KONG CHRISTIAN VIII's

DAGBOG

FRA REGENTTIDEN I NORGE. EFTER **KONGENS FRANSKE ORIGINALHAANDSKRIFT.**

MED SPECIEL TILLADELSE AF H. M. KONG CHRISTIAN IX

UDGIVET AF **ARVID AHNFELT.**

OVERFØRT PAA DANSK AF CH. BRØNDSTED. -------------- KJØBENHAVN.GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG (F. HEGEL & SØN). GRÆBES BOGTRYKKERI. 1883.

Förord till den elektroniska utgåvan

Boken digitaliserades i ljuli 2010 av University of Toronto Libraries och anpassades för Projekt Runeberg i juni 2013 av Bert H.

FORORD.

——

Da særlige Forhold have foranlediget, at en Fremmed udgiver denne interessante Dagbog, som her for første Gang fremkommer trykt, mener Udgiveren med nogle Ord at burde gjøre Rede for de Omstændigheder, der have ført til Offenliggørelsen.

Medens Udgiveren i flere Aar har syslet med et større Samleværk: «Ur svenska hofvets och aristokratiens lif», hvoraf sex Dele ere udkomne, har han efterhaanden udvidet Planen for sine Forskninger og har i forskjellige udenlandske Archiver fundet værdifuldt Materiale af hidtil utrykte Kilder. Arbeidet er derved traadt over i en ny Række med Titelen «Från Europas hof».

Kundskaben om Tilstedeværelsen af Christian den Ottendes haandskrevne Dagbog fra hans norske Regenttid foranledigede Udgiveren til at ansøge om Adgang til disse Haandskrifter, der udgjøre tre Kvartbind og findes blandt Kongefamiliens Papirer i det Kongelige Danske Geheimearchiv. Efter at Hans Majestæt Kong Christian den Niende havde bevilget denne Ansøgning, fandt Udgiverenved Studium af Manuscriptet, at dette maatte kunne gjøre Regning paa den danske og norske Almenheds særdeles Interesse som en dramatisk livlig Skildring af en høist mærkelig Periode af Nordens Historie, egenhændig forfattet af den Mand, som spillede Hovedrollen deri.

Med Fremstilling af disse Omstændigheder henvendte Udgiveren sig til den Gyldendalske Boghandel, der erklærede sig villig til at lade Dagbogen trykke uden Forbindelse med den svenske Udgave.

Dette er i faa Ord fortalt Værkets Tilblivelseshistorie. Kun maa det tilføies, at Dagbogen helt igjennem er skreven paa Fransk. Til Udarbeidelsen paa Dansk har jeg været saa heldig at erhverve Hr. Ch. Brøndsteds kyndige Bistand.

Arvid Ahnfelt.

*

1.

Norges Stilling. — Carl Johan og de tre Kroner, offensiv Bevægelse umulig, Baandet med Danmark skrøbeligt. — Udrustninger. — Holstens Udsigter. — Splid i Sverig. — Naade. — Ordrer fra Danmark; Afstaaelsen og Tilbagekaldelse. — Beslutning om Modstand. — Svar til Frederik den Sjette; Arveretten. — Tid vundet, Meget vundet; Reisen til Throndhjem.

16. Januar 1814. Idag er den for Norge mest skæbnesvangre Stund begyndt, eller rettere — vi have faaet Kundskab om, hvor farligt Danmark er stillet, og for vore Øjne viser sig den Afgrund, hvori dette Rige ligger nedstyrtet, og som truer med ogsaa at opsluge os. Af Depecher af 1. Januar fra Hans Majestæt i Kjøbenhavn erfares, at Hr. Rosencrantz'sNiels R., 1757—1824, Baron, Statsminister. Ultimatum til den østerrigske Gesandt lyder paa, at man har fuldstændig Tillid til dette Hof; man vil afstaa Throndhjems Amt, men de øvrige Strøg ikke, før Erstatningssummen til Danmark er fastsat, og man er villig til at stille 10,000 Mand Hjelpetropper, imod en forud bestemt Godtgjørelse; General TavastJohan Henrik Tawast, født 1763, 1818 Greve og Gesandt i Kjøbenhavn. kunde sendes tilbage uden Svar. Man havde isinde at samle sine Tropper paa Fyen og per-sonlig begive sig dertil. KronprinsenCarl Johan. forlanger bestemt hele Norge og tragter formentlig efter de tre Kroner. En Ordre fra Kongen, dateret Hindsgavl den 5te, bringer den Forandring, at General Krogh,Georg Frederik K. i Throndhjem, Ridder af Elephanten, 1732—1818. en meget agtværdig og af Kongen afholdt gammel Mand, skal afløses af Generallieutenant Grev Schmettau,Carl Jacob Waldemar S., 1744—1821, senere General. men ellers er der ingen Efterretninger eller Ordrer til mig. Private Breve fra meget paalidelig Kilde berette, at da Vaabenstilstanden er udløben, rykker Fjenden nu frem, og der plyndres allerede langs Jyllands Vestkyst: Hærens Hovedstyrke er gaaet over Lillebelt fra Jylland til Fyen, og det er kun en meget lille Troppeafdeling, der er ladt tilbage i Kolding. Alle Skibe med Forraad til Norge søge ind til Øen Samsø, rede til derfra at afgaa til Norge; den 12. ere flere Fartøier fra Fladstrand kommet vel i Havn her. Følgen heraf vil utvivlsomt blive, at Norge ikke mere kan vente sig Forsyning — hverken fra det betrængte Jylland eller fra Øerne, hvor Hovedstaden og en talrig Hær skulle have, hvad de behøve.

Under saadanne Forhold at ville have, at Norges Hær skal gaa angrebsvis tilværks imod Sverig (og saaledes lyder Kongens udtrykkelige Befaling af 28. December) er altsaa det Samme som at fordre, at Alt skal sættes paa Spil, de sidste Midler, Statens hele Velfærd, efter at den allerede har lidt saa grusomt og kun har den Styrke tilbage, der staar samlet bag disse Fjelde, som Norges Tapperhed saa ofte har værget. Ethvert Angreb er tvivlsomt i sit Udfald, og at tro, at Sverig kan kues af 20,000 Mand, er at haabe for Meget. Ponte

Corvo har Lykken med sig og staar fastere i Sverig end nogensinde; et Angreb vilde kun bringe alle Partier til at slutte sig sammen og tilmed give ham et udmærket Paaskud til at vende tilbage til Sverig med sin Hær. Jeg er forvisset om, at der Intet er, han hellere seer, end en saadan Feil fra vor Side — og vilde det saa virkelig kunne gjøre nogen Forandring i Forholdene dernede? Hr. Bourke og Bombelles, Østerrigs Gesandt, have den 7. begivet sig til Prinsen af Sverigs Hovedqvarter for at underhandle. Østerrigs Svar, som Erobreren ikke har villet afvente, er altsaa ikke kommet. Jeg er vis paa, at de Allierede ville kalde ham til Hjelp for Holland — kort sagt: dernede er det, at Afgjørelsen vil komme, og det uden at vi kunne øve nogen Indflydelse derpaa, om vi saa naaede ligetil Gøtheborg.

Det forekommer mig altsaa klart, at man maa afvente Begivenhedernes Gang og handle derefter, og vi have en særdeles god Grund til ikke at vove et Angreb en af de første Dage, idet der nemlig mangler Forraad og Brød i Magasinerne og Fæstningerne. Det Korn, der gudskelov er naaet til vore Havne, ligger indefrosset, og der maa følgelig Tid til at faa det bragt hen, hvor det kan blive malet og bagt til Brød. Jeg har allerede den 9. givet mine Befalinger angaaende Forsyningerne, og jeg er forvisset om, at man gjør selv det Umulige for at følge dem — men Elementerne ere os imod.

17.Januar. Jeg har befalet, at intet Skib maa lade og afgaa til Danmark (med Undtagelse af de smaa Fartøier til det nordlige Jylland). — Jeg har underrettet de commanderende Officerer og Sognefogederne om Sagernes Stilling i Danmark og paalagt dem, med Roog Fasthed at følge Udviklingen af Forholdene, og jeg har udtalt, at jeg har den Fortrøstning til Nordmændene, at selv om Kongens Anstrængelser ikke skulde blive kronet med Held, skal Norge dog tilvisse ikke blive erobret i Danmark.

Biskop BuggePeter Olivarius B., 1764-1849 fra Throndhjem kom igaar og har spist til Middag hos mig; det er en aandfuld og særdeles dygtig Mand. Han forsikrer, at Befolkningen her i Stiftet er fast bestemt paa, ikke at ville være Svenskere, men Baandet med Danmark hænger kun i en Traad (ganske som i Bergen).

Hvilken ulyksalig Stilling for mig at være i, hvis der ikke kommer Klarhed i Forholdene, og hvis der endnu kan være Tvivl om, hvad min Pligt er. Men min Pligt bliver det dog først og fremmest, ikke at svigte det Folks Sag, som Kongen har betroet til mig, og som hænger ved mig, ikke for mine personlige Fortjenesters Skyld, men fordi jeg er den Eneste af det regjerende Kongehus, der er hos dem og nu kan holde Roret paa dette Skib, mens det omtumles paa de kommende Begivenheders Bølger.

Efterretninger fra Aalborg bekræfte det ovenfor Omtalte; den 9. var Fjenden endnu ikke i Kolding.

18. Januar. Jeg har ladet mig give en Indberetning fra Commissionen til Hærens Udrustning (Commissariats Com.), og den viser, hvor vanskeligt det er at samle de til vore Havne ankomne Forraad paa de Steder, hvor Hærens Magasiner skulle fyldes, saavelsom at faa Kornet malet paa denne Aarstid; blot til Transporten udfordres der 4 Uger. Jeg har givet dem Fuldmagt tilat tage Alt muligt med tilhjelp og har gjort Commissionen ansvarlig for, at mine Ordrer blive adlydt. Indberetningen har jeg sendt til Kongen sammen med en Depeche. Commissionen til Forsyning af Amterne Agershus og Christianssand skal staa til Regnskab for den Forsinkelse af 14 Dage, Ladningerne have maattet lide, før man begyndte at losse dem. Det westerlenske Regiment har jeg befalet at indøve 500 Rekrutter i Christianssand . . .

Briggerne have Ordre til, om muligt at tilbageerobre Priser i de svenske Havne, men undgaa Stridigheder eller Kamp med de engelske Krigsskibe.

19. Januar. Armeens Intendant General HaxthausenGeneralmajor Friderich Gottschalck H., General StaffeltGeneralmajor Bernhard Detlev Staffeldt, Kammerherre., Oberst SejerstedJohannes S., 1761—1823, senere Generallieutenant. og HafnerJohan Frederik Wilhelm Haffner, Oberstlieutenant, Generalqvartermester. kom sammen hos mig og raadsloge om Ordningen af Transporten til det forestaaende Felttog i Sverig; Vanskelighederne ere umaadelige. Vi talte længe om min Befaling igaar til Commissionen; en særlig Vanskelighed er Mangelen paa Møller — jeg raadede til at lade forfærdige Haandkværne.

Den svenske Gazette bringer Forordningen om Holstens Administration og Proclamationen til Holstenerne, hvori det hedder, at Sverig tager Hertugdømmet i Besiddelse som Æquivalent, indtil Norge er afstaaet. Sørgelige Udsigter for Holsten! De svenske Tropper ved vore Grændser drager Forstærkninger til sig, men jeg er aldeles vis paa, at de ikke ville gaa angrebsvisfrem, før de have forsøgt Alt, baade med List og med Underhandlinger.

20. Januar. Efterretninger fra Sverig melde, at Isen har lukket alle Havnene, og at alle de engelske Skibe ere vendt tilbage til England; heri se Svenskerne et Tegn paa, at disse have skiftet Sind med Hensyn til Norge.

En Nordmand, der kommer fra Gøteborg, forsikrer, at der hersker megen Forvirring i Sverigs Styrelse. Kronprinsen ophæver ofte Kongens Tilladelser. Prinsen betragtes almindeligt i Sverig som den, hvem Seirene over Napoleon maa tilskrives; Adelen tager ham dog ikke uden Misfornøielse til Herre. Hr. Gers — en Svensker, der boer i England og med min Tilladelse reiser over Norge til England efter at have besørget nogle Forretninger her — var idag hos mig; han synes venligsindet og talte om at ville sende Korn til Bergen fra Leith. Det vil vise

sig, om han ikke er ligesom alle de andre Svenskere.

Briggerne have faaet Underretning om Isforholdene, og Toget til Kattegat er følgelig udsat. Advocat MorgenstierneBredo Henrik Munthe M., 1774—1835, senere Sorenskriver i Bamble. er blevet sat til at fungere som Søkrigs-procureur; nu maa han ved sin Dygtighed se at bringe de Misligheder i Forglemmelse, der i sin Tid kostede ham hans Dommerembede.

21., 22. og 23. Januar frembøde Intet, der er værd at mærke. Man har gjort et meget vellykket Forsøgmed at forsyne Kanonhjulene med en Slags Kjelker, der let kunne tages af, naar Tøveir gjør dem uanvendelige. Ved Hjælp heraf vil ethvert Batteri kunne komme frem, hvor det skal være.

Det er faldet i min Lod at benaade tre Dødsdømte, som den øverste Domstol havde indstillet til Benaadning; den ene var en Mand, der i Skinsyge havde dræbt sin Elskede, den anden en Pige, der af Trang havde ombragt sit Barn, den tredie en Kirketyv. Den Første er utvivlsomt farlig for Samfundet; tøilesløse Lidenskaber føre ofte til Forbrydelser — han skal holdes fængslet hele sit Liv. Pigen er i høieste Grad at beklage — en forført Pige, forladt i Armod, er det mest beklagelsesværdige Væsen i Verden; hun skal holdes fængslet paa Kongens Naade. Den Tredie bøder, ved at holdes fængslet paa samme Maade, tilstrækkeligt for et Ran af 5 Mk. med Tabet af sin Frihed. Jeg takkede min Gud for, at det ikke faldt i min Lod at underskrive en Dødsdom.

24. Januar. Major RømerCarl Ludvig Wilhelm R., Generaladjutantlieutenant., Adjutant hos Kongen af Danmark, ankom idag med Brev fra Kongen af 17. Januar med Underretning om Afstaaelsen af Norge til Sverig og med Befaling til mig til at forlade min Post og vende hjem til Danmark efter først at have udnævnt Commissairer til at overlevere Fæstningerne og derefter hele Riget til Sverig. Jeg forstaaer, at Kongen har kunnet være nød til at afstaa Norge for at faa Fred — Østerrig har jo svigtet Kongen og erklæret, at Sverigs Sag er de Allieredes; men at Kongen kan tro, at det norske Folk godvillig overgiver sig, at han kan tro miglav nok til at svigte dem nu — det fatter jeg i Sandhed ikke. Med Rette maatte man kaste med Sten efter mig, om jeg nogensinde var istand til at svigte en Nation, der holder af mig og sætter alt sit Haab til mig. Jeg skulde forlade den uden saa Meget som at forsøge at forsvare den — aldrig i Evighed, ikke saalænge jeg lever! — Briggerne kaldes tilbage, men jeg lader dem paa ingen Maade afseile.

Hvad der beroliger mig noget for Danmarks Skæbne er, at de Allieredes Tropper allerede forlade Slesvig og Holsten; man længtes meget efter at se Prinsen af Sverig paa Pletten ved Rhinen. Den engelske Gesandt skal have ytret, at det behøvedes slet ikke at lade Tropperne blive i Holsten til Pant paa Norge. Et opsnappet Brev fra en Oberst Stuart i det store Hovedqvarter siger, at Kronprinsen af Sverig maatte skynde sig at komme til Rhinen, hvis han ikke helt vilde lægge sig ud med de Allierede. — Kun Gud ved, hvad der vilde være skeet, dersom man ikke var gaaet ind paa en saa skammelig Fred; men jeg beklager Kongen af ganske Hjerte. Finantserne vare helt ødelagt — men nu, hvor synker han ikke i Nationens Øine; Norge er for bestandig tabt for ham og sikkerlig ogsaa for vor Familie, hvis jeg ikke bevarer det.

Der vil nu være saa Meget at ordne og tage Beslutning om, at den mest vedholdende Agtpaagivenhed vil gjøres fornøden; det vilde være af høieste Vigtighed, om man kunde trække det lidt ud med Afgjørelsen for at faa Forraad fra Danmark og maaske andetstedsfra; men hvordan skal man bære sig ad, naar Proclamationerne komme — da maa man handle og det med Kraft. Gud give blot, de ville skynde sig at sende Korn fra Danmark, og at Isen ikke maa forhindre det.

Jeg formaar endnu ikke at offenliggjøre Noget af,hvad jeg har erfaret; thi Affattelsen deraf er i den Grad under al Kritik, at jeg aldeles ikke kan fatte det. Kun nogle Artikler af Fredstractaten sender man mig — de som angaa mig, hedder det — men den 4de Artikel, den om Afstaaelsen af Riget, nævnes kun i Forbigaaende — har man nu kjendt Mage! — Kongen har med egne Ord ladet mig raade fra at forsvare Norge. Han og Rosencrantz tro, at de Allierede og især England helde alt for meget til Sverig, og at følgelig Norge vil rammes af de værste Ulykker efter en haardnakket og frugtesløs Modstand. Det er min faste Beslutning at prøve ad, og jeg stoler paa, at Gud

vil være med en saa retfærdig Sag. Til den Almægtiges Velsignelse staar mit Haab.

25. Januar. Jeg har advaret de commanderende Officerer i Fæstningerne og ved Grændsen om at passe paa; thi det kan meget godt hænde, at de Svenske gaa saa vidt i deres Paatrængenhed, at de forlange at maatte rykke ind i Landet eller besætte Fæstningerne; Adgang til Landet maa formenes dem med Vaaben i Haand. Jeg er forvisset om, skrev jeg, at den norske Nation vil værge sig, og ogsaa I i eders Fæstninger og eders tappre Tropper, og jeg vil ikke svigte. Enhver svensk Parlementair skal have Tilhold om at forblive ved Grændsen og der overrække sin Depeche og vente paa Svar. Til Amtmændene og de Commanderende paa Kysten er der ogsaa skrevet, at Fredspræliminarierne ere undertegnede, og at den første Følge deraf rimeligvis vil blive en friere Skibsfart. Da jeg ikke har faaet nøiagtig Underretning om Fredsbetingelserne, kan jeg ikke offenliggjøre dem og heller ikke lade Skibene afseile; men jeg stoler i hvert Fald paa Nationens Fasthed, og jegskal sikkerlig ikke svigte den. Enhver Borgers første Pligt er, rolig og fast at have Tillid til Regjeringen og den guddommelige Styrelse.

Jeg har skrevet til Kongen, at Ingen i Verden kunde tage saa megen Del i hans Modgang som jeg; men det var min Pligt ligeoverfor mig selv og min Familie, der kunde have Haab om, tidligt eller sent, at komme til at gjøre deres Rettigheder gældende — at gjøre Indsigelse mod Afstaaelsen af Norge, da Kongen ikke havde Ret til at afstaa min Families Arv. Maaske er dette kun en Formalitet, men jeg tør ikke undlade det.

Da jeg ikke har modtaget omstændelige Depecher eller Ordrer og ei heller Kongens Proclamation, kan jeg endnu ikke vide, hvad Virkning Alt dette vil gjøre paa Sindene her, og deraf vil hele min Fremgangsmaade komme til at afhænge; men jeg er fast bestemt paa, ikke at tage den personlige Fare for mig selv med i Betragtning, naar jeg kan spare dette Folk for en Borgerkrigs Rædsler. Kun daarligt vilde jeg gjengælde Kongens og — det tør jeg nok sige — Folkets Tillid til mig, hvis jeg fandt mig i eller hjalp til med ved Svenskernes Indrykning i Landet; dette Øieblik vil jeg forhale saa meget som muligt ved formelle Vanskeligheder — Tid vundet er Meget vundet. Imidlertid bad jeg Hans Majestæt om at forlange Pas for mig til Reisen gjennem Sverig med de mig tilkommende Æresbevisninger; det vil berolige Svenskerne. Jeg bad Hans Majestæt tillade, at der blev sendt Korn, Klæder, Krudt og Geværer, formelt som Handelsvarer; han maatte for Himlens Skyld ikke betragte Landet her som en svensk Provins, men som et Land, hvor hele Nationen er med ham og hans Slægt. Briggerne ere indefrosne og kunne ikke afgaa til Danmark.26. Januar. Jeg har besluttet at gjøre en Reise til Throndhjem for at vinde Tid. Alle Depecher skulle da sendes til mig der, og min Nærværelse — bliver den end nok saa kort — i disse fjerne Egne af Landet vil knytte Baandet mellem Medborgerne indbyrdes og mellem dem alle og mig endnu fastere. Stiftamtmand TrampeGrev Frederik Christopher T., f 1832. er reist til Throndhjem for at melde min Ankomst og atter overtage sit Embede.

Adjutant Rømer er afreist; jeg gav ham Brev med til min Søster Charlotte, hvori jeg ubestemt taler om min Hjemkomst, og om at den vil blive forsinket af Pligter, jeg har at opfylde her forinden; ligesaadan har jeg skrevet til BetsyBetsy Sneedorff, Datter af Admiral Sn.; f. 1791, Hofdame hos Louise Charlotte af Hessen Cassel, Prinsens Søster. Se 19. Marts. (hun vil forstaa mig) og til HarbouPrinsens Kæmmererer Wilhelm Henrik H. og bedt ham ordne mit Hus, til jeg kommer hjem. — Rømer skal i Sverig tale om min Reise derigjennem.

Posterne have Ordre til at gaa over Jylland som sædvanlig.

*

2.

Commandoer, Regjeringscommission. — Kongens Fødselsdag. — Brev til Kongen af Sverig. — Kroningspræken. — Sejersteds Dygtighed. — Brevvexling med Essen; undvigende Svar. — Reisen videre; Taler til Folket, Begeistring, Svenskerhad. — Frygt for Hungersnød, Restancer; Drikkehorn. — Schmettau, Indtoget i Throndhjem, Tale om Norges Uafhængighed, Sange og Skaaler; Krogh. — Opholdet i Throndhjem; Kirkegang,

Parade, Institutioner besees, Bal. — Brock 26. Januar. Jeg har besluttet at gjøre en Reise til Throndhjem for at vinde Tid. Alle Depecher skulle da sendes til mig der, og min Nærværelse — bliver den end nok saa kort — i disse fjerne Egne af Landet vil knytte Baandet mellem Medborgerne indbyrdes og mellem dem alle og mig endnu fastere. Stiftamtmand TrampeGrev Frederik Christopher T., f 1832. er reist til Throndhjem for at melde min Ankomst og atter overtage sit Embede.

Adjutant Rømer er afreist; jeg gav ham Brev med til min Søster Charlotte, hvori jeg ubestemt taler om min Hjemkomst, og om at den vil blive forsinket af Pligter, jeg har at opfylde her forinden; ligesaadan har jeg skrevet til BetsyBetsy Sneedorff, Datter af Admiral Sn.; f. 1791, Hofdame hos Louise Charlotte af Hessen Cassel, Prinsens Søster. Se 19. Marts. (hun vil forstaa mig) og til HarbouPrinsens Kæmmererer Wilhelm Henrik H. og bedt ham ordne mit Hus, til jeg kommer hjem. — Rømer skal i Sverig tale om min Reise derigjennem.

Posterne have Ordre til at gaa over Jylland som sædvanlig.

*

2.

Commandoer, Regjeringscommission. — Kongens Fødselsdag. — Brev til Kongen af Sverig. — Kroningspræken. — Sejersteds Dygtighed. — Brevvexling med Essen; undvigende Svar. — Reisen videre; Taler til Folket, Begeistring, Svenskerhad. — Frygt for Hungersnød, Restancer; Drikkehorn. — Schmettau, Indtoget i Throndhjem, Tale om Norges Uafhængighed, Sange og Skaaler; Krogh. — Opholdet i Throndhjem; Kirkegang, Parade, Institutioner besees, Bal. — Brockmed Efterretninger fra Danmark; Lillienskjold; Kongen vaklende, Biilow og Jessen raadende, Ophidselse i Ivjøbenhavn, Dronningen populær. — Christianssteen ubrugeligt. Afreise; Grubebesøg i Røraas, Trampe og Svenskerne, Rensdyrsforspand, Svenskerhad, Fred med England. — Brev til Essen. — Kornforsyningen, Tropperne slet udstyrede ; til Eidsvold.

27. Januar. Commandoen i det sydlige Norge har jeg overgivet til General Staffeldt, med Fuldmagt til at samle Armeen, naar Troppebevægelser i Nabolandet gjøre det nødvendigt. Jeg har truffet Bestemmelse om en Inddeling i tre Brigader; en ved Onstad Sund under Oberst KaalundJacob Carl K., Kammerjunker., den anden ved Blakier under HegermannDidrik H., Oberst, 1763-1835, senere Generalmajor og Statsraad., den tredie ved Kongsvinger under Oberstlieutenant KrebsAndreas Samuel K. . . . En Plan til at holde sig defensiv, men dog stadig beredt til Angreb, udkastet af Oberst Sejersted, er ogsaa kommet Generalen ihænde. Endelig har jeg givet Befaling til, at svenske Parlementairer af General OhmeJohannes Andreas Cornelius O., Commandant paa Frederikssteen. skulle føres til Hafslund (Staffeldts Qvarter) og der have det Svar, at jeg befinder mig i Throndhjem, og at mine Ordrer først maa indhentes; men enhver Indrykning af Tropper vil blive mødt med væbnet Haand. Hvis Feltmarkal EssenHans Henrik v. E., Greve, 1755-1824, senere Statholder i Norge. underskriver sig Generalgouverneur i Norge, maa Generalen ikke tage imod Brevet, da han ikke kan anerkjende Andre som Gouverneur i Riget end mig; hvis der bedes om en Samtale med Feltmarskallen, kanGeneralen begive sig til Svinesund og ligeledes give et undvigende Svar.

Under min Fraværelse har jeg beordret General Haxthausen, Kammerherre RosencrantzMarcus Gjøe R., Baron, 1762-1838, senere Storthingsmand. og Stiftamtmand ThygesonNicolai Emanuel de T., Stiftamtmand i Agershus, 1772-1860; gift med Louise Pløen, f 1880. til at træde sammen og raadslaa om Sager af Vigtighed; disse skulle enten tilsendes mig eller afgjøres strax, og i dette Tilfælde, da efter Lovene og som de ville kunne forsvare det for deres Samvittighed og for mig; i saa Fald skulle de underskrive: efter Ordre. — Politiske Statssager skulle tilsendes mig. General Staffeldt har faaet mine ovenmeldte Ordrer og Ret til at samle Hæren. Alle løbende Sager under Statholderskabet kunne besørges af Thygeson eller sendes mig af ham. I Tilfælde af at jeg skulde blive syg i Throndhjem eller ude af Stand til besørge Forretninger, skal en Regjerings-Commission træde sammen,

bestaaende af ovennævnte Medlemmer tilligemed Conferensraad SommerhielmMatthias Otto Leth S., Amtmand i Smaalenene, 1764-1827, senere Statsminister., Conferensraad C. AnkerCarsten Tank A., til Eidsvolds Jernværk, 1747-1824., Admiral LütkenOtto L., Contreadmiral, 1749-1835; 1825 Admiral. og General Staffeldt, naar han befinder sig i Staden. Denne Commission skal handle i mit Navn og efter bedste Overbevisning, til Landets Bedste og Forsvar imod Undertrykkere og Fjender — de skjulte saavelsom de aabenlyse.

Jeg har sendt Assessor KrohgChristian Krohg, Assessor i Throndhjems Overret, 1777-1828, senere Statsraad. til Kjøbenhavn og til Danmark idethele, for at paaskynde Afsendelsen af Korn o.s.v. til Norge — med Fuldmagt til at handle efterForgodtbefindende og med Creditiver fra mig og Private. Han reiser som min Hofsecretair. — Allevegnefra hører man om, at Isen omslutter vore sydlige Kyster; Christianssands Havn er endnu aaben.

Kl. 8 om Aftenen afreiste jeg til Edsvold, hvortil jeg kom Kl. 3½ om Morgenen den 28.

28. Januar paa Edsvold. DagenFrederik den Sjettes Fødselsdag. gaar her som overalt ganske stille. Al Forlegenhed med at feire den har jeg undgaaet ved at tage fra Christiania. Der er Middag hos Stiftamtmanden, men kun for fornuftige Folk, der vide at skikke sig.

29. Januar. Da alle Efterretninger gaa ud paa, at de Svenske samle Tropper ved Grændserne — som naturligt er, naar de have isinde at besætte Landet — har jeg ogsaa givet Befaling til, at Størstedelen af Hæren skal samle sig, og givet alle dertil sigtende Ordrer. Det søndenfjeldske Regiment skal stille i Frederikshald, det nordenfjeldske i Christiania, det tellemarkske i Laurvig. Den tredie oplandske Bataillon skal completteres; ligeledes skulle de agershusiske Batailloner og Landeværnet ved dette Regiment lægges i Garnison i Kongsvinger; de throndhjemske Tropper skulle for Øieblikket blive i Hedemarken og Toten, og den valdersske Bataillon samler sig i sit District.

Jeg er færdig med Proclamationerne og Brevene, der skulle følge med min Erklæring om, at jeg ikke vil give Afkald paa Norges Krone, og at jeg erklærer mig for Konge. Ogsaa har jeg gjort Udkast til Brevet tilKongen af Sverig — et besværligt Arbeide, men jeg lader mit Hjerte tale og forlanger, at han skal anerkjende det norske Folks Rettigheder og række Haanden til FredSammenlign Schinkel-Bergman, Minnen ur Sveriges nyare historia. VIII. Side 296..

Kammerherre Rosencrantz har mundtlig gjort Undskyldninger for, at han som Directeur for Banken ikke kan tage Sæde i Regjeringscommissionen i Christiania; hvis han bliver derved, skal Admiral Lütken tage hans Plads og Kammerherre AnkerPeder A., til Bogstad, 1749-1829, senere Statsraad. træde ind i Regjeringscommissionen. (I Margen tilføjet den 1. Februar: jeg har spurgt Rosenkrantz, om han slet ikke mere vilde gjøre Tjeneste.) — Biskop BechFrederik Julius B., i Agershus, 1758-1822; kronede Carl Johan. lod til at være henrykt over, at han er kaldt hertil; jeg har ladet de to Biskopper gjore Forslag om Texten til Prækenen, den Dag Edsaflæggelsen til den nye Konge finder Sted, og jeg har truffet mit Valg.

Anker følger med mig til Throndhjem, jeg kan for Øieblikket ikke undvære ham; han og jeg ere de Eneste, som kunne skrive Fransk — det er dog virkelig en Ynk!

Man troer i Sverig aldeles ikke, at Norge godvilligt vil give efter, og man dadler Kronprinsen, fordi han har forladt de danske Stater uden at faa nogensomhelst Sikkerhed derfor.

30. og 31. Januar. Disse Dage har jeg været i høieste Grad optaget og arbeidet til langt ud paa Natten for at faa den Erklæring færdig, som skal udstedes til de forskjellige europæiske Hoffer, efter at min Thron-bestigelse først er kundgjort; kun ligeoverfor Sverig er den stærkt farvet — jeg troer nok, at den er lykkedes for mig.

Allevegnefra hører man om de svenske Krigsforberedelser, og General Staffeldt har bedt om, dog endelig at maatte faa Oberst Sejersted sendt. Denne Officer er saa dygtig, at Alle ville have fat i ham; men da jeg ved, at han gjør Nytte, hvorsomhelst han er, og da jeg kan sætte mig i Staffeldts Sted, ene som han er ligeoverfor overmodige Fjender, har jeg ikke kunnet nægte ham det. Sejersted gaar altsaa til ham, men jeg har ogsaa paalagt ham, at tage til Christiania og skynde paa de militaire Bevægelser og at gaa til Friderichsstad og bese

Fæstningen, som jeg kun har ringe Tro til, da den er slet bygget og Commandanten lader til ikke at have megen Selvtillid.

En Bataillon fra Tellemarken, et Batteri fra Laurvig og en Bataillon Landeværn have Ordre til at forene sig i Drammen. Oberstlieutenant Generalqvartermester RodeHans Henrik R., 1767—1830. skal have Commandoen i Hedemarken over de throndhjemske Tropper og den østerdalske Væbning. Obersterne Krebs og Hegermann have modtaget mine Anvisninger til at angribe Fjenden, naar han er rykket frem for Kongsvinger.

Flere Officerer, man kan stole paa, af mit Regiment have faaet Paalæg om at staa i hemmelig Forbindelse med de svenske Officerer, hvilke allerede ere begyndt at ville forlokke dem.

Min Reise til Throndhjem skal paaskyndes. Anker følger ikke med. — Idag tilbagelagde jeg fra Kl. 1½ til 8½ Veien fra Edswold til Toten; der var faldet Masser af Sne. Intet Mærkeligt er hændet. Præsten, jeg boer hos, er Provst Unvedsen(?), en flink Mand.Kirken i Toten er i Besiddelse af en Mærkelighed, nemlig Portraiter og Biographier af Præsterne her i Sognet ligefra 1440.

1. Februar. Reisen idag gjennem Toten, Vardalen og Biri var meget interessant for mig, idet jeg overalt fandt den mest udprægede Nationalfølelse og modtog Beviser paa Folkets Kjærlighed og Tillid til mig. Hvor der har været Leilighed dertil, har jeg talt til dem og forsikkret dem om, at jeg ingenlunde vil forlade dem, og at Norge kan og bør bevares ved sine Børns Tapperhed, kort sagt, overalt har jeg electriseret dem. Ligesaadan har jeg talt til Tropperne.

Det har interesseret mig meget at se Glasværkerne i Biri, de synes mig at være i god Stand. Ved min Ankomst til Lille Hammer var der just Marked, og man modtog mig med en Sang fuld af Følelse, som jeg besvarede paa samme Maade, følelsesfuldt og energisk, som en Erobrer ikke vilde kunne det.

Som Curiositet meddeles denne Sang (haandskreven, i det Kgl. Danske Geheime-Archiv), hverken bedre eller slettere end saadan Poesi ialmindelighed, men dog ret mærkelig ved den Frimodighed, hvormed Hungersnød omtales ligesom ogsaa Løsrivelsen fra Danmark og Hyldingen af «Christian».

Dalens Sønner til Hans Høyhed Prinds Christian, Norges Statholder.

Mel.: Ung Adelsteen paa Tinge stod.

Velkommen Prinds af Kongeæt Til Gulbrandsdalens troe Sønner!Tak for Du os vil unde det, At see den Mand, hvis Daad vi skjønner; Vor Hulde Prinds velkommen hid, Hvor Folket agter paa Dit Vid!

Vort Ønske høyt, o! Gud nu hør! Opfyld det gamle Norges Bønner! Lad styrte Norges Bjerge før, End falde Prinds, Som Dyd forskjønner! Styrk Ham, Hans Idræt og Hans Mod! Da Norge staaer paa gamle Fod!

Op Landsmænd lad os Fædre lig, En Skræk for Landets Fiender vorde! Og kjempe lad os drabelig, Om Landet saadant maatte fordre. Ej vige vi en Fodbred kand, Saalænge kjempe kan en Mand!

Vor Konge troe, vi tappre slaae! Om gamle Norge vil vi værne! Og Norges gamle Hæder staae, Bekjendt for baade Nær og Fjerne. End Hunger ej os kue kan, Thi Mos og Bark den spiser man.

Og skulde Kongen nødes til, Sit gamle Nor at fra sig give, Om Dig vor Helt vi samles vil, Fra Dig De ej Dit Land skal rive, Saalænge Bække give Vand, Og Bark og Mose findes kan.

Saa Dalens Sønner nu har sagt, Hvad Hjerterne dem bød at tale.Med Dig vor Prinds og Thules Magt, Til Gud vi vil os anbefale. Og Christian vi hylde Dig! Bliv Folkets Ven, bliv lykkelig!

Faaberg den 1. Februar 1814.

Underdanigst forfattet af SommerfeltHans S. var Procurator, senere Sorenskriver i Moss, † 1823., Procurator.

*

Idag kom der to Breve fra Feltmarskal Essen, hvori han underretter mig om Kielerfreden; Hans Majestæt Kongen af Sverig har ratificeret den d. 25. August. Han antager, at jeg har modtaget Ordrer desangaaende og smigrer sig

med det Haab, at jeg har den redeligste Villie til, snarest mulig at fjerne alt, hvad der hidtil har hindret et godt og gjensidig nyttigt Forhold til Norge. Og han beder mig om, snarest mulig at meddele ham, hvilke Ordrer jeg mulig har modtaget med Hensyn til at forberede Norges Besættelse af de svenske Tropper under hans Commando. Alt, hvad jeg i saa Henseende kan have at meddele, vil Hans Majestæt modtage med særdeles Taknemmelighed. Jeg svarede, at Kongen af Danmark i et Brev af 17. Juni foreløbig har underrettet mig om Afsluttelsen af Kielerfreden, og at jeg hvert Øieblik venter, at den ratificerede Tractat skal blive mig tilsendt. Først naar jeg faar bestemte Efterretninger herom, og naar Kongen har udstedt en Proclamation til Normændene, vil jeg være istand til at være Hans Majestæt behjelpelig med, hvad der kan befæste det forønskede gode Forhold mellem Norge og Sverig. Dette Brev afleverer jeg ikke før den 9. Februar, for at vi kan faa Tid til at træffe vore Forberedelser, og da Svenskerne umulig kunne have fjendtlige Hensigter, saalænge dehave Haab om at opnaa alt gratis, saa har jeg gjort General Staffeldt og Thygeson bekjendt med denne Brevvexling.

2. Februar. Fra Øjer til Tofte. Idag har jeg gjennemreist Sognene Øjer. Ringeboe, Froen, Vaage og en Deel af Læssø. Overalt har jeg fundet den samme Modtagelse, det samme indgroede Had til de Svenske; Befolkningen ønsker sig blot Krudt og Kugler til at forsvare sig mod Undertrykkerne — før dø med Vaaben ihænde for Fædrelandet end dø langsomt som Trælle af Sverig. Kun daarligt kjender man en saadan Nation, naar man troer at kunne bortgive eller tage den med et Pennestrøg; man kjender ikke mig, hvis man troer, at jeg feigt kunde svigte den. Jeg har forsikret Folket om, at jeg ikke vil forlade det — hvis det har Villien dertil, vil det være uovervindeligt, og man maa være sig selv og vove Alt, hellere end at bøie sig under de Fremmedes Aag. Til de mest ansete Sognefolk har jeg uddelt en Medaille og lagt dem paa Sinde at lade Indskriften derpaa staa indgravet i deres Hjerter, nemlig: Urokkelig som Dovres høje Fjelde staaer Norges Sønners Troskab, Mod og Vælde. Overalt har jeg modtaget de tydeligste Beviser paa det kjære Folks Kjærlighed. I Froen afsang Præsten SchiveSøren Martinus S., 1771—1827, senere Provst i Guldbrands-dalen. fra Ringebo en Fædrelandssang, som var af megen Virkning . . .

Jeg har besøgt et Sted, der hedder Kringlen, hvor Oberst Sinclar med sine Skotter bukkede under for 3000 Fædrelandsforsvarere fra Sognene Ringebo, Froen, Vaage og Læssø. Denne historiske Begivenhed mindes ogprises af Alle i disse Egne. En af dem yttrede: Hvis Fjenden kommer her igjen, skal han uden Skaansel faa samme Medfart. — Naar det kom til Stykket vilde man dog vel nok vise mere Skaansel.

Jeg drak The hos en Advocat Hansen, der nu i 16 Aar har været constitueret; han kunde nok fortjene en fast Stilling.

I Tofte hørte jeg for første Gang Klager over Udsigten til Mangel paa Levnetsmidler; deres Brød er allerede næsten uspiseligt. Jeg lovede dem Fisk; desværre kan jeg jo ikke hjelpe dem.

Den mest maleriske Egn, man kan tænke sig, har jeg seet ved Rusten, ganske som i Schweitz. Men især — hvilket Folk! Det kommer jeg stadig tilbage til — denne Simpelhed og Elskværdighed i Væsen og saa udpræget et Fædrelandssind.

3. Februar. Fra Tofte til Opdal. Endnu imorges talte jeg med nogle Mænd af Folket og uddelte nogle Medailler, og Kl. 9½ begave vi os paa Vei over Dovrefjeld i det smukkeste Veir af Verden, klart og stille. Øverst oppe steg jeg ud af Slæden og besteg et Høidepunct for at nyde Udsigten. Rundtom saaes snedækte Bjergtoppe og Gletchere og skovklædte Dale; man kunde se ud over de to Stifter og Dalen, der fører til Romsdalen. Den lette Luft skadede mig ikke i mindste Maade, skjøndt jeg blev noget ophedet ved Bjergstigningen . . . Overalt paa Fjeldet fandt jeg Kroerne renlige og velholdte.

Vi kom da til Kongsvold i Throndhjems Stift, og derfra gik Reisen over Is og Klippestykker til Drivstuen. Sommerveien var spærret af Is og Sne, og selv den Vei, vi benyttede, var særdeles besværlig . . . Jeg taltemed de Tilstedeværende og fandt hos dem den samme Fædrelandskjærlighed som overalt; kun frygtede de for Hungersnød, som de have lidt saa meget under; deres Haab staar til at faa Provision tilført tilsøes, og saa at Pengene maa faa deres gamle Værdi igjen. Fogeden BendtzNils Brinck B., Overbirkedommer i Laurvig, † 1825.,

der synes at være en flink Mand, forsikrede mig, at dette med Pengenes Værdi foraarsagede den største Forvirring, og at Folk endog foretrak gamle Sedler for de nye. Provst RønnauCornelius Thomas R., 1752—1828, constitueret Provst i Dalerne. er en brav Mand, men mørk og sørgmodig.

4. Februar. Fra Opdal til Støren. I Sognene Opdal, Rennebo, Sogndal og Støren har jeg ligeledes overalt havt Glæde af at tale med Folkene; alle ere de besjælede af den samme Aand og særdeles indtagne imod det svenske Aag. Kun en Ting foruroliger dem — hvad de skulle faa at leve af, og derved er der jo desværre for Øieblikket ikke Noget at gjøre. I Bierkager, hvor jeg spiste Frokost, talte nogle Bønder fra Rennebo om at faa Skatterne nedsat, men jeg forklarede dem, at naar man lettede disse for et Sogn, maatte man gjøre det for hele Landet; Fædrelandet fordrede store Ofre, som de alle som En beredvillig maatte bringe, men naar de gav, hvad de kunde, da vidste deres Øvrighed fuldt vel, at Kongen ikke vilde, man skulde fratage dem den sidste Hvid eller gjøre Indførsel hos dem — de vilde da faa Henstand og kunde betale, saasnart det var dem muligt.

Mens jeg i Bierkager talte til Folket, tømte jeg et gammelt Drikkehorn paa Norges Velgaaende DetteHorn er prydet med Forsiringer og Indskrifter om forskjellige Konger og Andre, der have drukket deraf, nemlig Christian den Femte, Frederik den Fjerde, Christian den Sjette og vor nuværende Konge som Kronprins; jeg vil ogsaa skjænke nogle Ducater til at lade sætte en Indskrift til Minde om min Reise her. Pastor BullNils Rossing B., f 1842., som jeg boer hos, er en dygtig Mand og synes at befinde sig meget vel i sit Sogn, der er et af de bedste i Stiftet. I Bierkager saa jeg en Bonde ved Navn Even, der er Dannebrogsmand; han er en af de bedste Træskjærere i hele Norge . . . Jeg vil give ham Arbeide. — Veien var ret god paa de høieste Steder nær.

I Støren kom General Schmettau mig imøde — en Mand af den gamle Skole, følgelig efter mit Hoved. Han Tale er ret underholdende; dog blander han mig de store Ting for meget med de smaa, som man nufortiden ikke maa tænke paa.

5. Februar. Fra Støren til Throndhjem. Jeg kom ad en Vei, der om Sommeren maa være særdeles malerisk, idet den heletiden gaar langs Gul Elven; ikke langt fra Støren, før Veiene til Røraas og Dovre skilles ad, er der et Pas, som maa være fortræffeligt til Forsvar af Veien sydfra til Throndhjem. Paa Veien seer man de navnkundige Steder Lundemoen, hvor Pigen boede, som Hakon Jarl vilde forføre, ... og Romuldgaarden, hvor han blev dræbt af en af sine egne Trælle hos sin Elskerinde Thora.

Gul Elven har fordum gjort stor Skade ved sine Oversvømmelser. Paa ovennævnte Punct styrtede engangen Klippe ned og spærrede Elvens Løb; den banedesig da Vei under Jorden, og faa Dage efter brød den ud gjennem et Fjeld. Længere henne i Melhuus Sogn gjør Elven Veien usikker, hvad man, som det synes med Held, nu søger at raade Bod paa . . . Befolkningen var noget bekymret for Levnetsmidler, men Haabet om, at de ikke vilde komme til at mangle Fisk, beroligede dem noget. Det er uundgaaelig nødvendigt at sikre Befolkningen om ikke Korn saa dog idetmindste Fisk.

I Melhuus og ved den nærmeste Holdeplads ved Throndhjem kom Embedsmændene og andre af Stadens Borgere mig imøde. Mit Indtog i Throndhjem fandt Sted Kl. 2½ tilhest. Ved Porten overrakte Commandanten Schmettau mig Nøglerne til Byen og sagde, at de hørte mig til, ligesom alle norske Hjerter. Jeg gav ham dem tilbage med de Ord, at de hos ham vare i gode Hænder. Paa det store Torv stode Soldater og Borgere en haye, og jeg talte til dem. Paa Raadhuset holdt jeg en Tale, hvori jeg ret lod mit Hjerte komme tilorde. Jeg vilde skatte mig lykkelig, sagde jeg, om jeg kunde bringe dem Fred og Sikkerhed; det var baade Landets Ønske og mit. Men hertil er Norges Uafhængighed nødvendig — en Fred kjøbt med Underkastelse under et Fremmedaag vilde vanære den nulevende Slægt og bringe Ulykke over Efterkommerne. «Der har gaaet onde Rygter om, at dette ældgamle Rige skulde sønderlemmes — dette vilde være umuligt og er da ogsaa opgivet. Nu gjælder det det hele, men Norges Tilværelse kan bevares ved Enighed og Handlekraft hos dets Sønner. Jeg vil aldrig svigte dette Land, og jeg stoler paa det norske Folk; mit Haab staar til Gud, Folkets Kjærlighed skal være min Løn! — Vær forvisset om, at jeg paaskjønner alle disse Vidnesbyrd om Eders Fædrelandssind, og at jeg vil være lykkelig ved at kunne lægge min gode Villie imod Jer for Dagen.»Talen gjorde sin Virkning. Derefter var der Cour — det var som sædvanlig: man hører en hel Del Navne, men de Enkelte lærer man ikke at kjende. Middagen derefter var meget

talrig besøgt. Man drak min Skaal og Norges og afsang nogle Sange af Præsten SchultzNiels Stockfleth S., 1780—1832, Capellan i Throndhjem og Secretair i Videnskabernes Selskab, senere Storthingspræsident. og Sorenskriver NansenHans Leierdahl N., 1764—1821, Sorenskriver i Jæderen.. De patriotiske Skaaler modtoges med Begeistring.

Om Aftenen besøgte jeg den gamle General Krogh og fandt den gamle Hædersmand rask og i fuld Puds; han feilede Intet og talte endog om henrundne Tider med en Hukommelse, der vilde have gjort selv en yngre Mand Ære. Det frydede ham aabenbart at se mig, og han ønskede atter og atter Velsignelse over mig . . .

Jeg har sendt Thygeson Beskrivelsen af mit Indtog til Indrykning i «Tiden», med Tilføielse af, at jeg ønskede, at ogsaa det øvrige Norge skulde lære disse mine Følelser at kjende ... De Svenske vilde deraf kunne se, at vi ere rede til at tage imod dem.

6. Februar. Min første Gang var til Kirken, hvor Biskop Bugge holdt en særdeles velskrevet Tale om det Haab, som Religionen skjænker os i bevægede Tider som disse; om at Alt skeer til det Bedste og til Menneskenes Forbedring; lykkelige Tider vilde komme, og vort Haab stod til en Fyrste, hvis Bestræbelser til Folkets Vel Gud velsigne! Dette rørte mig. (Man lagde Mærke til, at han ikke bad for Frederik den Sjette, og det var sikkert ikke rigtigt af ham.)

Efter Kirken var jeg til Parade. Soldaterne mangleKapper, og saadanne maa Officererne ogsaa have for ikke at være mere udsatte for at blive skudt ned end de Andre. Der er Landeværn i Tjeneste i Throndhjem; det synes mig unødvendigt. Jeg vil skaffe mig Lister over alle for Øieblikket Kampdygtige, saavel dem i Tjeneste som dem ude deraf. Arsenalet fandt jeg i god Orden . . . Ogsaa Lister over Magasinerne har jeg faaet.

Arsenalets Bygning kaldes Kongsgaarden og er det fordums Kongesæde i Nidaros; endnu viser man det Værelse, hvor den navnkundige Einar Tambeskjælver blev dræbt. — Militair-Slagteriet er i god Orden. Militair-hospitalet, som jeg besøgte, er ved Siden af Tugthuset; Værelserne ere rummelige, men Inventariet duer ikke.

Imorges fik jeg Brev fra General Staffeldt; man antog, at de Svenske efter at have faaet Forstærkning af General TollJohan Christopher T., 1743—1817, Greve 1814. med 12000 Mand uden Tøven vilde angribe strax efter mit Svar. Jeg skrev da i Hast til Staffeldt om, ikke at aflevere Brevet før den 11., og derfor skrev jeg ham et andet Brev dateret den 6., ligelydende med det fra den 4. Commandanten i Frederikssteen har bedt om sin Afsked paa Grund af Svagelighed paa Sjæl og Legeme. General Staffeldt har constitueret Oberst-lieutenant HalsNils Christian H. af Artilleriet i hans Sted, et Valg jeg har stadfæstet. Oberst ArenfeldtChristian Detlev Adolph A., Commandant i Christianssand. har faaet Ordre til at tage Commandoen over Reserven i Christiania og Drammen.

Om Aftenen har jeg gjort Damerne min Opvartning paa et stort Bal hos Grev Trampe. Mange Skjønheder saa jeg ikke.**7. Februar.** Hele Formiddagen har jeg brugt til at bese alle de offenlige Institutioner for de Fattige og for Undervisningen. — Angells Legat er et overordenligt Gode for denne By; uden det vilde Alt være i en ynkelig Forfatning . . . Paa Raadhuset har jeg seet flere Copier af gamle Documenter — Originalerne have Ildebrande og Fjendehaand forstørstedelen taget . . .

Den for sin høie Alder saa berømte Domkirke har naturligvis tiltrukket sig hele min Opmærksomhed, især Choret i den reneste gothiske Stil . . . Men fra den ældste Tid er der ikke meget tilbage . . .

Vi spiste til Middag hos General Krogh Derefter var jeg i det kongelige Videnskabernes Selskab. VicepræsidentenBiskop Bugge. modtog mig med en Tale, som jeg besvarede, saa godt jeg kunde og ret af Hjertet, da deres Sager ligge mig meget paa Sinde.

Om Aftenen vare vi hos Biskoppen, hvor jeg spillede et Parti L'hombre. Til Bordet havde han forfattet en Sang, hvori der meget tydeligt var hentydet til den Krone, der venter mig.

Idag kom Major BrockLudvig Frederik B., Overadjutant, 1774—1853; senere i Randers. tilbage fra sin Reise til Danmark og bragte mig Copierne fra Rømer (saa at nu Intet mangler til Oflenliggjørelsen). Af ham erfarede jeg, hvorledes Alt staar til i Danmark. Kongen havde sat sig ind i alle mine Forslag, og min Beslutning om, i værste

Fald at ville stille mig i Spidsen for den norske Nation som dens Anfører eller Konge, havde havt til Følge, at Fredsunderhandleren Bourke paany havde faaet Fuldmagt til om fornødent at afstaa hele Norge. Prinsen af Sverig vilde først slet ikke underhandle, men gik senere ind derpaa.Captain Lilienskjold overbragte denne Nyhed og underrettede paa Veien Bourke derom, men han reiste videre uden at indhente nye Instructioner og uden at bryde sig synderlig om denne nye Omstændighed. Samme Captain Lilienskjold reiste til Middelfart og opfordrede der Hans Majestæt i Hærens og Folkets Navn til at gaa over Lillebelt og forjage Fjenden. Kongen gav ham en drøi Irettesættelse for hans Dristighed, og derved blev det.

I et Krigsraad i Kjøbenhavn stillede man sig paa Basis af General BülowsFrantz Christopher B., Kammerherre, Generalmajor, Generaladjutant, 1769—1844. Forslag, som tiltraadtes af Alle, nemlig ikke at gaa over Lillebelt, og man gik derfor ogsaa ind paa Sverigs Fordring om, at en svensk Officer skulde tage Ophold ved Snoghøi og paase, at der efter Vaabenstilstandens Forlængelse ikke kom flere Tropper over Beltet. Kongen vaklede mellem de to Partier, de Stærke og de Svage i Aanden; det første var, ligesom hele Hæren, for at gaa over Beltet og vove Alt, det andet, navnlig General Bülow og alle de, han raader over, vilde ikke slaaes og Intet vove, kort sagt, de vare bange, og de forelagde Kongen Lister over Hærens Styrke, hvori denne var gjort svagere end den i Virkeligheden er, saa at han tabte Modet.

Af Bekymring er Kongen blevet yderst svag, han vakler som et Rør mellem Partierne; General Bülow har meget at sige hos ham, saa at man endog holder dem af det andet Parti borte fra Kongen. Brock og FalsenJørgen Conrad F., 1785—1849, senere Contreadmiral. vare ham mistænkelige, og Grunden til, at Rømer blev sendt hertil, var især, at man antog, at Brock vilde bestyrke mig i min Beslutning om, ikke at ville opgiveNorge; dette ansaa nemlig de Svage i Aanden for uundgaaelig nødvendigt til Danmarks Frelse. Brock saa, hvorledes Kongen skiftede Mening fra den ene Dag til den anden og stadig blev mere betænkelig ved at sætte sig til Modværge, hvad disse Uslinger fremstillede ham som frugtesløst. Rosencrantz synes at have tabt Modet og talte til Brock om, hvor vanskeligt hans Broder var stillet for Øieblikket.

I Kjøbenhavn finde velunderrettede Folk som den gamle Moltke og selv ColbjørnsenChristian C., Geheimeraad, Justitiarius i Høiesteret, 1749—1814. Se 29. Juni. Tingen vanskelig, men de, som overveie noget mindre og have noget mere Mod, ønske Intet høiere. DronningenMarie Sophie Frederikke af Hessen-Cassel, 1767—1852. forsikrede Brock, at hendes gode Ønsker skulde følge mig under alle Livets Forhold; hun saa nok, at Norges Modstand var til Fare for Danmark, men saaledes vilde det være alligevel, hvis de allierede Magter kun søgte efter et Paaskud til at prisgive dette Rige. Dronningen er almindelig elsket og agtet, hun hilsedes i Theatret med Jubel. De spillede (rigtignok meget daarligt) Jacob von Thybo, og Publicum gjorde Anvendelse deraf paa Dagens Begivenheder.

Idethele er Tilstanden skrækkelig i Kjøbenhavn, og man troede fuldt og fast, at Folkemassen vilde lade det gaa ud over Kongens Adjutanter ved deres Tilbagekomst. Staten er som opløst, et Interregnum er begyndt. Der er et Statsraad, men uden Instructioner, da man havde gjort Indvendinger imod, at Cabinetssecretairen fik Sæde deri, hvad Kongen ønskede. Dronningen havde en Gang ført Forsædet i Raadet, dog uden Navn af Regentinde. Hun skal have talt forbausende godt omStatens Stilling i Øieblikket. Raadet samles kun paa Hendes Majestæts Bud, og det vil sige aldrig, saa at det kun gaar daarligt og Alt endnu bestandig regjeres af det usle Cabinet. Bülow og JessenPeter Carl J., Cabinetssecretair, 1772—1830, senere Conferensraad. gjøre Alt, hvad de ville.

8. Februar. Jeg har beseet Munkholmen; den er i god Stand. Det Værelse, hvori GriffenfeldtGriffenfeldt løslodes 1698 og døde 1699 i Throndhjem. tilbragte 19 Aar af sit Liv, er grueligt; jeg har givet Ordre til at afcopiere Alt, hvad der endnu findes fra hans Haand i Vindueskarmen. Jeg har seet Fortet Christianssteen, saa slet beliggende som muligt . . . Jeg har talt med Borgerne om Nødvendigheden af, nu at tænke paa Amtets Forsyning, og bedt dem om, ikke at ophøre med at tegne sig i den nye Sparekasse . . . Jeg har beseet alle det kongelige Selskabs Samlinger og gjort General Krogh et Afskedsbesøg. Jeg sagde nogle Ord ved den talrig besøgte Cour og afreiste saa endelig ved Dagens Ende Kl. 6 om Aftenen til Røraas.

10. Februar. Jeg reiste hele Natten og den 10. Kl. 1 ankom jeg til Røraas. Samme Dag besaa jeg

Storvadsgruben, og en af Stollerne blev opkaldt efter mig; det er ganske eiendommeligt saaledes at se en Mine i Fakkelbelysning.

11. Februar. Fra Røraas til Westgaard: efterBetalingen 20 Mil, men ellers kun 16 norske Mil. Vi havde en meget god Reise fra 6½ om Morgenen til 10½ Aften.

Før Afreisen fra Røraas kom der et svensk Bud med et Brev fra Landshøvdingen i Fahlun HiertaHans Järta. f. 1774, Landshøvding i St. Kopparberglehn til Stiftamtmanden i Throndhjem angaaende en snarlig Forsendelse af Korn til Amtet. Jeg overlod til Trampe at se at drage Fordel af dette Tilbud, men tvivler om, at det vil lykkes ham; Trampe er ikke fin nok til Svenskerne. I Røraas saa jeg for første Gang Finnernes Forspand med Rensdyr; de ere ikke nemme at kjøre: Major Brock væltede, dog uden at komme tilskade. Der er i Tolgen en Smeltehytte, som hører til Røraas, men af Mangel paa Midler er den ikke i Brug for Øieblikket.

Befolkningen var aabenbart besjælet af den fortræffeligste Aand. I Tønset var der mange Mennesker og smukke Ansigter deriblant. Jeg gjorde Bekjendtskab med Fogeden Dircks, en flink Mand, der ved sit eget Exempel har faaet Bønderne til at blande islandsk Mos sammen med Mel og Bark og deraf bage spiseligt og sundt Brød. Da disse Egne kun give lidet Korn, ere saadanne Surrogater af høieste Vigtighed; man maa dog absolut se at skaffe dem Korn . . . En Haandværker traf jeg, der forstod sig paa Bøssemageriet, og jeg lod ham blive der og reparere Befolkningens Geværer; her var en fortræffelig Stemning, og man ønskede sig kun Krudt og Kugler til at forsvare Grændsen.

I Tyldalen saa jeg det Sted, hvor Bønderne nedsablede en Afdeling Svenskere i Krigen 1718; Egnens Folk tale endnu derom . . . Det er et høit Fjeld, man maa over, for at komme fra Reendalen til Store Elvedalen, hvor Glommen flyder.**12.Februar.** Fra Westgaard til Leuthen. Vi toge afsted Kl. 8½ i stærkt Sneveir, der noget hindrede os i at se den smukke Dal, men efterhaanden som vi kom sydpaa, klarede det op og blev mildere.

Hos Provst WulfsbergAndreas W., 1747—1828. i Aamodt spiste vi til Middag. Her hændte der en ret eiendommelig Ting: Bønderne her, der have deres meste Indtægt af Skovene, bade mig i en Ansøgning sige dem, om vi havde Fred eller ei med England, hvad der var af største Betydning for dem. Jeg svarede, at det var mit Haab ligesaavel som deres, og at jeg skulde lade deres Præst det vide, saasnart Freden var sikker. Der kan man se, hvad Forretninger gjøre — de lavere Klasser tabe ved dem deres Enfold og jevne Tanker og snakke Politik, kort sagt, de høre op med at være Bønder; forøvrigt var selv hos dem Hadet til Svenskerne tydeligt at mærke.

Om Aftenen saa jeg Batteriet ved Terningen og ankom her til Leuthen 8½. Præsten Schmidt er nylig død; det vidste jeg ikke, ellers skulde jeg ikke uleiliget Enken.

Jeg har skrevet til Feltmarskal Essen og underrettet ham om Modtagelsen af Tractaten og Fuldmagten fra Kongen til at udnævne Commissairer, men ogsaa om, at Kongens Proclamation til Folket mangler, der efter den 16. Artikel og — som det da følger af sig selv — først af Alt bør underrette Folket om Forandringen i dets Skjæbne og løse det fra dets Troskabsed. Jeg forlangte Pas for Grev Schmettau, hvem jeg ønskede at sende til den svenske Konge med et Brev af høieste Vigtighed for Sverigs og Norges Fremtid.

Jeg har givet Ordre til Thygeson om at tillade private Fiskerfartøier at seile til Danmark, saasnart Isen erborte fra vore Kyster og de jydske. Der bør, som Assessor Kragh ønskede, sendes en betroet Mand til Jylland, og jeg er for at lade Rode gaa til Østersøen og gjøre Alt for at faa Levnetsmidler sendt. Commissionen maa samle alt det Korn, den kan faa fat i. Imorges sendte jeg Fredstractaten til Thygeson til Trykning, men ikke til Offenliggjørelse.

13. Februar. Fra Leuthen til Edswold. Jeg har holdt Revue over den throndhjemske Bataillon og den nordenfjeldske Skiløber Bataillon. Det er første Gang, jeg har seet den Slags Tropper, og de saa meget flinke ud, men deres Udstyr var overmaade slet; Uniformer af alle Farver og Geværerne ogsaa daarlige. Disse raadede jeg indtrængende til at faa gjort istand, og jeg holdt en Tale til de throndhjemske Tropper.

Der var en Masse Mennesker tilstede paa Pladsen, og en Bonde begyndte at tale om, at de efter Reglementet

maatte betale mere til Præsten her end andetsteds; Oberst Rode sagde ham noget hvast Sandheden, nemlig at Folkene her ikke kunde klage, da de havde den Maner, ikke at betale Præsten. Jeg sagde i en mild Tone til dem, at jeg ingenlunde tog det ilde op, at de kom til mig med, hvad der laa dem paa Hjerte, men Reglementet var givet af Kongen og kunde kun forandres af ham.

Veien fra Leuthen gaar igjennem Rommedalen og berører Mjøsen ved Korsødegaarden; Vigen, der naar lige hertil, er skjøn at se. I Morskougen spiste vi til Frokost, hvorpaa vi gik over Isen til Minde, hvor jeg traf min Ven AnkerCarsten. Ankomsten til Edswold var Kl. 3½.Anker er færdig med Affattelsen af Erklæringen paa Fransk, jeg finder den et Mesterværk.

*

3.

Kongens Proclamation; Constitutionen, Thygeson betænkelig, Familien Thrane. — Mødet den 16. Februar. Sverdrups Tale, Prinsen renoncerer paa Arveretten. Begeistring hos Civile og Militaire. — Afreise. Collett i Fladeby, Elieson ildesindet. Til Christiania. — Audienser, Thygeson og Rosencrantz; Breve til Potentater og Slægt og Venner, ikke til Statsminister Rosencrantz. — Talen den 22de. Regent. Taler til Tropperne og til Borgerne, Begeistring for Prinsen og hans Søn. — Curer til Kjøbenhavn.

14. Februar. Inat kom Adjutant HafnerFrederik Wilhelm Simon H., Captain, Divisionsadjutant. fra Kjøbenhavn med Kongens Proclamation, Tractaten med England og en formelig Erklæring til Forsvar for, hvad der er skeet i Danmark. Dette tillader mig at gaa frem, som Nationen ønsker det, og som jeg har havt isinde, ligesiden Baandet til Danmark desværre blev sønderrevet. Jeg har forfattet Proclamationerne o. s. v., og efter at have raadført mig med Anker, Biskop Bech og Thygeson — der billige mine gode Hensigter ligeoverfor dette Folk, der har sat hele sin Lid til mig — har jeg tilføiet, at Kongeloven og Souverainetetsacten ere Rigets Grundlove, indtil jeg i roligere og lykkeligere Tider kan give mine tro Undersaater en Forfatning, som — modent overveiet af mig sammen med de mest oplyste Mænd af Nationen og valgte af den selv — vil kunne sikre Folkets Frihed og Statens Vel for bestandigt. Anker er færdig med Affattelsen af Erklæringen paa Fransk, jeg finder den et Mesterværk.

*

3.

Kongens Proclamation; Constitutionen, Thygeson betænkelig, Familien Thrane. — Mødet den 16. Februar. Sverdrups Tale, Prinsen renoncerer paa Arveretten. Begeistring hos Civile og Militaire. — Afreise. Collett i Fladeby, Elieson ildesindet. Til Christiania. — Audienser, Thygeson og Rosencrantz; Breve til Potentater og Slægt og Venner, ikke til Statsminister Rosencrantz. — Talen den 22de. Regent. Taler til Tropperne og til Borgerne, Begeistring for Prinsen og hans Søn. — Curer til Kjøbenhavn.

14. Februar. Inat kom Adjutant HafnerFrederik Wilhelm Simon H., Captain, Divisionsadjutant. fra Kjøbenhavn med Kongens Proclamation, Tractaten med England og en formelig Erklæring til Forsvar for, hvad der er skeet i Danmark. Dette tillader mig at gaa frem, som Nationen ønsker det, og som jeg har havt isinde, ligesiden Baandet til Danmark desværre blev sønderrevet. Jeg har forfattet Proclamationerne o. s. v., og efter at have raadført mig med Anker, Biskop Bech og Thygeson — der billige mine gode Hensigter ligeoverfor dette Folk, der har sat hele sin Lid til mig — har jeg tilføiet, at Kongeloven og Souverainetetsacten ere Rigets Grundlove, indtil jeg i roligere og lykkeligere Tider kan give mine tro Undersaater en Forfatning, som — modent overveiet af mig sammen med de mest oplyste Mænd af Nationen og valgte af den selv — vil kunne sikre Folkets Frihed og

Statens Vel for bestandigt.Thygeson er noget afficeret ved nogle Udfald, man har tilladt sig at rette mod ham i Bladene; det er Familien ThraneSe 28. Februar., en ildesindet Kjøbmandsfamilie, som disse Uværdigheder skrive sig fra. Thygeson behagede mig ikke ret idag; det var, som om han vilde trække sig tilbage, og han syntes endog utilbøielig til at gaa til Kjøbenhavn og tale min Sag for Kongen; det ærgrede mig.

15. Februar. Idag har Thygeson atter vist sig min Tillid værdig og har paataget sig at overbringe mit Brev til Kongen . . .

Jeg har besluttet, imorgen at sammenkalde endel Mænd af den høieste Rang, og til hvem jeg har Tillid, og underrette dem om vor Stilling for Øieblikket og mine Tanker derom, og høre deres Mening. Ogsaa vil jeg for Hærens Vedkommende tale med de høiere Officerer, saavel ved Hegermanns Brigade som ved Staffeldts.

Jeg har ogsaa havt dygtig travlt, og HoltenCarl Henrik H., f. 1775, senere Conferensraad,Geheime-Cabinets-Archivar. er taget til Christiania for Trykningens Skyld.

16. Februar. Denne Dag vil jeg altid mindes. Min Anskuelse om Nødvendigheden af, at jeg bestiger Thronen, støttede jeg ikke blot paa det gode Indtryk, som en energisk Handling vilde gjøre paa Nationen og paa Europa, men først og fremmest paa min Arve- og Successions-Ret til Thronen her, der nu efter KongFrederik den Sjettes uberettigede Afstaaelse tilfalder mig. Ved Mødet idag med Juristerne Rosencrantz, Sommerhjelm og FalbeHans Hagerup F., 1772—1830, Justitiar, senere Statsraad. og de indsigtsfulde Mænd TreschowNiels T., 1751—1833, Professor i Philosophi, senere Statsraad og Procansler ved Universitetet. og SverdrupGeorg S., 1772—1850, Professor i Philologi., vare de Alle af den Mening, at Kongeloven ikke indeholdt nogen Bestemmelse for dette uforudsete Tilfælde, og at man paa ingen Maade kunde frakjende en absolut Konge Retten til at afstaa en Del af sine Stater; ellers maatte en Krig, der faldt uheldig ud for ham, nødvendigvis medføre Opløsningen af hele Riget.

«Langt fra at ville begrunde min Ret til Thronen paa Noget, der kan bestrides, langt fra,» sagde jeg, «af misforstaaet Ærgærrighed at ville gjøre Fordring paa en Krone, der ikke med den soleklareste Ret tilkommer mig, har jeg taget denne vigtige Sag under moden Overveielse, og jeg har med en Glæde, som kun den Rene af Hjertet er istand til at føle, hørt en Tale, som Professor Sverdrup først har holdt til mig i en privat Audiens, og hvori han besvor mig, ikke at sætte Kronen paa mit Hoved paa en Maade, der stod i Strid med næsten alle Nationens oplyste Mænds Anskuelse: — De Rettigheder, som Frederik den Sjette har givet Afkald paa, falde tilbage til Folket, og det er af dettes Hænder, at De maa modtage en Krone, der vil blive langt herligere, naar det er Folkets Kjærlighed, den skyldes».

I samme Aand talte de Alle, nemlig Rosencrantz, Anker, Treschow, Sommerhjelm, NielsenAgent N., TankCarsten T., 1766—1832, Grosserer i Frederikshald.,Amtmand CollettJonas .C., Drammen 1772-1851, Amtmand i Buskeruds Amt., Haxthausen, Falbe, Lütken — da denne Sag kom for.

Efter Oplæsningen af de officielle Actstykker begyndte Forhandlingen med, at man høitidelig erklærede, ikke at ville være Svenske, hvorpaa det ovenfor Omtalte blev gjentaget. Alle raadede mig til, som jeg havde lovet, at tage Regjeringens Tøiler og holde dem med fast Haand, med en Konges hele Magtfuldkommenhed — og til at sammenkalde Nationens Udkaarne og lade dem give Norge en Forfatning; da vilde Kronen med den mest uomtvistelige og hellige Ret være min, og hver enkelt Mand af Folket vilde føle sig opfordret til at forsvare den med sit Liv, ligesom ogsaa Følgerne af en saadan enstemmig Folkebeslutning vilde falde tilbage paa Folket og ikke paa mig.

Min Ven Anker, der forøvrigt nærer meget despotiske Anskuelser, og Biskoppen, der er svag som et Rør og skifter Mening, som man skifter Linned, mente ogsaa, at dette vilde være det Fornuftigste, især hvis den offenlige Mening var derfor.

Min eneste Indvending — thi ene Folkets Vel er mit Maal — var, at dette vilde give vor Fjende Leilighed til Intriguer og ingenlunde hæve os saa meget i de allierede Magters Øine, som den energiske Handling, strax at paasætte mig mine Fæædres Krone. Men Alle forsikrede, at Offenligheden, naar den blev adspurgt, ikke vilde taale nogen Modsigelse, og enstemmig lovede de mig Allesammen, ikke at ville høre nogen Indvending —

enhver modsat Mening kunde kun komme fra svensk Indflydelse og skulde undertrykkes.

Jeg følte Vægten af deres Forestillinger og ofrede gjerne mine formentlige Rettigheder og mine egne An-skuelser for den offenlige Mening, udtalt saa bestemt af indsigtsfulde og hæderlige Mænd. Sejersted var af samme Mening, sagde han mig bagefter.

Jeg tager da altsaa Titel af Regent og stiller mig i Spidsen for Folket for at forsvare dets Rettigheder — et skjønt Hverv, hvortil Gud give sin Velsignelse. Alle vare de begeistrede for mig og for Fædrelandet.

17. Februar. Jeg har affattet alle mine Proclamationer og Breve i Overensstemmelse med min Beslutning igaar, og jeg læste dem op for Forsamlingen. De bleve Alle rørte til Taarer og kunde ikke noksom prise mig, fordi jeg saaledes havde sat mig ud over mine egne Anskuelser; Mere end en Krone har jeg vundet — jeg har for bestandig vundet enhver Normands Hjerte, og Gud vil velsigne Udfaldet af mine uegennyttige Bestræbelser, der ere et sligt Folk værdige.

Den almindelige Forsamling af Nationens Udkaarne skal finde Sted i Edswold den 10. April, efterat Valgene er foregaaet paa samme Dag, som Eden til Norges Uafhængighed er bleven aflagt i alle Rigets Kirker; vi ville gjøre Alt i Religionens Aand, det vil der være Velsignelse ved.

Da jeg om Aftenen gjorde de høiere Officerer af Hegermanns Brigade bekjendt med de officielle Actstykker og min Proclamation, saa jeg strax, hvor kjærkommen den Beslutning, jeg havde taget, var dem; den brave og høitfortjente Oberst Hegermann blev rørt fast til Taarer og sagde rent ud til mig, at dette var ret efter hans Hjerte. Jeg kan altsaa være tilfreds med mig selv i denne Sag.

Jeg har sendt Sejersted til Throndhjem forat overtage Commandoen i Grev Schmettaus Fraværelse, medFuldmagt til at handle efter eget Tykke og med Paalæg om at staa Bisp og Amtmand bi i Raad og Daad. Til begge disse har jeg skrevet og anmodet Bugge om at sende mig et Forfatningsudkast og om at komme til mig før den 5. April. Sagen med Banken maa ikke vente.

Om Aftenen kom vi til Fladeby.

18. Februar. Før jeg forlod Fladeby, hvor jeg fandt en særdeles venlig Modtagelse hos Familien Collett, lod jeg et Par Ord falde til Krigscommissair Collett om, at En af hans Familie — en Assessor EliesonPeter E., Krigsassessor, 1770—1833, senere Postmester i Moss; gift med Anna Collett. — maatte passe lidt paa med den noget uforsigtige Tone, han tillod sig, og at han selv og hans Handelshus maatte tage sig iagt i deres Forbindelser med Sverig, der saa let kunde blive mistydet. Denne Opmærksomhed fra min Side skjønnede han aabenbart paa.

Jeg kom til Askim ad en kort og nem Vei over Isen paa en Sø og tværs over Glommen; General Staffeldt var der endnu ikke . . . Da han kom, gjorde jeg dem samme fortrolige Meddelelse som ved Hegermanns Brigade, og alle Tilstedeværende viste den samme Begeistring og Fædrelandskjærlighed. Man takkede mig for det Offer, jeg bragte Fædrelandet, og den gamle StabelFrederik Wilhelm Bruenech Stabell, Oberstlieutenant, 1763—1836, senere General. især trykkede mig i Haanden med Taarer i Øinene. De Soldater, der gjorde Vagt, bergensiske Jægere, vare meget vel udstyrede . . . Paa Veien mødte jeg mange af det thelemarkske Regiment uden Kapper; heldigvis var Veiret mildt. Kl. 10 om Aftenen varjeg atter i Christiania og hvilede rigtig ud efter vel endt Reise.

19. Februar. Morgenen blev næsten spildt for mig idag, skjøndt hvert Øieblik er mig kostbart; det var Audienser uden Ende — Alle havde de noget Vigtigt at sige mig, og saa faldt det dog ud til Ubetydeligheder.

Conferensraad Sommerhjelm gav mig en Ide, jeg synes om, nemlig at lægge alle Sager Undervisning og Geistligheden angaaende ind under Universitets - Consistoriet, og jeg kom da paa den Tanke at gjøre Biskop Bugge til Summus Theologus og Bech, der ikke maa være ene om Ledelsen, til Confessionarius og Medlem af Consistoriet — saa ere alle Interesser sikrede.

Paa Forslag af Thygeson — der kun tænker paa at have Ryggen fri og at sikre sig mellem alle disse Skær og derfor paa ingen Maade vil gaa som eneste Dansk til Kjøbenhavn og, mulig til ingen Nytte, tale Norges Sag — foreslog jeg Kammerherre Rosencrantz at tage til Kjøbenhavn og bringe hans Majestæt min Hilsen og fra den

norske Nation den Erklæring, som de officielle Actstykker af Dags Dato indeholde. Han var strax rede dertil, og jeg er ham ret forbunden derfor.

20. Februar. Idag havde Thygeson igjen Skrupler. Nu var to ikke nok; man maatte være tre — nemlig ogsaa en Borgermand — for at fremstille sig for Kongen, og dernæst kunde man ikke risikere, at tage gjennem Sverig efter Erklæringen, der imidlertid vilde være offenliggjort her; man maatte afvente Passer fra Feltmarskal Essen og vilde rimeligvis ikke faa dem. Jegvar venlig nok eller svag nok til at føie dem, hvor misfornøiet jeg end var.

Jeg hørte PavelsClaus P., 1769—1822, senere Biskop i Bergen. præke, hvorefter han ansatte Bededagen til paa Fredag. Jeg vil faa nok at gjøre i disse Dage med at faa Alt færdigt, saaledes at Cureren kan tage afsted, strax efter at jeg er udraabt til Regent.

21. Februar. Ogsaa denne Dag er gaaet med Forberedelser og Trykning af Proclamationerne og de nødvendige Breve.

Jeg har skrevet til Keiserne af Rusland og Østerrig og til Kongen af Preussen og gjort dem bekjendt med den norske Nations bestemt udtalte Ønske om at bestaa som selvstændig Nation og min Beslutning om ikke at forlade dem, men føre dette Folks retfærdige Sag og holde Orden i Riget. Paa denne retfærdige Sag har jeg henledet Keisernes Opmærksomhed og paakaldt deres Beskyttelse derfor. Disse Breve tilligemed fornøden Instruction vil jeg sende til Baron Hardenberg i Danmark og bede ham gjøre denne Reise og overbringe dem. Hvis han ikke tør, har jeg givet ham Anvisning paa en Diplomat, der er norsk af Fødsel og ønsker at udtræde af Danmarks Tjeneste, og som ikke føler sig særlig knyttet til Hr. Rosencrantzes Ministerium; alle disse Papirer betroer jeg til Grev Schulin, som jeg ved er mig særlig forbunden og en god Ven af Hardenberg. Dertil vil jeg føie et Brev til Keiser Napoleon med samme Meddelelse — min Tanke er, at Baron Hardenberg skal overlevere det til den franske Udsending ved Fredscongressen; men jeg har for alle Tilfælde sendt det samme Brev til Baron AlquierFrankrigs Gesandt i Kjøbenhavn. i

Danmark, for at han kan bevidne mine gode Hensigter, og jeg har ogsaa gjort ham opmærksom paa, at hvad vi først og fremmest trænge til, er Fred med England, og at den franske Keiser, hvis han holder med os, ikke maa lade sig mærke dermed, før den almindelige Fred er sluttet.

Jeg har skrevet til Kongen og tolket ham mine Følelser; jeg har gjort ham Nødvendigheden af min Fremgangmaade indlysende og overtydet ham om mine Planers Redelighed. Til Dronningen har jeg skrevet alle min Sjæls Tanker og sendt hende den endnu ikke offenliggjorte Erklæring paa Fransk, for at hun kan vise Kongen den. Jeg har skrevet til alle Ministrene, med Undtagelse af Hr. Rosencrantz, som aldeles ikke fortjener denne Opmærksomhed fra min Side, men som mit Hjerte, dog uvilkaarlig, har glemt. Til mine Søstre og min BroderPrins Ferdinand. og andre Venner har jeg ogsaa skrevet og sendt dem Alt vedrørende Begivenhederne her. Den 21., 22. og 23. er medgaaet til denne vidtløftige Correspondance.

22. Februar. Endelig kom den mindeværdige Dag, da jeg blev udraabt til Regent. Om Middagen samledes alle Stadens første Autoriteter hos mig, hvorpaa jeg lod Kongen af Danmarks Erklæring læse op for dem, hvori nævnes alle de Grunde, der have ført til og som kunne undskylde Afstaaelsen af et Rige.

Efter endt Oplæsning sagde jeg: «Lad os erindre Danmarks vanskelige Stilling og beklage en Fyrste, der uden egen Skyld seer sig bragt saa vidt.» Derpaa fulgte Oplæsningen af Fredstractaten mellem Danmark og Sverig og mellem Danmark og Storbritannien, samt af Kongensaabne Brev, der løser Befolkningen fra dens Troskabsed, tilligemed Cancelliets Anordning om de kongelige Embeds-mænds Forhold. Jeg sagde da til Forsamlingen: «Kongen har befalet mig at forlade min Post og overlevere Fæstningerne til de svenske Tropper, men jeg har raadført mig med Folkets Stemme, og denne udtaler sig enstemmig for at ville være Norske og ikke Svenske. Alle anraabe mig om at være deres Leder, og jeg erkjender, at det at forlade dette Folk — det vilde være at give Fjenden Vaaben ihænde til at adsplitte og underkue et Folk, som er villig til at vove Alt for sin Uafhængighed. Jeg har derfor ikke været i Tvivl om, hvad der er min Pligt, og dette er min Beslutning, saaledes som jeg erklærer her for Eder og for hele Folket.» Jeg oplæste nu min Erklæring saavelsom min Proclamation til Folket, og det

med al den Kraft og Energi, som mine Følelser indgave mig. Hele Forsamlingen var rørt til Taarer. Jeg udtalte mig derefter saaledes: «Jeg aflægger for Eder det Løfte at ville forsvare Folkets Uafhængighed, og jeg er forvisset om, at i dette Øieblik alle Hjerter høitideligt love det Samme; paa Bededagen ville vi alle aflægge Eden for Folkets Øine.»

Derefter lod jeg Brevene til Biskopperne og Amtmændene oplæse, om hvorledes Eden skal aflægges og Valgene til den constituerende Forsamling foregaa, og til Slutning fulgte Meddelelsen om Norges venskabelige Forhold til de andre Magter. Med disse Ord sluttede jeg: «Medborgere! Lad os give hverandre Haanden paa, at vi ville handle mod hverandre som tapre Nordmænd for det elskede Fædrelands Sag. Gud signe vor høitidelige Overenskomst!»

Det havde været mig kjært, om En af Forsamlingen havde givet mig et Svar i Alles Navn, men Alle vare rørte, og Ingen havde tænkt derpaa iforveien. Jeg trakmig altsaa tilbage, forøvrigt særdeles tilfreds med dette i Sandhed rørende og mærkelige Møde.

Kongens aabne Brev blev ligesom min Erklæring og min Proclamation oplæst af Herolder ude i Staden, og Soldaterne saavelsom Borgerne aflagde Troskabseden til Fædrelandets Sag. Derpaa begav jeg mig ud paa det store Torv og talte saaledes til Tropperne: «Hele Folkets Haab om Udfaldet af denne saa retfærdige Sag, hvorfor Alle gjerne vilde give sig hen — staar til Eders Tapperhed. Forsvarede af Eder ville de Gamle, Kvinderne og Børnene være trygge i deres Hjem. Enten Seier og Frihed eller Døden! lad det være vort Valgsprog!» — Til Borgerne sagde jeg: «Kun da kan en en brav Borger føle sig lykkelig, naar Fødelandet er uafhængigt. Jeg vil forsvare Folkets Rettigheder, jeg vil opofre mig for Landet, og jeg gjør Regning paa Jer, gode Venner. Held Norge!» Glædesraab og gjentagne Hurraer modtog mig og fulgte mig ved min Afrejse, saa at jeg sagde til dem: «Gid jeg altid maa være saa lykkelig at finde dette Sindelag hos Eder, da vil Gud ogsaa signe vor Sag.»

Ved Middagen hos mig blev Skaalerne for Norge og for mig drukket med Begeistring — ogsaa min SønSiden Frederik den Syvende; født 1808. mindedes man.

23.Februar. Endelig blev Cureren Hafner sendt afsted med alle Brevene til Kjøbenhavn.

Grev RosenAxel Pontus von R., 1773 —1834, Kammerherre, senere General-lieutenant., en svensk Udsending, har anmeldt sin Ankomst; jeg har sendt ham min Staldmester KaasConrad Frederik Clauson-K.imøde til Hafslund, og han skal bo hos General Haxthausen — imorgen venter jeg ham.

*

4.

Grev Rosens Audiens, Erklæringen, Svenske Anskuelser om Norge; Christian August. — Bededagen. Edsaflæggelsen, Tale i Kirkerne, Hymne. — Brev til Essen. Schmettau ikke Udenrigsminister. Ministerportefeuiller. Pressefrihed. — Anker og Sneedorff til England. Korn i Christiania. Jacob Aall ildesindet. Ny Bank. — Regjeringsraadets Indretning, Lettelse. — Rosenørn hos Essen; dennes Anskuelser om Norge.

24. Februar. Idag havde Grev Rosen Audiens. Jeg havde ladet General Haxthausen, Kammerherrerne Rosencrantz og Anker, Conferensraad Anker, Biskop Bech, Justitiarius Falbe og Professor Treschow tilsige at være tilstede derved! Haxthausen forestillede Grev Rosen tilligemed hans Cavaler Oberst SkiøldebrandCarl Erik S., 1780–1817.. Grev Rosen takkede først for Modtagelsen og min Opmærksomhed mod ham paa Reisen, beklagede sin Forsinkelse i Hafslund o. s. v., o. s. v. Jeg svarede ligesaadan, at jeg havde ønsket, at gjøre ham Reisen paa denne ubehagelige Aarstid mindre besværlig, og fortsatte: «De har formentlig Breve til mig?» Rosen: «Ja, Deres Høihed, fra Feltmarskal Grev Essen,» og han rakte mig det. Jeg aabnede det, og da jeg saa, at den skulde indeholde en Proclamation til Norge fra Kongen af Sverig, sagde jeg: «Der omtales en Proclamation til Norge fra Kongen af Sverig . . .» Rosen afbryder mig: «Ja, jeg har den hos mig.» Jeg: «Den kan jeg, saaledes

som Sagerne nu staa, imøde til Hafslund, og han skal bo hos General Haxthausen — imorgen venter jeg ham.

*

4.

Grev Rosens Audiens, Erklæringen, Svenske Anskuelser om Norge; Christian August. — Bededagen. Edsaflæggelsen, Tale i Kirkerne, Hymne. — Brev til Essen. Schmettau ikke Udenrigsminister. Ministerportefeuiller. Pressefrihed. — Anker og Sneedorff til England. Korn i Christiania. Jacob Aall ildesindet. Ny Bank. — Regjeringsraadets Indretning, Lettelse. — Rosenørn hos Essen; dennes Anskuelser om Norge.

24. Februar. Idag havde Grev Rosen Audiens. Jeg havde ladet General Haxthausen, Kammerherrerne Rosencrantz og Anker, Conferensraad Anker, Biskop Bech, Justitiarius Falbe og Professor Treschow tilsige at være tilstede derved! Haxthausen forestillede Grev Rosen tilligemed hans Cavaler Oberst SkiøldebrandCarl Erik S., 1780–1817.. Grev Rosen takkede først for Modtagelsen og min Opmærksomhed mod ham paa Reisen, beklagede sin Forsinkelse i Hafslund o. s. v., o. s. v. Jeg svarede ligesaadan, at jeg havde ønsket, at gjøre ham Reisen paa denne ubehagelige Aarstid mindre besværlig, og fortsatte: «De har formentlig Breve til mig?» Rosen: «Ja, Deres Høihed, fra Feltmarskal Grev Essen,» og han rakte mig det. Jeg aabnede det, og da jeg saa, at den skulde indeholde en Proclamation til Norge fra Kongen af Sverig, sagde jeg: «Der omtales en Proclamation til Norge fra Kongen af Sverig . . .» Rosen afbryder mig: «Ja, jeg har den hos mig.» Jeg: «Den kan jeg, saaledes som Sagerne nu staa,ikke tage imod og mit eneste Svar til Dem er denne Erklæring, jeg bar udstedt for Øinene af hele Europa, og som jeg ikke skal undlade at meddele Hans Majestæt Kongen af Sverig.» Og dermed lod jeg Conferensraad Anker oplæse Erklæringen af 19. Februar paa Fransk. Jeg iagttog under denne Oplæsning Grev Rosens Holdning, der strax var blevet noget urolig, da han saa, at Audiensen skulde være offenlig og ikke privat — og jeg saa meget godt, at dette kom ham saa uventet som vel muligt; han fortrak Munden, saa paa mig, bevægede Øinene uroligt om, kort sagt han kom helt ud af Fatning. Grev Skiøldebrand stirrede hele Tiden barsk paa mig.

Efter Oplæsningen sagde jeg: «Hertil føier jeg endnu en ligesaa høitidelig Erklæring, nemlig at det norske Folk formener at være i Fred med alle Magter; kun den, der vil gjøre Indgreb i dets Rettigheder, er dets Fjende.» Rosen: «Efter en saa uventet Erklæring som den, jeg her har hørt, er der ikke Andet for mig at gjøre, end strax at vende hjem, og hertil udbeder jeg mig Deres Kongelige Høiheds Tilladelse» — hvorpaa han vilde trække sig tilbage. Jeg: «Tillad mig, Hr. Greve, før vi skilles, at sige til Dem, ikke som Regent, men som en Normand, der taler til en Svensker: Maa man ikke antage, at Kongen af Sverig vil det Folks Vel, som han attraar at herske over?» Rosen: «Jo, ganske vist, Deres Høihed, og hvis min Modtagelse her havde været anderledes, vilde det have staaet i min Magt, fuldstændig at bevise dette.» Jeg‘ «Men burde man da ikke tage Hensyn til Nationalfølelsen og Folkets Sindelag, for at lære dets Tanker at kjende?» Rosen: «Dette vilde Hans Majestæt uden Tvivl have gjort gjennem Generalgouverneuren.» Jeg: «Men burde man da ikke se at vinde Nationen for sig, og hvorledes har De ikkebaaret Dem ad imod os: den svenske Regjering har fattet den herlige Plan at udhungre den Nation, som den ønskede at vinde for sig.» Rosen: «Det tilkommer ikke mig at bedømme den Fremgangsmaade, som Hans Majestæt Kongen og Kronprinsen have fundet for godt at anvende.» Jeg: «Og hvad har været Følgen: at Nationalfølelsen og Nationalhadet — for at nævne Tingene ved deres rette Navn — er steget til det Yderste; det er kun Ordenen og Styrken hos Regjeringen, som forhindrer det i at gaa til Yderligheder. — Men siden Kongen af Sverig har sendt mig en saa indsigtsfuld Mand som Dem, Hr. Greve, vil jeg bede Dem om, selv med egne Øine at gjøre Dem bekjendt med Nationens Følelser og give Deres Konge en sandfærdig Beretning derom; maaske det kunde have en heldig Virkning paa en Suveræn, der kun kan ville Folkets Vel. Jeg ønsker kun Fred med Sverig, og vilde for den Sags Skyld sende Grev Schmettau til Stokholm; jeg vilde gjerne bede Dem om, at se at skaffe ham Pas.» Rosen: «Kongen min Herre vilde sikkerlig ikke tillade mig at tage imod noget Ærinde for Deres Kongelige Høihed.» Jeg: «Vil De heller ikke medtage den Erklæring, De har hørt?»

Rosen: «Jeg tør ikke — maaske Deres Kongelige Høihed vilde lade den overrække ved Forposterne. Men tillad, at jeg trækker mig tilbage, og at jeg bevidner Deres Kongelige Høihed min Beklagelse over ikke at have kunnet gjøre Dem min Opvartning under lykkeligere Omstændigheder.» Jeg: «Det gjør mig ondt, Hr. Greve, at De maa forlade os saa snart, og jeg beder Dem være overbevist om, at De altid vil være velkommen her i Norge som en Svensker, der vil os vel og er villig til at respectere vor Ret.» — Gjensidige Buk, hvori Oberst Skiøldebrand dog ikke tog Del, thi. han gik sin Vei uden at hilse.Til General Haxthausen udtalte han sig nøiere og indrømmede, at han var kommet ud af Fatning ved at se Prinsen omgivet af Rigets øverste Embedsmænd og ved at faa en saa uventet Erklæring at høre; han havde troet, det skulde være en ganske privat Samtale, og det med Prinsen af Danmark — ikke med en Regent i Norge. Prinsen maatte have en kraftig Character, sagde han. «Jeg troer, at han har redelige Hensigter; men hvorledes skal dette lykkes for ham, naar dog alle Europas Stormagter have garanteret Sverig Besiddelsen af Norge. Jeg kan nok forstaa, at Normændene ville handle saaledes, men Prinsen af Danmark har saa mange andre Hensyn at tage. For det Første faar Danmark ikke Pommeren, og Gud ved, hvordan det skal gaa med dette Rige. Man kunde tro, at det var et aftalt Spil imellem Prinsen og Kongen; men jeg er overbevist om det Modsatte. Man kjender Kongens Character, og han har efter Fredsslutningen gjort alt muligt for at udføre Tractaten; jeg har Copi af alle Breve og Ordrer, han har sendt Prinsen.» Prinsen af Sverig roste han meget og troede ikke, at han vilde tage imod Frankrigs Krone, om den blev ham tilbudt. Sverigs er mere sikker. Prins Oscar er en net ung Mand og taler godt Svensk, men Faderens Aand har han ikke. De svenske Tropper har i denne Krig kun mistet 1500 Mand af 18000; i Pommeren er 12000. Krigen imellem Sverigs og Norges to Folk, tilstod han, vilde aldrig føre til Noget; «Ialfald,» sagde han, har vi da skilt Norge fra Danmark.» «Saa lad det blive derved,» sagde Haxthausen, «og lad en Alliance befæste det gode Naboskab mellem de skandinaviske Folk!» Men hertil trak han paa Skuldrene.

Da de talte om afdøde Prins Christian August, paastod Oberst Skiøldebrand, at hvis han havde levet, vilde Norge i dette Øieblik være forenet med Sverig.De svenske Herrer reiste Kl. 8V2 om Aftenen, ledsagede af Kammerjunker Mansbach1, der skulde ordne deres Reise og sørge for dem, som Kaas da de kom.

25. Februar. Idag er det en endnu mærkeligere Dag end nogen af de foregaaende, nemlig den over hele Landet anordnede Bededag, da Folket skulde sværge at forsvare og opretholde Uafhængigheden.

KL 11 stode Tropperne en haye, og jeg begav mig tilhest til Vor Frelsers Kirke, der var helt fuld.

Gudstjenesten begyndte med en Psalme og den sædvanlige Messe, hvorpaa Sangene af Schultzs og Thaa-rups herlige Hymne bleve afsunget. Nu besteg Bech Prækestolen og holdt en Tale, hvorefter han oplæste de officielle Actstykker med Meddelelsen om den store Omskiftelse, der havde fundet Sted, nemlig Rigets Afstaaelse af Kongen af Danmark til den svenske Krone, og om min Beslutning, ikke at ville forlade Folket, men forsvare dets Uafhængighed og Rettigheder, saaledes som Nationens Røst enstemmig opfordrer mig til. En Psalme begyndte, og jeg begav mig fra min Tribune til en Forhøining foran Choret, omgivet af de høieste Embedsmænd og Officerer. Da kaldte Biskoppen til Edsaflæggelsen, hvilken skete enstemmig og med Begeistring, med de Ord: Vi sværge at hævde Norges Selvstændighed og at ofre Liv og Blod for det elskede Fædreland. Derpaa henvendte jeg følgende Ord til Folket: «Gud den Almægtige har hørt Vor Ed. Han kiender min Oprigtighed og vil skienke mig Kraft og Held til atudføre det store Værk til Folkets Frelse og til Forsvar for dets Rettigheder. Vort Haab staar til Forsynet, at det vil beskytte vor retfærdige Sag, formedelst den Samdrægtighed, der be-sjæler os alle, og paa hvilken vor Pagt er bygget saa fast som paa Norges Klippegrund. Nu lyde Bønnen i Herrens Huus.» Jeg var ikke tilfreds med, saadan som jeg sagde disse Ord, og tilsidst blev der et Ord borte for mig, saa at jeg nær havde tabt Fatningen, men de, som hørte paa mig, selv langt nede i Kirken, forsikre, at de godt kunde forstaa mig, og at jeg ikke talte for hurtigt.

Efter Biskoppens Bøn blev der præluderet, og jeg begav mig tilbage til min Tribune; derpaa blev de to prægtige Sange af samme Hymne «Knæl Fyrste med dit Folk knæl ned» og «Knæl Folket med din Fyrste ned» afsunget, hvorefter fulgte en temlig lang og uinteressant Præken. Meddelelsen om Norges fredelige Forhold til de andre Magter oplæstes, ligesom Bønner til den Almægtige om Fred. Saa fulgte en Psalme og en Messe, og til allersidst

henvendte Biskoppen nogle Strofer til mig, som Choret besvarede og hele Menigheden gjentog med Begeistring: Held Norge, Held Norges Regent! Jeg blev vidunderlig grebet og kunde ikke andet end udtale disse Ord til Menigheden: «Elskede Norges Folk! modtag mit Hjertes Tak, Folkets Kærlighed er min Glæde og min Løn; lad mig mig altid finde en saadan Stemning blandt Eder, og Gud skal velsigne vor retfærdige Sag og os alle.»

Jeg gik ud, steg tilhest og begav mig til Slotskirken, hvor Pastor Pavels holdt en fortræffelig Tale og jeg tilsidst sagde det Samme til Menigheden.26. Februar. Captain Rosenørn1 er blevet sendt til Feltmarskal Essen med et Brev, som jeg lod Grev Schmettau skrive, efter at han for et Par Dage siden er vendt tilbage fra Throndhjem. I dette Brev tilkjendegav han efter min udtrykkelige Ordre Feltmarskallen min Beklagelse af, at Grev Rosens Sendelse var blevet afbrudt saa pludselig — jeg kunde nok tænke, at Grev Rosen ikke havde kunnet have Instructioner for dette Tilfælde, men Grev Schmettau havde Befaling til at gjentage Forsikringen om mine fredelige Hensigter. F01* at Greven kunde sætte sig ind i, hvad der har været bestemmende for min Fremgangsmaade, og de Bevæggrunde, der altid ville lede denne, sendte jeg ham Erklæringen og Proclamationen. Anmodning gjordes atter om Pas for Grev Schmettau til at overbringe et Brev til Kongen af Sverig, og til Slutning foresloges der et Møde med Feltmarskallen den 5. Marts i Hafslund. Det er da at gjøre alt muligt, for at holde det gaaende med det Pak.

Grev^Schmettau undslog sig for at overtage Uden-rigs-Portefeuillen, men lovede mig at besørge Alt for mig i den Retning.

27. Februar. Jeg har skrevet til Amtmand Sommerhjelm om at komme til Christiania og overtage Justits-Portefeuillen, ligesom til Amtmand Collet angaaende de indenrigske Forhold. Ogsaa har jeg talt til Raadmand Niels Aall og fundet ham meget villig til at overtage Handelsministeriet; han er en nidkjær Fædrelandets Tjener.

Han talte til mig om Pressefriheden og fandt, at

1 Henrik Christian R., 1782—1847, Divisionsadjutant, 1820 Baron Rosenørn-Lehn.det var et Gode, jeg ogsaa burde skjenke Folket; dertil svarede jeg, at jeg ikke troede, at Forordningen af 27. September 1799 var til Hinder for en maadeholden Pressefrihed, og hvad Anonymiteten angikr, saa vilde jeg aldrig tilstede en saadan. Han indrømmede, at det var rigtigt at holde disse to Ting ude fra hinanden, men troede, at den offenlige Mening for Øieblikket higede efter at udtale sig frit og fandt dette ugjørligt efter den nugjældende Forordning; dette maa grundig overveies.

28. Februar. Min Ven Anker er udnævnt til Regjeringsraad og er idag reist til England med et officielt Brev til Prinsregenten og et privat til Hertugen af Glochester og til Lord Castlereagh. Han har Ordre til at give en sandfærdig Fremstilling af alt, hvad her er foregaaet, og til at slutte en Venskabs og Alliance-Tractat med Storbritannien. Han kan ikke for stærkt betone, i hvilken Grad det er mig magtpaaliggende at staa mig godt med denne Magt. Søofficeren den unge Sneedorff1 (Broder til Betsy) gaar med Anker til England for som Commissær for Fangerne at besørge disses Indskibning til Norge. Han kan komme tilbage som Curer — Gud give med gode Efterretninger.

Jeg har overværet et Møde af Kjøbmænd i Christiania angaaende en Subscription til Indkjøb af Korn. Jeg lagde dem Sagen ret paa Hjerte og lod dem for-staa, hvor vigtigt det var at give et storartet Exempel paa Patriotisme; jeg tegnede mig for 200 Actier, 20000 Rbd. Der blev tegnet for 142600 Rbd. For-mænd bleve Thurman, P. Thrane, J. Thrane, Mariboe1 og Nielsen.

Jeg har talt med Tank om at anbringe ham sammen med Haxthausen i Finansdepartementet; han er meget villig dertil.

Aalls yngre Broder (Jacob Aall2 fra Næs) viser en frygtagtig Character og vil anstille Beregninger over vore Tropper og over Farerne; kort sagt — han hører til Grev Wedels3 Parti, der ikke seer nogen Ulykke i Unionen med Sverig. Jeg bad ham beholde sine Meninger for sig selv, saa kan han ikke gjøre nogen Skade eller paavirke Andre uheldigt.

Jeg har givet Tilladelse til en Byttehandel af Korn og Fisk med Bergen, som giver os næsten 20000 Tons for

100000 Pd. Fisk.

Et Forslag fra Bankcomiteen synes jeg rigtig godt om, nemlig at den nye Nationalbank skal grundes paa Actier og aldeles ikke staa i Forbindelse med Rigs-banken . . .

2. Marts. Idag har jeg ordnet Regjeringsraadet: General Haxthausen og Tank i 1. Departement, Finanserne; Amtmand Collett i 2. Departement, de indenrigske Sager; Amtmand Sommerhjelm i 3. Departement, Justitssager; Niels Aall i 4. Departement, Handelssager; C. Anker i 5. Departement, National-Eiendomme og kgl. Fabrikker, Miner og Skove. En Comite for Cultus og

1 Ludvig M., Handelsmand i Christiania, Captain å la suite, 1781 —1841.

2 Jacob A., 1773—1844, Forfatteren til «rErindringer».

3 Johan Caspar Herman Greve Wedel-Jarlsberg, 1779—1840, senere Statholder i Norge.Skole er blevet, nedsat og bestaar af Biskop Bech tilligemed Professorerne Treschow og Sverdrup.

At Valget af disse Personer til nævnte vigtige Embeder ikke er forkert, er jeg forvisset om, og jeg føler mit Sind meget lettet ved denne Ordning; thi jeg kunde virkelig ikke holde det ud længere, det var for meget for en enkelt Mand.

Rosenørn er idag vendt tilbage fra Sverig. Han har været saa langt som til Wennersborg, og Feltmarskal Essen var meget venlig imod ham; selv talte han vel aldeles ikke om Politik, men saameget destomere de Andre. Disse Herrer syntes slet ikke om den Modtagelse, Grev Rosen havde faaet, og kunde aldeles ikke forstaa, hvor jeg turde være saa dristig, eller hvor Nationens oplyste Mænd kunde foretrække noget saa Voveligt for al den Lykke, der ventede dem under Kongen af Sverig.

Feltmarskallens Svar paa Grev Schmettaus Brev lader sig forstaa med, at han betragter det, hvad her er skeet, kun som en Hofintrige til Fordel for min Person og aldeles ikke som et Udtryk for Folkets Ønsker. Han siger, at Folket hellere skulde tage de Fordele, en legitim Kongen har at byde, end gribe efter det Drømmebillede af Uafhængighed, som jeg foregøgler dem, og som kan styrte dem i navnløs Ulykke. Til Slutning ønsker han en Samtale med Grev Schmettau i Strømstad den 5. denne Maaned; men officielt kan han ikke forhandle med ham paa Grundlag af Tractaterne.

Han skal tage derhen og tale med Feltmarskallen, men ikke officielt.

*

5.

Wedel hos Prinsen, mistænkelig, engelsk Blokade, uroligt Hoved. — Søofficererne tvivlraadige. — Det engelske Folk gunstig stemt. — Kornforsyningen. — Napoleons Nederlag. — Mission til Danmark om Korn; Breve til Horsens og Augustenborg.— Grev Wedel. — Schmettau hos Essen; den svenske Invasion udsat, de norske Soldaters Hjemforlovelse. — Brevet til Kongen af Sverig. — Missionen til Kjøbenhavn, Rosencrantz officiel, Thygeson privat; Skibene. — Til Frederikshald, svenske Cabaler; Frederiksstad uholdbar; Kapper til Soldaterne. — Forbindelsen med Danmark afbrudt; den svenske Konge kjølig.

3. Marts. Af Rosenørn havde jeg allerede hørt, at Grev Wedel paa Reisen gjennem Sverig havde opholdt sig 4 Dage i Wennersborg. Han var hos mig idag Kl. 2 og bragte mig foruden meget Andet min Broders Portrait, men omtalte ikke med et Ord, hvad her er foregaaet. Om Kongen af Danmark sagde han, at hans sidste Ord til ham vare: Hvis Prins Christian bryder sig det mindste om sit Fædreland, saa sig til ham, at han ikke maa sætte sig op imod Udførelsen af Tractaten. Det Samme havde Rosencrantz og SchimmelmannErnst Henrik Greve S., til Lindenborg, Geheimestatsminister, 1747—1831. sagt. — Opholdet i Sverig, som jeg sagde ham rent ud var blevet ilde udtydet, undskyldte han med, at han havde været nød til at tage til Wennersborg ifølge Passet fra General Tawast, og at Feltmarskal Essen udtrykkelig havde ønsket, at han blev der, til Grev Rosen kom tilbage.

Hans Tale gik ligesom Aalls ud paa, at man maatte beregne, hvad for Kræfter man havde, og hvilke Farer, der kunde komme; den norske Nation havde gjort vel i at erklære, at den vilde værge sine Rettigheder og sin Uafhængighed, men man kunde megetgodt have underhandlet med Sverig for at holde sig en Dor aaben i Tilfælde af, at det gik galt, hvis Haabet, man havde til England, ikke skulde gaa i Opfyldelse. Det var kort sagt ganske tydeligt, at Fyren ikke seer noget Ondt i en Forening med Sverig og lover sig Fordel deraf. Jeg tilkjendegav liam, hvor ilde slig Tale, som man her kaldte for svensk, kunde blive udtydet, og sagde, at jeg holdt det for hans Pligt, oprigtig at sige mig, hvad han havde paa Hjerte, men jeg vilde advare ham om, ikke at tale saaledes offenligt, da dette ikke kunde andet end virke nedslaaende og adsplittende paa Gemytterne.

En Copi af et Løfte fra Thornton til Svenskerne om, at Englænderne vilde blokere Norge, indtil de svenske Tropper vare trængt ind og havde bemægtiget sig Fæstningerne, sønderrev han i min Nærværelse for at vise, at det ikke var hans Mening at gjøre nogen skadelig Anvendelse deraf. Forøvrigt vil han tale sin Sag paa Thinget og efter Opløsningen af denne Nationalforsamling tage sine Forholdsregler. Derpaa grunder han altsaa sine Forhaabninger, men jeg skal nok passe paa ham. Han viste ingen Lyst til at gjøre Tjeneste, ikke engang i Bankcomiteen, og talte kun ubestemt derom; der var idetheletaget noget paataget og forlegent over ham. Feltmarskallen sagde om ham til Rosenørn, at det var et uroligt Hoved.

Posten fra Christianssand bringer Søofficerernes Andragende til Kongen af Danmark om at maatte forblive nogen Tid endnu i Norges Tjeneste; derimod mener ingen af dem — ikke engang de i Norge fødte — sig berettiggede til at sværge til Norges Sag. Captain Bille1, som har

1 Søren Adolph B., Commandeurcapitain, f 1819, gift med Seve-rine Kragh i Laurvig.giftet sig her, er den Eneste, som har aflagt Eden; han er i Frederiksværn.

4. Marts. Grev Schmettau er idag afreist til Strømstad. Jeg gav ham Instruction om at tale rent ud af Posen med Feltmarskallen for at betage ham den Forestilling, at Nationens Ønsker ikke skulde være imod en Forening med Sverig, og uophørligt at fremhæve, hvor magtpaaliggende det er mig at bevare det gode Forhold til Sverig uforstyrret. Han skal forhøre, hvorledes et Brev kan blive sendt til Kongen af Sverig, og foreslaa et Møde i Rød mellem mig og Feltmarskallen.

Jeg har faaet Underretning om, at Anker i Tirsdags er kommen igjennem Horten og snart vil være i Christianssand, og saa til England. Den første Efterretning om Normændenes Beslutning om at forsvare sig har gjort et gunstigt Indtryk paa det engelske Folk.

5. Marts. Idag bleve Principerne i Finanscomiteens Indberetning angaaende Banken antaget af Regjerings-raadet . . . De Handlende i Christiania have efter min Anmodning slaaet sig sammen og aabnet en Credit af 200000 Rbd. for Regjeringens Opkjøb af Korn; noget Lignende vil finde Sted i de andre Byer, saa at jeg haaber, vi ikke skulle mangle Penge. Og da vil der ogsaa komme Korn; et Brev fra Adeler1 underretter mig om, at 36000 Tons er indskibet, og at der er 40000 i Magasinerne, og man vil gjøre sit Bedste. Assessor Krogh er i Kjøbenhavn. Interessenterne i Kornselskabet i Drammen have skrevet mig til om at faa et Laan i Banken, somjeg halvt om halvt havde lovet dem i et Brev, hvori jeg tilskyndede dem til at sætte noget Saadant igang . . .

Alle Efterretninger fra Sverig, Danmark og Holland tale om et stort Slag, Napoleon skal have tabt; hans Magt er knust og de Allierede ere i Paris. Saa hviler da hele Verdens og Norges Skjæbne i Englands og Ruslands Hænder.

6. Marts. Jeg har sendt Lieutenant Wormskjold til Danmark med Breve; hans vigtigste Ærinde er at bringe Fonds til Aalborg til Indkjøb af Korn; derfor skal han følge med J. Aall, der reiser fra By til By for at faa Kjøbmændene til at være med hertil. Saa skal han ogsaa besørge Breve fra mig til Horsens, til Augustenborg og til Prinserne af Hessen; han har ogsaa Breve til min Familie i Mechlenburg, som han skal besørge med Posten. Jeg har skrevet til Prinsen og Prinsessen af Oranien, og disse Breve vil jeg sende med Consul Konow1 i Bergen, som jeg vil lade gaa til Holland og se at faa gode Forbindelser der til gjensidig Nytte.

Til Grev Wedel har jeg skrevet meget høfligt og bedt ham om hans Ed skriftlig.

Kl. 3 reiste jeg til Moss, og derfra tager jeg til Hæren.

7. Marts. Paa Grund af en yderst haardnakket Forkjølelse vil jeg blive nogle Dage i Ro i Hafslund, hvortil jeg kom igaar Kl. 2V2.Grev Schmettau er kommet tilbage fra Strømstad og har afgivet Beretning om sin Samtale med Feltmarskal Essen, men hans Tale er noget forvirret, som en gammel Mands. Feltmarskallen var yderst forekommende imod ham og beklagede, ikke at kunne komme til at tale med mig; men han skulde gjerne tage imod enhver Meddelelse gjennem Grev Schmettau og ligeledes mod et Brev fra mig til Kongen af Sverig. Han gav sit Æresord paa, at han ikke havde Ordre til at angribe, og alene vore Troppesamlinger havde foranlediget deres. Uden udtrykkelig Ordre — hvad han ikke ventede sig — vilde han ikke begynde Fjendtlighederne uden at underrette os derom iforveien.

Hvad Begivenhederne i Norge angik, var han aaben-bart ikke overtydet om, at Nationens Stemning saa afgjort var fjendtlig imod dem, og han talte meget om Kongen af Sverigs gode Villie til at gjøre dette Folk lykkeligt; i dette Øiemed begunstigede man Handelen og Udførselen af Korn fra Sverig til Norge, og en Pro-clamation fra Kongen af Sverig vilde endnu tydeligere vise hans Redebonhed til at gjøre dette Folk saa lykkeligt som mulig og føie sig efter dets Ønsker, hvad dets tilkommende Forfatning angik.

Den fredelige Tone og de samstemmende Efterretninger, der vise, at Svenskerne ingenlunde ville gjøre Sagen af i en Fart — Feltmarskallen har udsat Norges Erobring, indtil Kronprinsen kommer til vore Kyster med en engelsk Flaade — have gjort mig det muligt at hjemforlove næsten det Halve af Hæren. Cadrerne af hver Afdeling skulle blive ved at bestaa, og Soldaten tager sine Vaaben med sig og er stadig parat til i 3 Gange 24 Timer at være ved sit Regiment. Disse Ordrer ere af 8. Marts.8. Marts. Imorges skrev jeg ogsaa et langt, fortroligt og fredeligt Brev til Kongen af Sverig og forklarede ham mine Bevæggrunde og forestillede ham, hvor lykkelig Fremtiden vilde blive for de nordiske Folk, naar blot Kongen vilde respectere Normændenes Rettigheder og rette sig efter den offenlige Mening hos dette Folk, som han attraaede at gjøre lykkeligt.

9. Marts. Idag have Kammerherre Rosencrantz og Stiftamtmand Thygeson tiltraadt deres Reise til Kjøbenhavn med mine Instructioner om at faa Alt ordnet saa fordelagtigt som muligt, hvad angaar de indre Forhold, Universitetet, de offenlige Kasser o. s. v. Rosencrantz skal optræde mere officielt, Thygeson mere privat — Alt afhænger af, hvordan de blive modtaget; jeg venter mig ingenlunde deres Sendelse anerkjendt lige fra Begyndelsen af.

Et Hverv, jeg har givet dem, er at tale godt for Kongen om Skibene, som jeg har skrevet til ham antages at tilhøre ham, men som umuligt kunne tages fra Norges Forsvar og sendes bort — det vilde være utilgiveligt af mig, ligesom jeg da heller ikke har dansk Mandskab nok til Halvparten.

Thygeson skal især sørge for Kornsendingerne, og jeg har derfor givet ham Anvisninger paa 500,000 Daler af den Million, de danske Finanser har modtaget, men endnu ikke brugt ; herom har jeg skrevet til Finansministeren.

Jeg har ogsaa skrevet et net Brev til Hr. Rosencrantz; det er Mere end han har fortjent af mig. Tillige har jeg skrevet til mine Slægtninge og Venner. Og jeg har bedt Kammerherre Eppinger om at corresponf-dere med mig.10. Marts. Idag har jeg været en Tour til Frederikshald og fundet Fæstningen i god Stand; jeg gav Befaling til at bevare det gode Forhold til Sverig og Forbindelserne dermed, som endnu vare ved — siden det er til vor Fordel.

Disse Herrer have ellers en underlig Maade at vinde Bønderne for sig paa; de tillade kun dem at gaa lige til Kronstadt og skaffe sig nogle Tønder Korn hver, saa taler Feltmarskallen selv og Autoriteterne med dem og søge at forlokke dem. De tage Kornet, men lade sig ikke lokke.

Byfoged DahlCarl Adolf D., Cancelliraad, Byfogde i Frederikshald, † 1819. har faaet en Indbydelse til en Samtale med Feltmarskallen. Jeg har givet ham Tilladelse dertil; jeg haaber saaledes at faa gode Nyheder og Forbindelser, og at han er til at stole paa.

11. Marts. Idag har jeg beseet Fæstningen Frederiksstad; den er i Virkeligheden ikke til at holde, og jeg beklager

Indbyggerne i denne By, som ikke ville kunne staa sig, naar Fjenden en Dag viser sig. Den nuværende Commandant synes at være en hæderlig Mand; det er Oberstlieutenant af Artilleriet Hals, og han har været her længe.

Den westerlehnske Bataillon har indgivet et Andragende om, at de ikke kunne leve af den Føde, de faar; jeg svarede, at de ikke kunne vente at faa Mere end deres Kammerater . . . Jægercorpset blev mig forestillet paa Gjennemreisen; de vare velklædte og saa godt ud.

12. Marts. Ved Afreisen fra Hafslund tilChristiania besøgte jeg de to thelemarkske Batailloner, gode og kjønne Folk, for største Parten Skiløbere, endog uden Stav; første Bataillon fik Kappe, og det Samme lovede jeg anden Bataillon — de viste sig meget taknemmelige.

Om Aftenen Kl. 10 kom jeg til Christiania.

13.—17. Marts. Intet Mærkeligt er hændet. Man hører intet Nyt, hverken fra Danmark eller Sverig; man maa formode, at al Forbindelse med Danmark over Sverig er afbrudt.

Feltmarskal Essens Svar til Grev Schmettau er ingenlunde gunstigt, hvad mit Brev til Kongen af Sverig angaar. Han har besørget det til Kongen, men ved ikke, hvorledes Kongen har optaget denne Tilnærmelse.

Et Skib fra Leith er kommet til Throndhjem med den Efterretning, at det engelske Folk med Glæde har erfaret Normændenes Beslutning om at ville værge sig.

Napoleon skal være fuldstændig slaaet og de Allierede i Paris.

*

6.

Engelske Aviser. Uegennyttighed af England og Rusland. — Svensk Indflydelse i Kjøbenhavn. — Betsy Sneedorff og Erik Anker. — Embargo paa norske Skibe i England. — En Forræders Løn. — Grev Wedels Ed. — Sverig spærret; Brevet til Kongen uaabnet. — Bal i Drammen. — Schmettau og Essen. — Blind Allarm. — Brev Christiania besøgte jeg de to thelemarkske Batailloner, gode og kjønne Folk, for største Parten Skiløbere, endog uden Stav; første Bataillon fik Kappe, og det Samme lovede jeg anden Bataillon — de viste sig meget taknemmelige.

Om Aftenen Kl. 10 kom jeg til Christiania.

13.—17. Marts. Intet Mærkeligt er hændet. Man hører intet Nyt, hverken fra Danmark eller Sverig; man maa formode, at al Forbindelse med Danmark over Sverig er afbrudt.

Feltmarskal Essens Svar til Grev Schmettau er ingenlunde gunstigt, hvad mit Brev til Kongen af Sverig angaar. Han har besørget det til Kongen, men ved ikke, hvorledes Kongen har optaget denne Tilnærmelse.

Et Skib fra Leith er kommet til Throndhjem med den Efterretning, at det engelske Folk med Glæde har erfaret Normændenes Beslutning om at ville værge sig.

Napoleon skal være fuldstændig slaaet og de Allierede i Paris.

*

6.

Engelske Aviser. Uegennyttighed af England og Rusland. — Svensk Indflydelse i Kjøbenhavn. — Betsy Sneedorff og Erik Anker. — Embargo paa norske Skibe i England. — En Forræders Løn. — Grev Wedels Ed. — Sverig spærret; Brevet til Kongen uaabnet. — Bal i Drammen. — Schmettau og Essen. — Blind Allarm. — Brevfra Frederik den Sjette; Afslag til Søofficererne. — Liitkens Arrestation; Briggerne tilbageholdes.

18. Marts. Idag er der kommet engelske Aviser, der gaa til 22. Februar og private Breve af samme Dato. Efterretningen om, at det norske Folk vilde forsvare sin Uafhængighed, havde vakt megen Glæde og Interesse i England. Bladene bringe den forkerte Efterretning, at jeg er blevet udraabt til Konge den 9. Februar, men deres Betragtninger derover ere værd at lægge Mærke til. De støtte sig til Udtrykkene i deres Tractat med Sverig og til, at de ikke have garanteret Sverig denne Besiddelse, og sige rent ud, at Sverig ikke kan gjøre Fordring paa Hjelp fra dem imod Norge; en Krig imod Norge vilde være en Skam ifølge de Principer, som Kronprinsen oprindelig havde grebet til Vaaben for; hans Tjenester kunde meget godt belønnes med en Coloni, som Storbritanien passende kunde af-staa, eller med Finland, som det var at vente af Ruslands Høimodighed. '

Hornemann 1 forsikrer i sine Breve, at England under andre Forhold utvivlsomt gjerne vilde hjelpe Norge at værge sin Uafhængighed, men at for jØieblikket vil det sandsynligvis holde sig tilbage, men dog ikke lægge Hindringer iveien og endogsaa begunstige Provianteringen af Landet saavel fra Danmark som fra England selv. Skibe indtoge Korn til Norge i London selv, og Regjeringen havde skriftlig lovet, at Fangerne skulde blive løsladt med Tilladelse til at begive sig lige til Norge; der var omtrent 1000.

Det gjælder blot om, at svensk og russisk Ind-

1 Christian Hersleb H., 1781 — 1860, Byfoged, senere Overrets-assessor i Throndhjem.flydelse ikke maa faa Overhaand i England. Gud give, at Anker maa være kommet tidsnok.

19. Marts. Fru Kaas 1 er kommet idag efter en tolv Dages Reise over Sverig. Hun medbragte mange kjære og interessante Breve til mig; mine Søstre, min Broder, mine Fætre og Cousiner bevidne mig deres oprigtige Deltagelse og forsikre mig om deres Venskab og love at drage Omsorg for min Søn.

Officielt er der ikke et Ord til mig fra Kongen, og de danske Blade have ingen Efterretninger fra Norge — saa stærkt ere de paavirkede af den svenske Minister; saadan har jeg altid fundet dem: før var der stadig Plads til de franske Efterretninger, nu er det de Svenske, der have Censuren — saa hellere være fraværende end leve i Danmark som svenske Undersaater !

Grev Schimmelmann har skrevet mig et aandfuldt Brev til; den gamle Moltke viser sig mere bekymret for, hvad Udfaldet skal blive af en saadan Dristighed. Grev Danneskjold er ganske opfyldt af vor retfærdige Sag og har skrevet mig et Brev til, der gjør hans Hjerte stor Ære.

Mit Hjerte har følt sig stærkt berørt ved den uventede Efterretning om, at den skjønne Betsy har forlovet sig med Erik2 (tilføiet: Anker); de have skrevet til mig derom, og jeg skal tale deres Sag hos Faderen. Skjøndt jeg ikke kjender deres Bevæggrunde hertil, skal jeg gjøre for dem, hvad jeg kan.

20. og 21. Marts. Der er kommet Privatbreve fra England med Efterretning om, at der den 25. Januar

1 Se Side 44.

2 Søn af Carsten A.er blevet lagt Beslag paa de norske Skibe i England, indtil man fik officiel Underretning om Begivenhederne her; men man fragtede andre Skibe med Korn o. s. v.; og et af dem er ankommet til Christianssand med Kartofler. Denne Bestemmelse overrasker mig slet ikke — England maa nødvendigvis for et Syns Skyld gjøre Noget af Hensyn til Sverig, men dette gjør ikke stor Skade, saalænge, Udførsel under andet Flag staar Norge aaben. Denne Efterretning vil jeg lade indrykke i Bladene ligesaavel som den forrige unægtelig mere trøstelige — man staar sig altid ved at vise sig upartisk.

I Frankrig er Napoleon igjen ovenpaa det og har frelst Paris. Naar Kronprinsen af Sverig viser sig med sin Hær, kan der indtræde en Forandring, der kan blive af-gjørende for os; thi hvis han tilintetgjør Napoleon, vil han

straale som en Stjerne i de Allieredes Øine, men dersom han finder en Forræders Løn, da ere vi frelste.

— Gud er retfærdig.

22. Marts. Grev Wedel har, efter at have ladet vente paa sig lige siden den 6. Marts, langt om længe oversendt sin Edsaflæggelse, dog med et Forbehold, der ret ligner ham. Han begynder med at sige, at ihvorvel han finder enhver Ed til Fædrelandet ganske unødig, maa han dog paa mit Bud aflægge den — men med det Forbehold, at det maa staa Nationalforsamlingen frit for, efter moden Overveielse at træffe Afgjørelsen om Fædrelandets Skjebne. Indledningen er kun skrevet for at vise hans energiske Aand, i Slutningen vise hans Anskuelser sig; hans Formaal er at overbevise Thinget om, at Norges Existens afhænger af, at det underkaster sig Sverig. Han vil strande paa Nationens sunde Sands og Sindelag.Jeg har. bestemt mig til at sende General Anker1 til England istedetfor Broderen, naar denne tager derfra; han skal reise i Slutningen af Ugen, og maaske høre vi forinden fra Anker.

23. Marts. Svenskerne ville ikke mere tillade Normænd at reise gjennem deres Land til Danmark; nogle Officerer med Orlov og nogle Handlende have maattet vende om ved Strømstad.

Grev Schmettau har svaret meget godt paa Feltmarskallens Brev, der kom her den 20. Sammen med dette Brev kom mit til Kongen af Sverig, hvilket denne Monark eller rettere hans Ministre have sendt uaabnet tilbage; jeg havde ladet vedlægge en Copi for Feltmarskallen, og det er dette, der har foranlediget denne Uhøflighed fra deres Side.

Ministeren Engestrøm 2 gjør sine Bemærkninger dertil og beskylder mig især for Intriger og Partigængeri; han tillader sig endogsaa Trusler paa Grundlag af en Note fra den russiske Gesandt Strogonof3, hvori der tales om Ruslands Hjelp imod os ved at forbyde al Udførsel af Korn til Norge. Grev Essens Brev er holdt i samme Tone; han kan ikke længer tage imod Meddelelser fra mig, men opfordrer Grev Schmettau til at blive ved at forhandle med ham, ja endog til at hjelpe ham og at se at komme overens med ham om — hvordan Normændene igjen kunne føres tilbage til deres Pligter. Dette er yderst fornærmeligt, selv for Grev Schmettau; men han vil give dem Svar paa Tiltale.

1 Peder A., Generalmajor, 1744—1832.

2 T.ars von E., 1751 —1826, svensk Statsminister, Greve.

3 I Stokholm, Grigorij Alexandrowitsch, senere Greve; f 1857.24. Marts. Wag har jeg været i Drammen, hvor der var Marked; jeg saa en Forestilling, jeg fandt ret god, og om Aftenen dansede vi hos min Vært Hr. von Cappelen. Her traf jeg Kammerherre Anker, som synes mig meget velsindet; et Punkt, han dvælede ved under Omtalen af Forfatningen, var Pressefriheden; denne Tanke trænger sig frem med Magt. Jeg har Intet derimod; kun er Anonymiteten, naar det gjælder Bagvadskelser, efter min Mening en hadefuld Ting.

Et Skib fra Leith til Tananger med Korn og Kartofler er ankommet og bringer Efterretning om, at Anker den 12. Marts er kommet til Leith.

Breve fra Danmark udelukke enhver Tvivl om vore Landsmænds gode Villie til at staa os bi; selv Kongeil er os saa gunstig som muligt.

25. Marts. Jeg kom idag tilbage fra Drammen; paa Grund af Tøveiret var Veien skrækkelig, det var slet ikke Slædeføre mere.

26. Marts. Grev Schmettau har skrevet et ret godt Svar til Feltmarskal Essen og atter gjort gjældende, at det paa ingen Maade er Partiaand eller Intriger, der hindre Norges Forening med Sverig, men Nationens Villie, saaledes som det allerede har vist sig, og som det ogsaa nok fremdeles skal vise sig. Han gjendriver Beskyldningerne imod mig for at vække Oprør ved ikke at ville anerkjende Kongen af Sverig som legitim Konge over en uafhængig Nation. Han tilbageviser Forslaget om at være ham behjelpelig med at afvende de Ulykker, der synes at true Nordens Folk, og lader ham vide, at det kan han gjøre med Ære uden at søge at faa ham til atforbryde sig imod sine Pligter som Borger. Dette Brev afgik først den 27.

Fra den 27. til den 30. skete intet Mærkeligt.

30. Marts. Som jeg vaagnede, fik jeg Underretning om, at Svenskerne allerede vare trængt ind ved Krogfos, og at Hegermanns Brigade havde grebet til Vaaben; dette forekom mig saa usandsynligt, at jeg ikke et Øieblik troede derpaa, og i Virkeligheden erfarede vi da ogsaa nogle Timer efter, at det Hele var blind Allarm

— men det maa dog undersøges, hvoraf det kom. — De svenske Troppers Antal er blevet forøget paa Grændsen, og Bønderne ere blevne bange.

Feltmarskal Essen har paany ladet høre fra sig an-gaaende de Allieredes Holdning overfor Sverig; det synes da herefter, som om Keiseren af Rusland saavel-som Lord Castlereagh strax fra først af have havt den Opfattelse, at Kongen af Danmark spiller under Dække med os, og at de af denne Grund have vægret sig ved, og raadet de Andre til at vægre sig ved, at ratificere Fredstractaten med Danmark; Keiseren taler om at erobre Norge, Lord Castlereagh 1 foreslaar at afbryde alt Samkvem med Danmark og Norge.

Frederik den Sjettes Bekymringer i Anledning af Regentskabet sees af følgende Brev til Benoni d'Aubert.

Den Punkt udi seeneste Tractat med Sverrig, som fastsætter Norges Afstaaelse, er fra Vor Side punktlig opfyldt, og som Folge deraf er Vores forrige Statholder

1 Henry Robert Stewart C., Yiscount, 1769 —1822, Udenrigsminister ; senere Marquis af Londonderry.over dette Rige, Prinds Christian Fredrik, flere Gange beordret af Os, at afreise derfra hertil; ikkedestomindre har Nordmændene, efter at være løst fra deres Eed til Os, ikke ville (sic!) underkaste sig Svensk Herredømme, men erklæret sig for en uafhængig Stat og valgt Prinds Christian Fredrik til deres Regent; da saadant er skeet uden Vor Villie og Medvirkning, saa er denne Sag Os aldeles uvedkommende, men da disse uventede Tildragelser dog maaskee kunde foranledige, at den svenske Regiering, saa ugrundet det end synes, ville (sic!) begynde nye Stridigheder med Os, og enten udføre et nyt Angreb paa Holsteen eller andre Deele af Vor Rige: saa er det af yderste Vigtighed, at være opmerksom, for at man betids kan være bereed paa, at imodsætte sig et sligt Overfald, for des sikkrere at kunne med Hæld til-' bageslaae samme.

J Anledning heraf, har Vi befalet Vores General Prinds Fredrik1 til Hessen all muelig Opmærksomhed paa Kronprindsen af Sverrigs Bevægelser: thi skulde han pludselig gaae tilbage fra sin nu havende Stilling, da er det at formode, at han enten agter at angribe Hertugdømmerne og Jylland, eller ogsaa at indskibe sig fra Pommern og angribe Siælland eller Fyen. Vi ville derfor, at Du fra Din Side ogsaa er meget opmærksom paa Alt hvad der foregaaer ved den Nordty dske Armee især ved den Deel deraf som ere Svenske, samt søger at forskaffe Dig sikkre og tilforladelige Efterretninger om denne Armees Bevægelser og saavidt mueligt, dens Hensigt, især betids at være underrettet, om den, uden at være slaaet af de Franske, skulle gaae tilbage over Rhinen, og stedse have nøye Efterretning om, hvor Kronprindsen af Sverig haver sit Hovedqvarteer.

1 Senere Landgreve; gift med Prins Christian Fredriks Søster.Vi bemyndige Dig til, at anvende Penge paa disse Efterretningers Jndhæntelse, som strax skal blive Dig anviist, naar Du opgiver de behøvende eller anvendte Summer.

Saasnart Du erholder tilforladelige Efterretninger over fornævnte Gienstande, da haver Du uopholdelig at indmelde saadant, saavel til Os, som til General Prinds Fredrik til Hessen. J det Tilfælde, at man kunde vente at blive angrebet af Kronprindsen af Sverrig er det yderst vigtigt, sikkert at være underrettet, om et sligt Angreb kunde ventes af de Svenske allene, eller om den øvrige Deel af den Nordtydske Armee deeltog der-udi, hvilket Du i General Grev Benningsens Hoved-qvarteer best vil kunde udforske og bemærke.

Kiøbenhavn den 16de Marts 1814.

Frederik R.

Til

Vor Oberstlieutenant og Ridder d'Aubert1.

Kronprinsen kalder mig i et Brev til Feltmarskallen en Oprører mod Kongen af Danmark og Kongen af Sverig; men tilføier forøvrigt de skjønneste Løfter til Normændene om Skattefrihed o. s. v. o. s. v.

Admiral Liitken har faaet Svar fra det danske Admiralitet med Afslag paa Officerernes Andragende om at maatte træde i fremmed Tjeneste; Briggerne tilbagekaldes atter, og Officererne faa Tilhold om at begive sig til Danmark før den 1. Mai. Feltmarskallen tilbyder Passer for Admiralen og hans Officerer.Jeg tog da den Beslutning at meddele Admiralen Kongens Ordrer, men tillige erklære ham, at ihvorvel jeg anerkjendte den danske Konges Eiendomsret til Briggerne, kunde jeg ikke forsvare for den Nation, jeg regjerede over, at berøve den sit Forsvar tilsøes, og at følgelig Briggerne og de andre Krigsskibe skulde forblive her. De Officerer, som ikke vilde sværge at forsvare Fædrelandets Sag, skulde afgive deres Commando og give deres Æresord paa ikke at ville bære Vaaben imod mit Bud, og derpaa maatte Enhver vælge, om han vilde forlade sin Post og vende tilbage til Danmark; men jeg ventede mig ikke af de norskfødte Officerer, at de vilde svigte deres Fædrelands Sag for at gjøre Tjeneste i en Marine, der mulig kunde blive anvendt imod Norge.

Admiralen har udbedt sig Betænkningstid. Jeg er bestemt paa at arrestere alle de Officerer, der ikke ville give dette Løfte paa Tro og Ære. Jeg haaber, at Admiralen vil undgaa enhver Voldsomhed.

31. Marts. Den gode gamle Admiral Liitken har foreslaaet mig at tage tre Brigger med sig med det danske Mandskab — hvad de andre angik, kunde han tillade sig at lade dem blive her; i modsat Fald vilde han gjøre sit Yderste for at komme bort med Briggerne, og selv om Batterierne skulde beskyde ham, vilde han gjøre selv det Umulige for at lyde sin Souverains Bud. I mit Svar forestillede jeg ham endnu engang, at jeg troede ikke, det vilde være forsvarligt af ham at skride til Voldsomheder, men at han med Ære kunde bøie sig for Overmagten; hvad angik Forslaget om at komme overens om en Deling af Briggerne, troede jeg ikke, at det var raadeligt — heller ikke for den danske KongesSkyld, da hans Fjender vilde sige, at det var en Aftale mellem ham og mig, uagtet vi Allesammen vide, at han er altfor samvittighedsfuld til at tillade sig nogensomhelst Aftale. Admiralen var urokkelig, saa at der ikke var Andet for mig at gjøre end at arrestere ham tilligemed hans Captain og Sønnen, der commanderede en Brig i Christiania.

Major Brock er sendt til Giersø, hvor Briggen Laaland ligger indefrossen, for at forlange en formelig Erklæring af Captain KriegerJohannes K., † 1818, senere Commandeurcapitain. eller ogsaa arrestere ham saavelsom alle de Officerer, der ikke ville sværge til Norges Sag, hvorefter han skal overtage Briggen. Oberst Arenfeldt er med samme Ordrer taget til Christianssand for at sikre Staten de øvrige Brigger.

*

7.

Trusler om Arveloshed. — General Anker til England. — Falsens Forfatningsudkast. — Samfundet til Norges Vel. — Vestpartiets Ledere. — Altergang. — Petersen og Flock; Thronfølger i Sverig.

1. April. Inat kom Lieutenant Falsen, Commandeur af Dannebrog, fra Kjøbenhavn med en Depeche fra Hans Majestæt, hvori han stiller mig alle de Farer for Øie, der omringe mig, og besværger mig at se at undfly dem og vende tilbage til Danmark.

Han sender mig et Brev, den østerrigske General St. Vincent i den svenske Kronprinses Hovedkvarter har skrevet til Ministeren Baron LützowJohan Rudolf L., Greve, østerrigsk Gesandt., hvori han Skyld, da hans Fjender vilde sige, at det var en Aftale mellem ham og mig, uagtet vi Allesammen vide, at han er altfor samvittighedsfuld til at tillade sig nogensomhelst Aftale. Admiralen var urokkelig, saa at der ikke var Andet for mig at gjøre end at arrestere ham tilligemed hans Captain og Sønnen, der commanderede en Brig i Christiania.

Major Brock er sendt til Giersø, hvor Briggen Laaland ligger indefrossen, for at forlange en formelig Erklæring af Captain KriegerJohannes K., † 1818, senere Commandeurcapitain. eller ogsaa arrestere ham saavelsom alle de

Officerer, der ikke ville sværge til Norges Sag, hvorefter han skal overtage Briggen. Oberst Arenfeldt er med samme Ordrer taget til Christianssand for at sikre Staten de øvrige Brigger.

*

7.

Trusler om Arveloshed. — General Anker til England. — Falsens Forfatningsudkast. — Samfundet til Norges Vel. — Vestpartiets Ledere. — Altergang. — Petersen og Flock; Thronfølger i Sverig.

1. April. Inat kom Lieutenant Falsen, Commandeur af Dannebrog, fra Kjøbenhavn med en Depeche fra Hans Majestæt, hvori han stiller mig alle de Farer for Øie, der omringe mig, og besværger mig at se at undfly dem og vende tilbage til Danmark.

Han sender mig et Brev, den østerrigske General St. Vincent i den svenske Kronprinses Hovedkvarter har skrevet til Ministeren Baron LützowJohan Rudolf L., Greve, østerrigsk Gesandt., hvori hanmisbilliger Alt, hvad her er foregaaet, som stridende imod en Tractat, der er garanteret af England, Østerrig, Rusland og Preussen; han mener endogsaa, at der er fransk Underfundighed med i Spillet. Tillige taler han om de Fordringer, som General Tawast nylig har stillet, nemlig at Kongen skulde stille en Frist for mig til at vende tilbage, med Trussel om, ellers at ville gjore mig arveløs og confiskere mine Eiendomme, ligesom Udførsel af Korn til Norge skulde forbydes og alle danske Embedsmænd kaldes tilbage. Hertil havde Kongen svaret, at han allerede havde fralagt sig al Del i min Optræden og givet sine Ordrer til de danske Embedsmænd, men Kornudførselen kunde han ikke forbyde uden at ødelægge sit Land. Hvis Fordringerne fra de Allierede gjentages, og især hvis jeg antager Titelen af Konge, vil det næsten være umuligt andet end at gjøre mig arveløs.

Jeg har svaret Hans Majestæt, at jeg meget skjønnede paa hans venskabelige Raad, men at Rigsdagen tilkom det at afgjøre Landets Skjebne, og at Forfatningen burde affattes uden ydre Hensyn; jeg hverken kunde eller vilde svigte den Sag, jeg havde svoret at forsvare, og jeg vilde tage imod Kronen, hvis den blev mig skjenket, selv paa Afgrundens Rand — om ikke for andet, saa for at erhverve Rettigheder for min Søn (thi det franske Dynasti vilde ikke komme til at herske længe, ikke engang i Sverig og endnu mindre i Norge, selv om det ogsaa skulde kunne lade sig gjøre at erobre dette Land). Hvis hele Europa slog sig sammen om at knuse Norge, havde vi dog endnu det fortvivlede Selvforsvar tilbage, og i hvert Fald maatte det blive Rigsdagens Sag, at afgjøre Rigets Skæbne, hvis en Overenskomst med Sverig ved Englands Mellemkomst skulde blive nødvendig. I Tilfælde heraf vilde Forfatningenalligevel blive hævdet og forsvaret-, naar jeg ikke mere kunde gjøre Nytte her, vilde jeg vende tilbage til Danmark efter at have indlagt mig Hæder o. s. v. (det Sidste blev paa Falsens Bøn føiet til for at berolige Kongen.) Forøvrigt bad jeg Hans Majestæt, ikke for min Skyld at udsætte Staterne for nogen Fare — saa maatte han hellere gjøre mig personlig arveløs; men det kunde maaske være nødvendigt, at det blev Personer, der nøde almindelig Agtelse og Tillid, som underrettede det danske Folk derom, og at de meddelte dette, at jeg selv var overbevist om Nødvendigheden deraf. Ligesaadan har jeg skrevet til Oberst Tscherning \ for at han kan underrette Grev Danneskjold og Bardenfleth2 derom.

2. April. Idag afgik Anker til England med forskjellige Depecher til Broderen om Alt, hvad her er skeet siden hans Afreise. Nyhederne fra de Svenske, min Brevvexling med Kongen — Alt faar han at vide.

Ogsaa har jeg skrevet til Consul Konow i Holland, som skulde fragte Skibe, der kunde gaa til Danmark efter Korn til Norge, hvis Frembringelser de saa kunde bringe til Holland.

General Anker er bestemt til at afløse sin Broder, om denne skulde komme til at forlade England.

3. April. Jeg har idag læst et Forfatningsud-kast af Sorenskriver Falsen3 og Lector Adler, som i

' Peter Eilert T., Commandant paa Als, 1767—1832, senere Vicecommandant paa Rosenborg.

'l Johan Frederik B., Prins Ferdinands Hofchef, 1772—1833, senere Contreadmiral.

3 Christian Magnus F., 1782—1830, senere Justitiar.nogle Henseender behagede mig meget. Magten var godt fordelt mellem Kongen og Folkerepræsentationen; han beholdt Veto i Folkets lovgivende Forsamling — han skulde have al Magt til at gjøre det Gode og ingen til at gjøre det Onde. Jeg gjorde nogle Anmærkninger dertil, som han rettede sig efter, og jeg har sammenlignet den med Treschows og overgivet mine Bemærkninger derom til Sverdrup og Bergh *, for at de kunne gjøre et endeligt Udkast, som kan tjene Comiteen til Grundlag.

4. April. Jeg har hørt Nyt fra Kjøbenhavn; vi kunne vente Hr. Rosencrantz tilbage, og jeg troer endog, Broderen vil blive mig sendt for at gjøre mig Forestillinger paa Kongens Vegne — saaledes har jeg idet-mindste forstaaet hans Brev.

Jeg gav mig da strax til at skrive ham til og lod ham forstaa, at hans Mission vilde være frugtesløs og kun vilde vække Tvivl om Kongen af Danmarks Hensigter, idet man vilde tro, at der laa hemmelige Raad fra Kongen bagved, hvad der skete aabenlyst; jeg raadede ham derfor til at vende om.

5. April. En Svensker ved Navn Flock, sendt fra Feltmarskal Essen for at tale privat med mig, har meldt sig, og jeg vil tage imod ham paa Torsdag.

6. April. Idag holdt Samfundet til Norges Velet hoitideligt Møde-, Vicepræsidenten Biskop Bech holdt en Tale op og ned ad Vægge for at berette, hvad der kunde være sagt i et Par Ord, nemlig at Samfundet af Mangel paa Midler kun har udrettet lidet. For at gjøre dette endnu mere indlysende, maatte de forskjellige Classer, som forendel ere gjort til nye, oplæse, hvad de havde udrettet — eller rettere ikke udrettet, thi med Undtagelse af de under Samfundets Beskyttelse udkomne Bøger og et Kort, man har tegnet ovér Egnen om Christiania, løde de øvrige Indberetninger kun paa Forsøg, som forstørstedelen ikke vare blevet til Noget. Himlen skjenke os blot Fred, saa skal dette Selskabs Virksomhed nok udvide sig og gjøre Landet virkelig Gavn.

Grev Wedel gjorde meget ugenert, især ligeoverfor mig, Undskyldninger for, at han havde ladet Indberetningen fra 7. Classe skrive af Captain Mariboe, der ogsaa læste den op. Wedel spiste hos mig tilligemed de andre Directeurer.

Et Vestparti holder Møde i Bogstad og raadslaar om den nye Forfatning og gjør, saavidt jeg ved, især gjældende, at Norge ikke kan bestaa alene. Som Ledere nævner jeg Greven, Kammerherre Løvenskjold ', Justits-raad Klaumann og Sorenskriver Blom 2 . . .

Kammerherre Anker, der endnu for nogle Dage siden var saa velsindet, har faaet et Brev fra Sverig med en Copi af et Brev fra Mylord Castlereagh til Hr. Thornton — det samme, Grev Essen havde sendt os — og nu anseer han Alt for tabt; men jeg har søgt at live ham lidt op med, at man skal ikke tro Alt, hvad

1 Severin L., Amtmancl i Bradsberg, 1777 — 1856, senere Norges Statholder.

2 Gustav Peter B., i Jarlsberg, født 1785, senere Amtmand i Buskerud.der kommer fra den Kant, men først se med egne Øine o. s. v.

7. April. Jeg har idag været tilalters i Slotskirken. Præsten Hr. Pavels holdt en Tale for mig, der var en af de skjønneste, jeg nogensinde har hørt ved denne Leilighed. Til Text tog han, hvorledes Kvinderne Paaskemorgen kom for at se til Christi Grav og ventede at finde den lukket med en stor Sten, men da de kom, var Stenen der ikke; saaledes forsvinde Hindringer ofte, og man maa gaa fremad uden Frygt og uden Dadel, med Tro til Gud. Jeg følte mig særdeles stemt til at deltage i den hellige Handling, og kun saaledes er det, at den kan være til Held for os Dødelige. Gud vil være med, hvad der foretages i hans Navn.

Dagen gik med Forhandlinger med Regjeringsraadet, og der vedtoges en Forordning om Toldstederne, der indrettes som før, efter Ophævelsen af Control -Commis-sionerne.

8. April. Hele Dagen har jeg ventet Svenskeren Hr. Flock og endog udsat min Reise for den Sags Skyld; dog har jeg ikke spildt min Tid.

Jeg har haft en meget lang Samtale med Bergraad Petersen*, en meget aandfuld Mand med nære Forbindelser i

Sverig. Han paatog sig, paa Veien til Ivjøbenhavn at gaa over Wennersborg og bede Feltmarskal Essen om at maatte tage til Stokholm for at se sine gamle Venner. Han mener da at kunne komme tilbunds i deres virkelige Planer og haaber at kunneovertyde' dem om, at det virkomste Middel til med Lethed at vinde Norge, vilde være at forjage det svenske Dynasti og vælge mig til Thronfølger. Jeg sagde til ham, at dette vilde være et misligt Hverv for mig at overtage, men at jeg i saa Tilfælde vilde anse det for min Pligt at paatage mig det.

Oberstlieutenant Stabel skriver et Brev til Grev Ankerswærd1 — der 'i Sommer fik sin Afsked, fordi han havde gjort Indvendinger mod, at der sendtes Tropper til Tydskland — og indbyder ham til en Samtale ved Grændsen.

9. April. Imorges Kl. 9 kom den omtalte Lagmand Flock til mig med et Brev fra Feltmarskal Essen fuldt af Høfligheder og, som jeg smigrer mig med, Vidnedsbyrd 0111 hans Høiagtelse for mig. Han viser Renheden og Uegennyttigheden i mine Hensigter Retfærdighed, men siger paa sin Svensk, at han i mig seer en Mægler mellem Kongen og hans nye Undersaater, og han vil se at faa mig til at spille denne Rolle, for at afvende de Ulykker, der svæve over mit Hoved og over den norske Nation. Hr. Flock forekom mig ganske vist at være en snild Person, men dog, ligesom sikkerlig ogsaa Feltmarskallen, med gode Hensigter og besjælet af Ønsket om at faa det Hele ordnet i al Venskabelighed ; men hvad det angaaer at afstaa fra deres Fordringer — det ville de Herrer ikke. Det er især, sige de, Hadet til og Frygten for Rusland og Faren under Øieblikkets Forhold, saalænge de to Nationer ere skilte ad — som leder deres Politik med at ville have Norge.

1 Carl Henrik Anckarswärd, født 1782, Oberst, senere Rigsdagsmand i Oppositionen.Jeg sogte at overtyde ham om, at den samme Politik ogsaa vilde være vor, og at en Alliance vilde være langt heldigere end en tvungen Forening, der for bestandig vilde udsaa en Oprørssæd. Jeg berørte de nordiske Folks naturlige Utilbøielighed til at lade sig regjere af en Fremmed, der ikke engang kunde Landets Sprog; men hertil svarede han, at Sønnen kunde Svensk, og at Efterfølgerne jo vilde blive født i Sverig — kortsagt jeg kan ikke rose mig af at have omvendt ham i Politiken, men jeg troer, at jeg personlig har vundet i hans Øine under denne Samtale paa omtrent halvanden Times Tid, og kun Gud kan vide, hvad det kan føre til.

Jeg er kommet til den Overbevisning, at Svenskerne ikke tænke paa at angribe os før Rigsdagen, hvad der har Meget at sige, og jeg mener at have vundet endnu mere Tid ved tilsidst at sige til ham: Formeld Feltmarskallen min Compliment og udtryk for ham, hvor-meget jeg skatter dette Tegn paa hans Høiagtelse og Tillid; altid vil jeg forsvare dette Folks Rettigheder, hvis Lid staar til mig; for Øieblikket seer jeg ingen Grund til Ængstelse for Folkets Skjebne. Efterretningerne fra Sverig ere forstørstedelen daarende Fantasibilleder fra Kroprinsens Hovedkvarter; jeg maa selv se Faren og dømme med mine egne Øine. Hvis efter den almindelige Fredslutning alle Europas Magter, og især England, tage Parti imod Norge, vil jeg give Folket en Fremstilling af Rigets virkelige Stilling, og Folket kan da vælge, om det vil forlige sig med Sverig eller forsvare sig. Jeg skal ikke være den, der vil lægge Hindringer iveien for en fredelig Ordning, men hvis Nationen trods Alt har Villie til at forsvare sig, vil jeg heller ikke se at faa den derfra.

Denne Erklæring syntes han meget tilfreds med (thi de vente dem naturligvis Alt af de Allierede); hanbad om at Samfærdselen maatte blive ved, saa at han kunde passere Grændsen og gaa til Christiania uden at opholdes i Friderichshald — hvad jeg tillod, og har jeg givet General Ohme Ordrer desangaaende.

I mit Svar til Feltmarskallen har jeg brugt disse Udtryk: Jeg vil aldrig svigte dette Folks Tillid til mig, men misbruge den vil jeg heller ikke; Ære og Pligt skulle bestandig lede min Færd. — Dette Svar skal sendes fra Edswold til Hr. Flock, som da afreiser til Wennersborg.

Til Edswold afreiste jeg Kl. $10^1/_2$ og ankom hertil Kl. 7 om Aftenen: Veiene vare efter Aarstiden taalelige, Ordningen med Forspandene upaaklagelig.

*

8.

Til Eidsvold; Løvenskjolds Ed. — Smigrende Præken; Throntale. — Ankers Formandsvalg. — Vestpartiets Rænker. — Regentskabet og 16. Februar. — Takadresse. — Flocks Trædskhed. — Trusler fra Pontecorvo. — Kongenavn; Rigsforstander. — Jøderne. — Værnepligt. — Napoleonidernes Fald.

10. April. Jeg havde imorges en temlig bevæget Samtale med Amtmand Løvenskjold, der — hvor utroligt det end lyder — slet ikke har aflagt Eden. Jeg paalagde ham det som en Pligt, uden hvis Opfyldelse han ikke vilde kunne give Møde i Rigsdagen. Saa talte han til mig vidt og bredt om sin Frygt og sin Overbevisning om, at Landet ikke kunde bestaa uden Foreningen med Sverig; jeg læste ham ordenlig Texten og spurgte bad om at Samfærdselen maatte blive ved, saa at han kunde passere Grændsen og gaa til Christiania uden at opholdes i Friderichshald — hvad jeg tillod, og har jeg givet General Ohme Ordrer desangaaende.

I mit Svar til Feltmarskallen har jeg brugt disse Udtryk: Jeg vil aldrig svigte dette Folks Tillid til mig, men misbruge den vil jeg heller ikke; Ære og Pligt skulle bestandig lede min Færd. — Dette Svar skal sendes fra Edswold til Hr. Flock, som da afreiser til Wennersborg.

Til Edswold afreiste jeg Kl. $10^{1}/_{2}$ og ankom hertil Kl. 7 om Aftenen: Veiene vare efter Aarstiden taalelige, Ordningen med Forspandene upaaklagelig.

*

8.

Til Eidsvold; Løvenskjolds Ed. — Smigrende Præken; Throntale. — Ankers Formandsvalg. — Vestpartiets Rænker. — Regentskabet og 16. Februar. — Takadresse. — Flocks Trædskhed. — Trusler fra Pontecorvo. — Kongenavn; Rigsforstander. — Jøderne. — Værnepligt. — Napoleonidernes Fald.

10. April. Jeg havde imorges en temlig bevæget Samtale med Amtmand Løvenskjold, der — hvor utroligt det end lyder — slet ikke har aflagt Eden. Jeg paalagde ham det som en Pligt, uden hvis Opfyldelse han ikke vilde kunne give Møde i Rigsdagen. Saa talte han til mig vidt og bredt om sin Frygt og sin Overbevisning om, at Landet ikke kunde bestaa uden Foreningen med Sverig; jeg læste ham ordenlig Texten og spurgteham, om han var tilstrækkelig bevandret i Politiken til at kunne forudse Alt, hvad der kunde ske eller maaske allerede var skeet til Fordel for os, eller om han blot saa meget som kjendte de andre Hoffers Hensigter? Han forsikrede mig, at hans Meninger kom af modne Overveielser, men jeg troer snarere, dette Stykke Vildt har ladet sig fange i Wedels og Meningsfællers Garn, de som kun se Lykken i en Forening med vore Fjender. Denne Klike boer sammen, og jeg er vis paa, at de spinde Rænker.

Kl. ii gik vi til Kirken. Foran Kirken henvendte jeg mig til Forsamlingen af Nationens Repræsentanter med de Ord, at vi vilde gaa ind og sammen bede Gud give sin Velsignelse til vort store Værk. Professor Leganger1 af Edswold Menighed holdt en meget udstuderet og til Leiligheden vel afpasset Præken — kun var den fuld af overdrevne Smigrerier til mig — heldigvis lader jeg mig ikke bedøve af al den Virak, man brænder for mig.

Efter Gudstjenesten fik de Deputerede fra de forskjellige Byer, Amtsraad og Militaircorpser Adgang (i alphabetisk Orden) og overrakte mig deres Adresser; disse bleve gjennemset i en Comite af Regjeringsraad Sommerhjelm og Biskopperne Bech og Bugge, hvorefter de fik Biletter med den Deputeredes Navn og Rigets Segl. Ved denne særlige Audiens foregik der Intet af Mærkværdighed; nogle Deputerede bevidnede mig deres Ærbødighed, Adresserne vare forstørstedelen meget indholdsløse, Grev Wedel overrakte sin uden at sige et Ord. Til Middag havde jeg de Deputerede fra de fire vigtigste Byer; Norges Skaal og min blev drukket.

1 Christopher Munthe L., 1742—1816, Provst.ii. April. Kl. ii aabnede jeg Rigsdagen med en Throntale. — Hele Forsamlingen mødte i alphabetisk Orden i den store Sal; ogsaa mit Følge begav sig parvis derhen og stillede sig ved Siden af min Plads. Da Alle havde indtaget deres Pladser, holdt jeg Talen med Papiret i Haanden, dog mere udenad end med Læsning; det gik fuldendt, hele Forsamlingen kunde fatte og følge mig Ord for Ord, og Alle vare

de henrykte over en saa ædel og vel fremsagt Tale (har man forsikret mig). Min Tale saa vel som mit Brev til Kongen af Sverig, hvilket jeg lod læse op paa Fransk og paa Dansk, skal trykkes i en Rigsdagstidende, der skal udkomme paa Edswold.

Efter Talen foregik Valg af Formand, Næstformand og Secretair; Kammerherre Anker blev Formand, Etats-raad Rogert1 Næstformand og Sorenskriver Christie2 Rigsdagens Secretair. (Denne Sidste er en udmærket Personlighed; Modpartiet hoverer meget over Valget af Kammerherre Anker, men de vide ikke af, at jeg selv har virket derfor, i den Tanke, at han vil gjøre Virkning i Sverig og vise dem, hvilken Upartiskhed der hersker i vor Forsamling.)

Jeg gav Formanden Haanden og sagde, at jeg med Tillid overdrog ham at holde over den nødenvendige Orden og Værdighed i Forsamlingen, og udtalte, før jeg gik, Ønsket om, at sand Fædrelandskjærlighed og Visdom stadig maatte være tilstede her.

Efter min Bortgang blev et Udvalg nedsat til at affatte en Takadresse til mig og fastsætte Rigsdagens Forretningsorden. Medlemmer bleve: Formanden

1 Andreas R., Justitiar, 1754— 1833.

'1 Vilhelm Friman Koren CM 1778—1849, senere Stiftamtmand i Bergen.Anker, Næstformanden Rogert, Secretairen Christie, Professor Sverdrup, Procureur Omsen1, Oberst Heger-mann, Pastor Wergeland2, Justitsraad Diriks3 og Sorenskriver Falsen.

Det antoges, at Modpartiet vilde foreslaa at faa Sædet for Rigsdagen forandret, fordi man fandt Boligerne for langt borte under Veienes nuværende Tilstand; det vilde kun have været til at trække Tiden ud og spolere det Hele, men ved den Ordning, jeg traf sammen med Amtmanden og Hafner, ere nu Alle de, der syntes utilfredse med Opholdet her, mig taknemmelige for min gode Villie til at gjøre dem Opholdet idemindste taale-ligt, og der fremkom ikke noget saadant Forslag.

Før Bordet sagde jeg til en Del af Forsamlingen, at jeg havde givet Ordre til, at der skulde sørges for deres Bekvemmelighed, og at jeg vilde bede Dem henvende sig til Hafner og Amtmanden; tillige meddelte jeg dem, at jeg havde sikret mig Briggerne, der nu vilde blive her til Landets Forsvar. Dette behagede For-samligen meget.

12. April. Idag vedtoges Takadressen enstemmig af Forsamlingen, og ligeledes fastsattes Forretningsordenen.

Pastor Wergeland var den Eneste, der holdt en rigtig Tale; heri udtalte han, at de Mænd, der den 16. Februar kom sammen her i Edswold, havde tiltaget

1 Christopher Friman O., 1761 —1829, senere Høiesteretsassessor.

2 Xicolai W., 1780—1848, i Christianssand, senere Provst i Eidsvold.

3 Christian Adolf D., 1774—1837, senere Statsraad.sig Folkets Souverainetet, og at det tilkom Forsamlingen her at stadfæste det Foregaaede saavelsom ogsaa at forlænge Regentskabet. Hertil svarede Formanden, at de Mænd, der af Prinsen vare blevet kaldt hertil, kun vare blevet tilkaldt for at raade ham og som Venner, men at han selv havde taget sin Bestemmelse. Grev Wedel talte meget maadeholdent og sagde, at Folket maatte være mig taknemmelig, og at et sligt Forslag var ilde anbragt. Professor Sverdrup talte i samme Aand som Formanden; Pastor Grøgaard1 sagde, at naar Lodsen i Mangel af Captain tog Roret paa et Skib for at redde det fra Skibbrud, burde Mandskabet takke ham og ikke tale imod ham.' Forslaget faldt til Jorden, men Taleren forlangte det ført til Protocols.

Udvalget til Forfatningsudkastet valgtes uden Modstand; et Hovedpunkt var altsaa vundet og megen Forsinkelse undgaaet. Og hvad der har Meget at sige er, at Valget var meget vellykket. Medlemmerne ere: Professor Sverdrup, Pastor Rein2, Captain Motzfeldt3, Pro-cureur Omsen, Næstformanden Rogert, Sorenskriver Falsen, Ridder- Aall, Pastorerne Middelfart og Wergeland, Oberst Hegermann, Oberstlieutenant Stabell, Ju-stitsraad Diriks, Pastor Schmidt4.

Modpartiet havde været om sig om Natten og sendt Stemmesedler omkring til Bønderne, der dog ikke forstode sig derpaa; det velsindede Parti maatte da gjøre ligesaadan, og heldigvis lykkedes det. Af dette Valg venter jeg mig kun Godt.

1 Hans Jacob G., 1764—1836, i Vester Moland, senere i Bergen.

2 Jonas R., 1760—1821, i Bergen.

3 Peter M., 1777—1854, senere Statsraad.

1 Frederik S., 1771 —1840, Provst i Eker, senere i Himmelløv i Sæland.Om Eftermiddagen indfandt en Deputation fra Forsamlingen, med Formanden i Spidsen, sig hos mig for at overrække mig Takadressen; den glædede mig i høieste Grad og vil altid være mig et dyrebart Minde. Paa Formandens Tale svarede jeg: «Ethvert Tegn paa, at det norske Folk er tilfreds med mig, er mig dyrebart, og saa meget mere da dette, som Nationens udvalgte Mænd her bringe mig. Min Samvittighed siger mig, at jeg har udrettet Noget til Fædrelandets Frelse; det er nu Deres Sag, mine Herrer! at gjøre endnu Mere. Den Fædrelandskjærlighed og Nidkjærhed, hvormed De ville arbeide, vil snart føre det Værk tilende, der er Dem overdraget, nemlig at give Norge en Forfatning, som vi Alle ville være enige om at forsvare. Behag at bevidne Rigsdagen min Erkjendtlighed og min Tak.» '

Formanden synes meget velsindet. Bønderne synes særdeles godt om, at jeg har indbudt dem til Tafifel sammen med de andre Rigsdagsmænd fra deres Amt, Alt i alphabetisk Orden.

Jeg hører fra Christiania, at Lagmand Flock har villet levere Raaden Gliickstad et Brev til Rigsdagen, men han var dum nok til ikke at tage imod det. Det er ret et Træk af en svensk Gavtyv — desuagtet maa man holde gode Miner med ham, om han skulde komme igjen.

13. April. Dagen gik med Comitearbeide, og Forsamlingen mødte kun for at høre Formandens Beretning om Overrækkelsen af Adressen.

14. April. Jeg tog om Morgenen til Christianiafor at afsende Lieutenant Falsen som Curer til Kjøben-havn. Denne Udflugt har jeg bestemt mig til for at vise Alle, at det er langt fra mig at ville øve Tryk paa Rigsdagen ; at Rigsdagsmændene ved min Færd iblant dem overbevise sig derom, er ikke tilstrækkeligt — hele Nationen og selv vore Fjender maa nødes til at indrømme det. Veien var taalelig og Kl. 6 om Aftenen kom jeg hertil. .

Et Brev fra Feltmarskal Essen til Grev Schmettau kom idag med en Copi af et nyt Tordenbudskab fra Kronprinsen af Sverig, hvori han truer med ikke blot at behandle mig som Oprører, men ogsaa alle de danske Embedsmænd, der ikke forlade Landet efter Kongen af Danmarks Befaling; alle de, der ere i Besiddelse af de Sedler, jeg har sat i Omløb, skulle straffes som Falsknere; og tillige siger han, at han vil sætte hele sin Sjæls Kraft ind paa erobre Landet. Samme Brev er blevet udbredt ved Grændsen rned Befaling fra Feltmarskallen til de commanderende Officerer om at lade tage Copier deraf og uddele det i Landet. Man pleier ellers at undse sig ved at betjene sig af saadanne Midler til at vinde eller skræmme et Folk, og det vil sikkert ikke nytte dem noget nu.

Feltmarskallen sendte ogsaa et efter Sigende originalt Brev fra den svenske Gesandt i London Hr. de Reh-hausen1 til Grev Rosen, hvori han skriver, at Hr. Anker har havt en Sammenkomst med Lord Liverpool2, men at hans Sendelse er slaaet helt feil, saa at han fra den engelske Minister kun har faaet Forsikringer om, at Englands Holdning ligeoverfor Sverig er uforanderlig;

: Gothard Mauritius v. R., Friherre, 1761 —1822.

2 Robert B. J. Greve af L., 1770—1827, Minister.engelske Fregatter skulle krysse imod norske Skibe eller saadanne, der gaa med Korn til Norge o. s. v. Saalænge Anker ikke indberetter Noget herom, tillader jeg mig at tvivle, og jeg vover at tro, at ogsaa den svenske Minister kan føres bag Lyset af Englænderne. Det Eneste, der ikke tyder paa et venskabeligt Sindelag hos Englænderne, er Beslaglæggelsen, før Ankers Ankomst, af alle Skibe til Norge; men der maatte gjøres Noget for et Syns Skyld, selv om England er os gunstigt. Jeg stoler paa Anker og ved, at Ingen er bedre skikket til at behandle denne Sag og føre den tilende til Statens Held. Grev Essen siger, at Hr. Anker, der sandsynligvis forlængesiden er vendt tilbage til Norge, vil bevidne Sandheden af denne

Efterretning. Grev Schmettau vil svare ham, at Anker endnu ikke er vendt tilbage.

15.—19. April. Disse Dage har jeg brugt til at gjøre Cureren til Kjøbenhavn færdig; tillige har jeg overgivet en Depeche til Kongen af Danmark til Admiral Liitken, som efter Afgjørelsen af Sagen med Briggerne har faaet sin Frihed og har isinde at reise til Kjøbenhavn.

Jeg sender Hans Majestæt Meddelelsen om Bemægtigelsen af Briggerne og min Erklæring desangaaende, men beder Hans Majestæt om, et Øieblik at sætte sig i mit Sted og undskylde, hvad der ikke kunde være anderledes. Admiral Liitken har jeg anbefalet som en Officer, der er værdig til Hans Majestæts Naade og Belønning. Ogsaa om Rigsdagen og dens Aabning har jeg underrettet ikke blot Hans Majestæt, men ogsaa ved Falsen mine Søstre, Grev Danneskjold, Augustenborg og mange andre Venner . . . Jeg har skrevet til Dron-ningen, mine Søstre og min Broder1, og til Bardenfleth med Admiralen, der reiser den 20. April.

Jeg har sendt Creditiver med Falsen, for at gjøre Laan til at betale Korn med i Danmark, og har herom skrevet til Etatsraad Kjellerup2 i Aalborg og til Grev Danneskjold, ligesom ogsaa til Stiftammand Gitldencrone3 i Aarhus. Den 19. fik jeg den gode Efterretning, at 40 Skibe fragtede til Norge ere ankomne til jydske Havne, og at man skynder sig saa meget som muligt med at sende Provision derfra til Norge. Regjeringen selv afgiver IOOOOO Tønder Korn til at sælge til Private. Man driver meget paa for at faa Penge sendt til at betale efter Aftale den 11. Juni. Vi ville sende, hvad vi kunne, Ladninger af Træ og Glas — saa maa Laanene i Danmark gjøre det Øvrige. Disse Dage have været yderst travle og anstrængende for mig.

Paa Rigsdagen drøftede man den 15. Hoved -puncterne eller Grundlaget for Forfatningen, nemlig: At Norge skal være et arveligt og constitutionelt Monarchi, uafhængigt og udeleligt, og at Regenten skal bære Navn af Konge. Der reiste sig nogen Debat om denne Artikel , som saaledes blev noget mere omfattende end egenlig nødvendigt, kun for at imødegaa et Modparti, der vilde give Regjeringens Overhoved Titel af Rigsforstander. Hr. Wergeland holdt en meget udstuderet Tale, hvori han berørte næsten alle forskjellige Forfatninger, med Citater i fremmede Sprog, men man kaldte ham tilorden. Ved Afstemningen blev Forslaget vedtaget med en Majoritet af mere end to Trediedele af Forsamlingen.

1 Prins Ferdinand, 1792—1863.

2 Laurits K., 1751 —1823.

3 Frederik Julius Christian Baron G., til Vilhelmsborg.2. Den lovgivende Magt tilhører Folket gjennem dets Repræsentanter.

3. Folket alene tilkommer det, gjennem sine Repræsentanter, at paalægge sig Skatter.

4. Retten til at slutte Fred og erklære Krig tilhører Kongen.

5. Kongen har Ret til at benaade.

6. Den dømmende Magt skal være adskilt fra den * lovgivende og udøvende Magt.

7. Der skal være Pressefrihed.

8. Den evangelisk-lutherske Religion skal være Folkets og Kongens; de forskjellige Sekter have Troes-frihed, men Jøderne ere ligesom før udelukkede. (Denne mødte Modstand til Gunst for Jøderne, men Politiken seirede over Tolerancen, og de bleve udelukkede.)

9. Nye Monopoler eller Forrettigheder i Kunst og Haand værk maa ikke gives.

10. Personlige eller arvelige Forrettigheder maa ikke mere skjenkes.

11. At forsvare Fædrelandet er alle Borgeres fælles

Pligt.

De 10 første Artikler vedtoges; den ilte mødte Modstand hos ansete Mænd. Kammerherre Løvenskjold sagde Noget, man ikke kunde forstaa; han har en Plan, der er Forslaget ganske modsat, og vil have, at Armeen, skal

bestaa af Soldater, afgivne af hver Canton; han vil gjøre sig til Nar. — Comiteen har arbeidet hver Dag.

Den 18. og 19. var der igjen almindeligt Møde. Det velsindede Parti stillede tre Forslag for at overvinde de Hindringer, Modpartiet havde udspekuleret til at trække Rigsdagens Arbeider og Forhandlinger i Langdrag — nemlig for det Første: Rigets bedste Lovkyndige skulde af Rigsdagen bemyndiges til at affatte de civile og criminelle Love. Vedtaget.2. Der skulde strax vælges en Finanscomite til fra Regjeringen at modtage alle mulige Oplysninger om Landets Hjelpekilder o. s. v. Vedtaget, og til Medlemmer valgt: Amtmand Krohg1, Foged Collett og de Handlende O. C. Mørck, Meltzer, Rolfsen, Stoltenberg, Schmidt, Lund.

3. Naar Forfatningen er vedtaget og Kongen valgt, skal Rigsdagen betragtes som sluttet. Dette Forslag blev Gjenstand for Forhandling-, Wergeland holdt paany en lang Tale, der ikke førte til Noget. Grev Wedel talte ogsaa og efter Sigende meget godt, men han var af den Mening, at de udenrigske Forhold først og fremmest skulde gjøres bekjendt og bringes under Forhandling. Pastor Rein talte med Kraft; han billigede, at en Finanscomite blev valgt — det kunde ikke andet end være Almenheden magtpaaliggende at kjende Landets Hjelpekilder; men hvad de udenrigske Forhold angik, kunde man ikke forlange af Regenten, at han skulde sige, hvad han selv ikke vidste, eller hvad han, af Grunde som kun han selv kjendte, ikke kunde give Oplysning om; forøvrigt mente han, at Forfatningen godt kunde føres til Ende uden at bede de fremmede Magter om Lov. Flere Medlemmer forstode kun ufuldkomment dette Forslag og troede, at det udelukkede ethvert Forslag til Forbedring af Lovene o. s. v., eller at det sigtede til, i Forfatningen at optage Meget, der ikke hører hjemme der eller har Noget dermed at gjøre. Stemmerne vare derfor lige delte om hans Forslag, saa at Formanden maatte gjøre Udslaget, hvad han gjorde til Fordel for Forslaget.

Til Formand valgtes den Dag Oberst Hegermann,Næstformand er Falsen. Wedel havde atter kun to Stemmer.

Hertil kom jeg om Aftenen den 19.

20. April. Før Middagen underholdt jeg mig med forskjellige Rigsdagsmænd. Grev Wedel spiste hos mig og gjorde sig Umage for at gjøre sig behagelig; vi talte ikke om Politik.

En Efterretning om, at Englænderne have sendt Skibe ud at gjøre Jagt paa og forjage de svenske Kapere, som de ikke ville taale længere, har gjort et godt Indtryk ligesom ogsaa Ankomsten af flere Fartøier med Korn.

21. April. Idag har jeg skrevet til Anker og iaften afsendt Curer til ham — forhenværende Lieutenant Bing. Jeg har i min Skrivelse taget Hensyn til en Efterretning, vi i morges modtoge fra Feltmarskal Essen, nemlig at de Allierede den 30. Marts have holdt deres Indtog i Paris, og at Keiser Alexander den 31. Marts i Paris har erklæret, at hverken han eller nogen af de andre allierede Magter mere vilde underhandle med Napoleon eller Nogen af hans Familie, men at Senatet maatte give Frankrig en Forfatning, der kunde bevare det stort og lykkeligt. Efter Sigende har Senatet proclameret Bourbonerne; saaledes har Napoleon da endt sin glimrende Løbebane og givet Erobrere en storartet Advarsel om ikke at lade sig rive hen af grændseløs Ærgjærrighed.

Jeg har paalagt Anker at underrette mig om, hvordan vor politiske Stilling er, da jeg finder, at det er min Pligt ikke at holde dette skjult for Rigsdagen, før den tager sin Beslutning om Valget af mig til Norges Krone.Jeg har lagt ham paa Sinde at arbeide paa at styrte Ponte Corvo just nu, da man kan have Haab om at han kan følge Napoleoniderne i deres Fald, — og da kunde Norges Forening med Sverig ske ved at vælge mig til svensk Thronfølger. Til at iværksætte denne storartede Plan behøvedes kun de Allieredes Indflydelse; to Fremmede, to Æventyrere, ville ikke være nogen Hindring, naar Sverig, ved at opgive dem, uden Møie kan naa sit Maal. — Naar Norges Folk saaledes har faaet en Forfatning og en Konge, det holder af, vil det ikke længer være imod en Forening med Sverig — men hvis Foreningen skal finde Sted, er det saaledes man maa bære sig ad.

Jeg har meddelt ham min Samtale med Hr. Flock, og hvad Rigsdagen angaar, har jeg sendt ham Alt, hvad der har staaet i Bladene, saavelsom en omstændelig Beretning om Sagernes Gang.

*

9.

Hardenberg; Keiser Alexanders Søster og Caroline af Augustenborg. — Frederik den Sjette Hertug af Sæland. — Tawast almægtig i Kjøbenhavn. — Mønt fra Roskilde; grønne Baand. — Russisk Brevvexling. — Svenske Sørøvere. — De Fremmedes Forjagelse. — Arvefølgen. — Normændene endnu danske Undersaater. — Oprør i Kjøbenhavn; tre Kroner. — Güldenpalms Uheld.

22., 23. og 24. April har jeg brugt til mine private Breve.

25. April. Ligeledes til Baron Hardenberg har Jeg har lagt ham paa Sinde at arbeide paa at styrte Ponte Corvo just nu, da man kan have Haab om at han kan følge Napoleoniderne i deres Fald, — og da kunde Norges Forening med Sverig ske ved at vælge mig til svensk Thronfølger. Til at iværksætte denne storartede Plan behøvedes kun de Allieredes Indflydelse; to Fremmede, to Æventyrere, ville ikke være nogen Hindring, naar Sverig, ved at opgive dem, uden Møie kan naa sit Maal. — Naar Norges Folk saaledes har faaet en Forfatning og en Konge, det holder af, vil det ikke længer være imod en Forening med Sverig — men hvis Foreningen skal finde Sted, er det saaledes man maa bære sig ad.

Jeg har meddelt ham min Samtale med Hr. Flock, og hvad Rigsdagen angaar, har jeg sendt ham Alt, hvad der har staaet i Bladene, saavelsom en omstændelig Beretning om Sagernes Gang.

*

9.

Hardenberg; Keiser Alexanders Søster og Caroline af Augustenborg. — Frederik den Sjette Hertug af Sæland. — Tawast almægtig i Kjøbenhavn. — Mønt fra Roskilde; grønne Baand. — Russisk Brevvexling. — Svenske Sørøvere. — De Fremmedes Forjagelse. — Arvefølgen. — Normændene endnu danske Undersaater. — Oprør i Kjøbenhavn; tre Kroner. — Güldenpalms Uheld.

22., 23. og 24. April har jeg brugt til mine private Breve.

25. April. Ligeledes til Baron Hardenberg harjeg skrevet og sendt ham et Brev til hans Fader Stor-kansleren[1] i Preussen, og i mine Tilskyndelser til ham om, at rette hele sin Stræben imod Pontecorvo, er jeg gaaet endnu videre og har som et Middel til at vinde det russiske Cabinet betydet ham at give et Vink om, at den skandinaviske Throne i Forbindelse med min Haand mulig kunde passe sig for Keiser Alexanders Søster[2].

Dette er at gjøre Mere, end jeg egenlig skulde; thi med Opgivelsen af et lykkeligt Liv i Forening med Caroline af Augustenborg kan Fordelene ved en Throne ikke sammenlignes. Men hvad vilde man ikke gjøre for at skaffe Norden og saadan et Folk som det norske Fred, og desuden gjør en saadan Tanke, henkastet, sin Virkning, uden at den behøver at blive til Virkelighed.

Forøvrigt har jeg meget indskærpet Baron Harden-berg, ikke at blande Danmarks Sag sammen med Norges; det er af Vigtighed, at man ikke troer, der er en hemmelig Forstaaelse mellem disse to Regjeringer. Derfor har jeg heller ikke været tilfreds ved at erfare, at Grev W. Holk (?) som Hardenberg har sendt som Curer til sin Fader, har haft Pas fra Hr. Rosencrantz som Overbringer af mine Brevskaber til de allierede Fyrster; jeg gjorde den Bemærkning, at ved saadan en Frem-gangsmaade havde Ponte Corvo vundet en Krone, men Kongen kunde den gjerne komme til at koste Danmarks Krone. Lidt beroliget desangaaende blev jeg ved et Brev fra Thygeson om, at Hardenberg vilde tage Brevet med sig, og hans Brev til Faderen vil gjøre det klart, at Danmark ikke har Noget dermed at gjøre.

1 Carl August, senere Fyrste, 1750—1822.

2 Anna Paulowna, fodt 1801, 1816 gift med Prinsen af Oranien.Dette Brev skal Hr. Winge bringe til Holsten og betro det til Hr. v. Blucher1, hvis Hardenberg er reist.

Alt dette har jeg sat Anker ind i, saavelsom at, ærgerligt nok, Hardenbergs Mission ikke er kommen videre.

Briggerne har jeg atter givet Ordre til at krysse og beskyttte Skibe med Forraad til Norge og paalagt dem at behandle de svenske Corsarer som Sørøvere.

2i.—25. April. I Rigsdagen blev Commandeur Fabritius2 valgt til Formand og Pastor Rein til Næstformand. Forfatningsudvalget har arbeidet hver Dag. Finansudvalget har været samlet og synes tilfreds med de Oplysninger, de have modtaget fra Finantsdeparte-mentet; de erkjende, at Norge kan bestaa som selvstædig Stat i Fredstid ved Hjelp af Overskudet af dets Indtægter3. De have forlangt og faaet Oplysninger om Hærens Størrrelse før Krigen og om Udgifterne til den i Fredstid og Krig.

Fremdeles have de atter forlangt at faa at vide, hvormange Millioner Finansdepartementet mener, at Udgifterne til Staten og til Krigen ville udgjøre fra nu af og til Marts næste Aar (Fristen for Aabningen af næste Rigsdag). Man vil atter svare, at det er umuligt, bestemt at sige, hvilken Sum Staten under saadanne Farens og Krigens Forhold vil udkræve til sine Udgifter, men at, for at nævne en Sum, 4 Millioner strax, til at

1 Conrad Daniel B., Kammerherre, Overpræsident i Altona.

2 Jens Schou F., 1758—1841, senere norsk Viceadmiral.

3 Blant Prinsens Papirer i' Geheime-Archivet findes en Beregning over Indtægter og Udgifter i Norge, hvorefter de ordinaire Indtægter: 919200 Rd., ordinaire Udgifter: 980900.betale Korn o g Fisk, o g siden en Million om Maaneden maa betragtes som absolut nødvendigt — forøvrigt ønsker man en Finanscomite nedsat, til ved Siden af Departementet at arbeide for Statens Finanser og til at bemyndige Rigsbanken til at yde de for Opretholdelsen af Statens Selvstændighed saa uundværlige Midler.

Dette Forslag gjør man for at slippe for at nævne den Sum af 20 Millioner, hvortil Statens Behov med Lethed kan løbe op.

26. April. Captain F. Holsten1 af Marinen, forhen Generalconsul i Gøteborg, er kommet hertil med Breve fra Hardenberg og andre Venner og Slægtninge i Danmark. Han kan ikke blive træt af at tale om den i Danmark almindelig herskende Misfornøielse med de Personer, som ere om Kongen og raade ham — Biilow, Rosencrantz og Tawast, der spiller den Almægtige.

Holsten er en ung Mand med megen Dømmekraft; han er kommet paa den Tanke og har ytret det til Ministeren Rosencrantz, at Svenskernes Plan om at udvide sig paa Danmarks Bekostning skriver sig fra lang Tid tilbage. Han formente endogsaa, at Englands Aftaler med Sverig gjennem General Hope2 gik ud paa, at i Tilfælde af, at Kongen af Danmark gjorde Modstand til det Yderste, skulde Hertugdømmerne, Jylland og Fyen forenes med Hannover, og Kongen kun beholde Sjæland som Hertugdømme. Den Fred, som nu er ratificeret af Storbritanien, viser, synes det mig, tilstrækkeligt, at denne Plan er opgivet; men vist er det, at Sverigs Politik har formaaet, fuldstændig at lægge Danmark ud

1 Frederik Christian H., y 1816.

2 Georg H., 1811 engelsk Flagcaptain.med, først Rusland, saa England (Februar 1813), Preussen, Frankrig-, og nu tilsidst have de berøvet Kongen personlig Normændenes Hengivenhed, og de have isinde at lade ham synke i de Danskes Øine ved at nøde ham til strenge Forholdsregler mod Norge og imod mig, for hvem Begeistringen i Danmark er steget til det Høieste.

Jeg vil gjøre Holsten til Marineadjutant hos mig selv og skjenke ham min Fortrolighed; han fortjener den tilfulde. Jeg har kjendt ham i lang Tid.

27. April. Kammerherre Rosencrantz er kommet tilbage fra Kjøbenhavn og har fremstillet sig for mig. Mit Brev

har han overleveret Kongen, men har ellers ikke kunnet optræde officielt; han har ikke engang været til Taffel. Han har mange Oplysninger om Collegierne med til mig, især deleshed om første Departement. Ta-wasts utaalelige Indflydelse i Kjøbenhavn taler han meget om.

Han bringer mig en trekantet Mønt fra Christian den Femte, som en Dame i Roskilde havde givet ham til mig tilligemed et anonymt Brev, hvori hun fortæller mig, at en ung begavet Mand havde givet hende den d. 20. October 1796 med de Ord, at den skulde hun give til den Prins af Danmark, som skulde komme til selv at forsvare sine Rettigheder. Hendes for kort Tid siden afdøde Mand havde mindet hende om, at det maatte være mig, kun skulde give den til.

I Kjøbenhavn gaa Alle, baade Mænd og Kvinder, som sætte en Ære i, særlig at interessere sig for mig og Norge, med grønne Baand. Dette rørte mig.

Fra min Familie er der lykkeligvis endnu bestandiggode Efterretninger; min Son skal i Sommer opholde sig paa Frederiksberg hos Majestæterne.

29. April. Jeg befinder mig ikke videre vel idag, men en Tour til Christiania vil forfriske mit Sind og sætte mig i godt Humeur igjen.

30. April. Idag tog jeg afsted; Veien er blevet bedre.

31. April, 1., 2. og 3. Mai. Disse Dage, mens jeg har været i Christiania, ere, som jeg vidste iforveien, blevet brugt til at copiere Forfatningsudkastet, hvilket først vil komme til Forhandling den 4. og følgende Dage.

Jeg har skrevet et Brev til Grev Nesselrode, Stats-secretair hos Keiseren af Rusland, dateret 10. Marts, hvori jeg forsikrede ham om den Tillid, jeg med saa fuld Ret har til Keiser Alexanders Høisind og ædle Bevæggrunde saavelsom til Grevens Tjenstvillighed. Dette Brev blev den 3. Mai afsendt til Hardenberg med Secretair Heiligen (?), som skal søge Hardenberg i Holsten og ellers aflevere Brevet til Hr. Bliicher.

Ligeledes har jeg skrevet til Danmarks forhenværende Gesandt Baron Blome1 i St. Petersborg og bedt ham tage sig af Norges Sag, hvad jeg formente var af Vigtighed for Ruslands Politik, og at se at faa russiske Kjøbmænd til at sende os Korn saavel fra Archangel

1 Otto von B., til Heiligenstädten, Oberstlieutenant.som fra Østersøen; dette Brev daterede jeg den 13. April. Jeg har ogsaa sendt et Brev fra Grev Nesselrode til England gjennem Anker.

2. Mai skrev jeg til Feltmarskal Essen og beklagede mig over de svenske Kryssere; jeg erklærede, at de vilde blive behandlede som Sørøvere, og spurgte ham, om Sverig mente at have Fred med Norge eller Krig. Jeg tilføiede: Det er mit inderlige Ønske, at Deres Excellences Svar maa være benægtende, og at dette maa vise sig i Gjerning. Jeg kan ikke bekvemme mig til, i Deres Excellence at se Andet end en retsindig og fornuftig Mand, der ligesaa godt som jeg indseer, at de skandinaviske Folk ikke ere til for at udrydde hinanden, men at man tvertimod alvorligt burde være betænkt paa, at forhindre, at disse to Grændselande, hvis Folk ved hinandens Side vilde kunne agte og hjelpe hinanden gjen-sidigt, skulle blive ruinerede. Det norske Folk ønsker Intet høiere, og det synes mig ikke Svenskernes Nationalære værdigt at plette sig ved at ville underkue en Nation, i hvem de kun burde se Venner og gode Naboer. Seet fra dette Standpunkt burde især Sørøverierne høre op. De tjene kun til at forøge det Nationalhad, som jeg saa gjerne vilde se forandret til en ædlere Følelse, værdig de to nordiske Nationer og saa naturlig for dem, naar først fremmed Indblanding er fjernet fra deres Skjød. — Resten kan han sige sig selv.

Min Marineadjutant F. Holsten skal overbringe dette Brev, og jeg har instrueret ham til ved given Leilighed at tale med al mulig Aabenhed og betyde Feltmarskallen, at han vilde kunne vinde Norge for Intet, naar han fjernede de to Fremmede fra Sverigs Throne. Normændene forlange kun, at der skal tages Hensyn til deres Ret til at give sig selv en Forfatning og til atvælge Den, de ville have til Suveræn. Hvis Sverig vælger den Samme, er dermed Foreningen færdig.

Jeg anseer Holsten for særdeles vel skikket til denne Commission; han skal skriftlig anmelde sin Ankomst til

Feltmarskallen og ogsaa have Breve med fra Grev Schmettau.

Den 3. om Natten kom jeg her tilbage til Edswold.

— Justitsraad Diriks er valgt til Formand, til Næstformand Amtmand Bendeke.1

4. Mai. Forhandlingen om de enkelte Punkter i Forfatningen er begyndt; de 20 første Paragrafer vedtoges uden synderlig Debat. Den agnatiske Arvefølge er blevet vedtaget, og det er overdraget Kongen at foreslaa sin Efterfølger — for at raade Bod paa en saa indskrænket Arvefølge, der her mere end ellers udsætter Fædrelandet for at se Kongefamilien uddø. Justitiarius Rogert fra Throndhjem afgjorde Sagen, idet han paastod, at aldrig siden Harald Haarfager havde anden Arvefølge havt hjemme i Norge. Myndighedsalderen, der var sat til 18 Aar, blev bestemt til 20 Aar — endnu en Feil eller rettere sagt en Cabale for at forlænge de aristokratiske Tilstande, en Mellemregjering altid medfører. Diriks er meget anseet som Formand; han havde 84 Stemmer ved Valget dertil.

Briggen Laaland har convoyeret 16000 Td. Korn fra Fladstrand hertil. Paa de svenske Kryssere har den gjort Jagt, men ikke faaet nogen. Med sin Convoi gik den lige igjennem en engelsk Convoi uden nogen Uvillie fra dennes Side — et godt Tegn; altsaa bekræfter den

1 Claus B., 1764—1828, i Hedemarken, senere Justitiar.

7*Efterretning sig, at Englænderne ikke mere ville finde sig i de svenske Sørøverier.

5. Mai. Paa Rigsdagen bleve de 16 følgende Paragrafer vedtaget uden synderlig Modstand — den 28de om, at Kongen ikke uden Rigsdagens Minde maa modtage en anden Krone, er den vigtigste; men jeg har ikke Noget derimod at sige. Pastor Wergeland talte derimod, i Retning af at dette aldeles ikke skulde være Kongen tilladt.

Diriks har faaet en Tilføielse gjort til den 37te, saaledes at Kongen faaer Ret til at benaade, selv efter Domfældelse af Rigsdagens høieste Domstol (Rigsretten), der sidder til Doms over Ministre. Procureur Omsen, der forsvarede dette Forslag, priste sig lykkelig ved, maaske at kunne bidrage til at redde Livet for et uskyldigt Offer for Statslist.

Et temlig livligt Ordskifte foranledigede Paragraf 31 om beneficeret Gods, hvilket flere Medlemmer, Bønderne især, gjerne vilde betragte som Statseiendom og bruge til at grunde Banker og andre nyttige Indretninger; men de Geistlige gik af med Seiren, og det blev med Stemmeflerhed afgjort, efter Udvalgets Indstilling, at Geistlig-heden og Skolerne skulde beholde dette Gods ligesom tidligere; dette Princips Anvendelse paa Universitetet og andre Grene af Folkeoplysningen opsattes til senere Rigsdage.

Den danske Søofficer Falbe 1 (Broder til And. Selby) kom idag hertil over Sverig med et Brev fra Admiral

1 Christian Tuxen F., Secondlieutenant, 1791 —1849, senere Com-mandeurcapitain.Steen Bille og Oberst Lønborg 1 som Commissairer for Kongen af Danmark til at overlevere Fæstninger, Stats-eiendomme og deslige i Norge til de af Hans Majestæt Kongen af Sverig hertil udnævnte Commissairer — en isandhed uhørt Foranstaltning, som ret viser, i hvilken Grad Kongen af Danmark er under Sverigs Tryk — ellers kunde det sikkerlig ikke falde ham ind at ville befale i Norge, efter at han for tre Maaneder siden har løst Undersaaterne fra deres Troskabsed; dette er jo kun at give de Svenskes Paatrængenhed Vaaben ihænde mod os, idet de heri ville søge et — omend ugyldigt — Vidnesbyrd om den Oprørskhed, som de beskylde os for.

6. Mai. Der var for mig ikke noget Valg, og mit Svar til de Herrer Commissairer lød saaledes, at ligesaalidt som Kongen af Danmark kan vente sig Lydighed hos det norske Folk efter (uden nogetsomhelst Forbehold) at have løst det fra sin Ed, ligesaalidt staar det i min Magt som Regent i Riget at tage Hensyn til denne Opfordring fra Kongen af Danmarks Commissairer. Jeg' maa i dette Tilfælde foretrække, at paadrage mig Hans Majestæt min meget kjære Fætters Mishag, for det Æreløse i at forbryde mig imod min Ed og mine Pligter imod et uafhængigt og velsindet Folk — hvad der medrette vilde paadrage mig alle fornuftige Mænds Foragt hele Norden over. Da de Herrers Mission vilde være ganske frugtesløs, ønsker jeg at forskaane dem for, med egne Øine at se Normændenes berettigede Uvillie mod en saadan Fremgangsmaade.

Jeg har skrevet i Fortrolighed til Admiral Bille og tilkjendegivet ham, hvor henrykt jeg vilde være ved atse ham her i et andet Ærinde. Jeg forsikrede ham, at man i Danmark paa Grund af de Svenskes Opspind saa altfor mørkt paa Farerne, og gjorde nogle Bemærkninger om det Usandsynlige i en fælles Optræden af de Allierede imod Norge — stik imod deres Principer saavelsom mod deres Interesser; til Slutning udtalte jeg for ham min Længsel efter at gjense mine kjære Slægtninge — men ikke før jeg kan det med Ære, og ikke før Norge er frelst og frit, som det fortjener det.

Idag har jeg brugt min Tid til at skrive til Slægt og Venner; et Exemplar af de af Rigsdagen vedtagne Paragrafer har jeg sendt Colbjørnsen og givet Falbe et andet Exemplar med til Bille.

Falbe bragte Efterretning om de mange danske og norske Skibe, de Svenske have opsnappet. Misfornøiel-sen i Danmark er meget stor, og Alt, hvad Kongen kan se sig nødsaget *til at foretage imod Norges Sag, vil faa den til at stige. Hvis han nødsages til at gjøre mig arveløs, troer han ikke, denne Bestemmelse vil kunne staa ved Magt i 24 Timer — Oprør vil strax blive Følgen deraf. Uudtømmelig var han ogsaa med Ros over min Søn, som han siger er afholdt baade for sin egen Skyld og som Søn af en Fader, man er saa venlig at holde af; alle Arme ville med Vaaben beskærme ham, og aldrig ville de Svenske kunne tillade sig Noget imod hans Person.

Giildenpalm 1 er blevet holdt tilbage i Sverig og kan takke sig selv for sit Uheld, idet han i Kjøbenhavn har udtalt sig om, hvor forsigtig han skulde være med de Breve, man vilde betro ham. Paa Tawast’s Angivelse er han da ganske ligefrem blevet holdt tilbage i

‘ Andreas Dedekam G., 1777—1832, forhen Legationssecretair i Stokholm.Gøteborg, og ved en svensk Tjener, man gjorde lidt bange, er da ogsaa simpelthen de Papirer, han havde med, allesammen blevet fundet; men til alt Held var der ikke noget af Vigtighed derimellem til mig; et Cifferbrev, siger man, og et Brev fra min Søster JulieGift med Friederich W. C. L. af Hessen-Philipsthal. og fra Colbjørnsen vare deriblandt, saavidt jeg ved. Men i flere andre Breve tales der om Misfornøielsen i Danmark og om, at Kongen af Danmark formentlig ikke vil komme til at regjere fire Uger endnu. Svenskerne have sendt det Hele til Kjøbenhavn, hvad der noksom viser, at det Rygte er ugrundet, som gaar om, at der var fundet Depecher, der afslørede Aftaler mellem Kongen og mig. Güldenpalm er ført til Stokholm og fængslet.

Den Efterretning, som Falbe ogsaa bragte, at Minister Thornton havde gjort alt muligt for at paaskynde Udvexlingen af Ratificationen af Fredstraktaten mellem Danmark og England i Lüttich, synes mig et godt Tegn paa, at denne Regjering er venligsindet imod Danmark, der efter Sigende trues af Rusland — men efter at det Hele er forbi i Frankrig, efter Napoleons Fald, kan Alt faa et andet Udseende. Falbe blev besørget iaften.

*

10.

Adelskab. — Wergeland en Svensker; Stemmesalg. — Veto. — Protest til Frederik den Sjette. — Papirspenge; ingen Bank. — Holand; Norske Bønder. — Kongevalg; Ankers Afstemning. — Snak fra Essen.

7. Mai. Idag begyndte Forhandlingerne i Gøteborg, og ved en svensk Tjener, man gjorde lidt bange, er da ogsaa simpelthen de Papirer, han havde med, allesammen blevet fundet; men til alt Held var der ikke noget af Vigtighed derimellem til mig; et Cifferbrev, siger man, og et Brev fra min Søster JulieGift med Friederich W. C. L. af Hessen-Philipsthal. og fra Colbjørnsen vare deriblandt, saavidt jeg ved. Men i flere andre Breve tales der om Misfornøielsen i Danmark og om, at Kongen af Danmark formentlig ikke vil komme til at regjere fire Uger endnu. Svenskerne have sendt det Hele til Kjøbenhavn, hvad der noksom viser, at det Rygte er ugrundet, som gaar om, at der var fundet Depecher, der afslørede Aftaler mellem Kongen og mig. Güldenpalm er ført til Stokholm og fængslet.

Den Efterretning, som Falbe ogsaa bragte, at Minister Thornton havde gjort alt muligt for at paaskynde

Udvexlingen af Ratificationen af Fredstraktaten mellem Danmark og England i Lüttich, synes mig et godt Tegn paa, at denne Regjering er venligsindet imod Danmark, der efter Sigende trues af Rusland — men efter at det Hele er forbi i Frankrig, efter Napoleons Fald, kan Alt faa et andet Udseende. Falbe blev besørget iaften.

*

10.

Adelskab. — Wergeland en Svensker; Stemmesalg. — Veto. — Protest til Frederik den Sjette. — Papirspenge; ingen Bank. — Holand; Norske Bønder. — Kongevalg; Ankers Afstemning. — Snak fra Essen.

7. Mai. Idag begyndte Forhandlingerne iRigsdagen med den 31te Paragraf, og med stor Stemmeflerhed bleve Titler og Rang afskaffet for Fremtiden, naar de ikke knytte sig til Stillingen eller Embedet. Det var allerede vedtaget, at arvelig priviligeret Adel ikke mere skal skjenkes. Sorenskriver Falsen gav Afkald for sig og Efterkommere paa Adelskab, hvad der gjorde et stærkt Indtryk 1 paa de fleste Rigsdagsmænd, og der er ikke Tvivl om, at Adel ialmindelighed vilde have faaet Dødsstødet; men til Held for de monarkiske Former (som efter min Mening kræve, at Adel ikke maa afskaffes) og for det uheldige Indtryk, dette vilde have gjort paa vore Naboer, blev det meget omstridte Spørgsmaal om den nulevende Adels Forrettigheder opsat til Afgjørelse af en af de næste Rigsdage. Det er sikkert nok, at der var kommet personlig Bitterhed med ind i disse Debatter; de Adelige ere, ved at have gjort sig bemærket paa en lidet heldig Maade, selv Skyld deri og have da ogsaa følt sig meget ilde berørt under denne Forhandling og ikke taget synderlig Del deri.

Rein, Sverdrup og Wergeland have talt for Adelskab som nødvendigt for et Monarchi; det er for Sidstnævntes Vedkommende et Princip, han, som det synes, har lagt sig til her, hvor han er paa Adelens Parti. — Det har moret mig meget, at man i Sverig (efter Falbes Forsikring) troer, at Wergeland er en Svensker. De have læst hans Tale og ikke kunnet enes om hans Nationalitet. — Ordener har man ialmindelighed billiget, og de skulle følgelig bevares.

Paragraf 44 er blevet vedtaget, og Kongen har derefter Ret til at vælge sit Raad som han vil. Paragraferne 41, 42 og 43 om Indretning af et Departementsraad forkastedes paa samme Tid. Det var et Forslag af Grev

1 Se Aals «Erindringer», III., S. 119.Wedel efter svensk Forbillede, men i Forsamlingen for. svarede han det ikke med megen Iver en Ide, han kom med, at den Minister, der ved en Afgjørelse ikke var af Kongens Mening, skulde tage sin Afsked, forkastedes.

Idag kom man til Paragraf 51. Efter nogen Forhandling og Ændringsforslag fra Præsterne blev ét Møde berammet til Søndag Eftermiddag.

8. Mai. Major Brock har maattet forlade mig og tage til Christiania, da han har Trediedagsfeber. Jeg spiste til Middag hos Præsten Professor Leganger efter at have været i Kirke. Kammerherre Anker blev hos os og paastod, at det var imod Guds Bud og Kongens at holde Møde om Søndagen.

Der skete ikke Meget. Først blev Paragraf 5 1 forkastet med Stemmeflerhed, men da Formanden satte hvert enkelt Punkt under Afstemning, fik han den hele til at gaa igjennem; forbausende er det, at man ikke vilde gaa ind paa, at Kongens Ret til at afskedige de høieste Embedsmænd, civile saavelsom militære, ligesaa-vel maa udstrække sig til alle andre Embedsmænd. Igrunden vilde Retten til midlertidig at afsætte en Embedsmænd være nok, thi selv de mest absolute Konger i Danmark have sjeldent benyttet sig af deres Ret til at berøve Nogen sit Embede uden Lov og Dom.

To Paragrafer om Borgerret eller om Regler for Indfødsret bleve sendt tilbage til Udvalget for at gjøres om.

9. Mai. Om samme to Paragrafer har der idag været lange Forhandlinger; desuagtet kom man til Paragraf 61.Falsen valgtes til Formand, Amtmand Krohg til Næstformand.

Under Forhandlingen idag udmærkede Wergeland sig ved at ville tage den Forbrydelse i Forsvar, at sælge sin Stemme; det er forbausende, at han har villet gjøre sig saaledes bemærket.

10. Mai. Idag gik det godt med Arbeidet i Rigsdagen ; man naaede til Paragraf 90. De to Kamre, Odels-og Lagthinget, vedtoges, men med en Majoritet af kun to Stemmer og med den Tilføielse, at de to Kamre skulle træde sammen og forhandle ethvert Forslag, der to Gange er vedtaget af Odelsthinget og forkastet af Lagthinget, og at der da skal kræves en Majoritet af to Trediedele.

Kongen faar Veto; men en Lov, der er gaaet igjennem i to Storthing, og som et tredie ligeledes vedtager, skal gjælde som Lov, selv om Kongen ikke stadfæster den før Samlingens Slutning.

Idag modtog jeg Kongens officielle Brev og hans nye Proclamation til det norske Folk og Embedsmændene, dateret 18. April 1814. Jeg har svaret vidtløftigt paa dette Brev og især tilbagevist den nye Opfattelse, som det har behaget Hans Majestæt at hylde i dette Øieblik, nemlig at Norges Folk ikke er løst fra sin Ed til ham, før Kielerfreden er traadt i Kraft; dette har Folket ikke kunnet læse sig til i Proclamationen af 18. Januar, som ikke indeholdt noget Forbehold, og som blev udstedt, før de Svenske kunde være i Besiddelse af Landet, samtidig med Fredstractaten, og som slet ikke udtrykker sig saaledes. Jeg har tilladt mig at skrive, at. først da fortjente jeg at miste Hans Majestæts Naade og Godhed for mig, naar jeg for egen Fordels Skyld eller af Frygtsvigtede en Nation, som sætter hele sin Lid til mig, og at jeg vo ver at tro, at Hans Majestæt vil komme til at fortryde det, om han skulde se sig nød til at unddrage mig sin vante Naade.

I mit Brev til Admiral Bille har jeg henholdt mig til mit Svar af 6. denne Maaned og tillige sendt ham en Copi af mit Brev til Kongen.

11. Mai. Idag er Rigsdagen blevet færdig med sit Arbeide paa Forfatningsudkastet.

De Paragrafer, der gaa ud paa, at den gamle Arveret over Familiegods skal blive ved at bestaa (Odelsretten), saavelsom paa, at Forpligtelsen til at forsvare Fædrelandet skal være fælles for alle Medborgere (Værnepligten), gik igjennem efter nogen Debat; men det er forbeholdt senere Rigsdage at fastsætte Indskrænkningerne og Maaden for disse Principers Gjennem-førelse.

General Ohme, Commandant i Frederichsten, har sendt mig en Opfordring til Overgivelse fra Admiral Bille som dansk Commissair, tilligemed en Pakke aabne Breve, der vare sendt til Frederikshalds Magistrat. General Ohme havde mine Ordrer for dette Tilfælde, og jeg er forvisset om, at han har forstaaet at gi ve Svar derpaa som modig Kriger og god Normand.

12. Mai. Jeg har faaet Efterretning om, at en af Briggerne har taget en svensk Kaper.

Paa Rigsdagen har man afcopieret Finansudvalgets Forslag.

13. Mai.

Admiral Bille har inden mit Svar paanyanholdt om en privat Sammenkomst med mig, ikke som Udsending men som Ven. Jeg har gjort mine Indvendinger derimod, nemlig, at Svenskerne heri vilde se en hemmelig Forstaaelse mellem Kongen og mig, og at han i saa Fald ikke skulde gjøre en Reise til ingen Nytte — men hvis han absolut ønsker det, vil jeg mødes med ham paa Søndag i Hølands Præstegaard. Jeg har givet mine Ordrer angaaende denne Reise.

Idag har det første Punkt af Finansudvalgets Betænkning været under Forhandling; en meget bevæget Forhandling reiste sig om den betydelige Forøgelse af Papirspenge, som Statens Fornødenheder udkræve. Grev Wedel talte meget om, hvilken Skade en saadan Foranstaltning vilde gjøre, og yttrede, at han ikke af sine Vælgere (det vil sige ham selv) havde faaet Bemyndigelse til at tilstede en Forøgelse af Seddelmassen. Pastor Rein holdt en Tale, et sandt Mesterværk af Veltalenhed, der gjorde en meget betydelig Virkning. Under gjentaget Bifald endte denne Forhandling med et heldigt Udfald for Finansudvalgets Forslag, og 14 Millioner bevilgedes af Rigsdagen, saavelsom at der skulde nedsættes en Finanscomite til at stille endnu større Summer til Raadighed for Finanserne.

Rein spurgte, om man af Frygt for at forøge Seddelmassen vilde lade Staten gaa tilgrunde, og hans af Satire og Sandhed sprudlende Tale, rev al Modstand med sig. Sverdrup talte ogsaa i samme Aand og med meget Maadehold; Collett med megen Ild og Skarpsindighed.

Hvad den Garanti angaar, som man har foreslaaet at give for Statsbankens Sedler, nemlig med den nuværende Cours 375 for 200 eller 5'/s Procent for en gammel Daler courant, talte Tank som Finansmand derimod, men Majoriteten var derfor og denne Garanti blev fastsat; Aall mener, at dette er meget fornuftigt ogvil holde Sedlernes Værdi oppe, skjøndt deres Antal bliver saa meget forøget.

14. Mai. De finansielle Forhandlinger fortsattes i Rigsdagen. Noget meget Besynderligt skete idag, nemlig at Nationalbanken, en Indretning Nationen saa ofte har ønsket sig og bedt om, udsattes til næste Rigsdag. Collett vilde hævde, at en saadan Indretning som privat særdeles vel kunde finde Indgang hos Undersaaterne i den mellemliggende Tid, og at derfor Finanscomiteen kunde bemyndiges til, at forelægge Kongen Bankforslaget til Stadfæstelse; men Raabet «Ingen Bank, ingen Bank!» lød atter og atter, og Udvalgets Forslag gik igjennem, uden at de Handlende, som dog trænge saa haardt til en Laanekasse, aabnede deres Mund.

Nu maa man blot se til, hvordan man kan gjøre denne Dumhed god igjen.

15. Mai. Hele Dagen fra Kl. 5 om Morgenen var jeg om at gjøre Touren til Høland, hvor jeg spiste til Middag hos Pastor Palludan l. Kl. 7 om Aftenen kom Captain R. (?) med et Brev fra Admiral Bille med Undskyldninger; han havde ikke modtaget min Indbydelse før Søndagmorgen og kunde følgelig ikke begive sig til det aftalte Sted, men han lavede sig til at reise fra Strømstad. Endnu samme Aften tog jeg afsted og kom tilbage til Edswold Kl. 5 om Morgenen.

16. Mai. Oberst Hegermann ledsagede mig paadenne Udflugt, men ikke engang han vidste, hvad jeg vilde der; Paaskud havde en Undersøgelse af Egnen været. — Paa hans Tilbagereise havde nogle Bønder flokket sig om hans Kjøretøi og spurgt ham, «om det var sandt, at Rigsdagen vilde gjøre dem til Svenskere?» Da han benægtede dette, yttrede de: «Det ville vi heller ikke have.»

Idag bleve i Rigsdagen Udvalgene valgt; det for Finanserne kom til at bestaa af Professor Rasmussen *, Consul Thrane 2 og Assessor Vogt3; det for Lovene af Professor Krogh, Justitsraad Diriks, Generalauditeur Bergh, Falsen og Debes4; det for Værnepligten af Oberst Hegermann, Justitsraad Diriks, Commandeur Fabritius, en Soldat, en Matros, en Borgermand Iver Holter fra Drammen og en Bonde. Til Direkteurer for Rigsbanken udnævntes Agent Nielsen, Kjøbmand Heftye 5 og Ege-bergG.

17. Mai. Denne for mig bestandig mindeværdige Dag helligedes Rigsdagens Valg af en Konge af Norge.

Efter at Forhandlingen var indledet af Formanden, skred man til Afstemning, og Kammerherre Anker, som skulde stemme først, stemte for, endnu ikke at foretage Kongevalg. Hertil bemærkede Formanden Sverdrup, at en Beslutning af Rigsdagen gjorde et Valg uundgaaeligt, og at uden det Rigsdagen ikke kunde sluttes. Enhvér Opsættelse vilde være Tegn paa usømmelig Svaghed, og

1 Søren R., 1768—1850, senere Bankadministrator.

3 Johannes T.

3 Jørgen Herman V., 1784—1862, senere Statsraad.

4 Jens Peter Gløersen D., 1776—1832, Høiesteretsassessor.

5 Thomas Johan H.

f’ Westye E., Grosserer i Christiania, f 1830.kun da kunde man haabe paa et lykkeligt Udfald for vor Sag, naar man nødte de andre Magter til at høiagte os. Bifaldsraab besvarede hans Tale, og flere Stemmer forlangte, at Valget skulde finde Sted. — Kammerherre Anker spurgte da Formanden, om han turde vove at dictere til Protokol efter sin Overbevisning uden at udsætte sig for Fornærmelser. Formanden indestod ham derfor, og han dicterede: den Kjærlighed og Høiagtelse, han nærede for mig, tillod ham ikke at lade mig udsætte mig for den

truende Fare og opofre mig for denne Nations Skyld, men hvis Valget skulde finde Sted strax, vilde han ganske vist uden Vaklen give mig sin Stemme. Wedel henholdt sig til Svigerfaderens Afstemning, og Løvenskjold sagde, at han saa sig nødsaget til at stemme og vilde give sin Stemme til mig; forøvrigt stemte hele Forsamlingen uden noget Forbehold, og der var Enstemmighed for mig.

Hvilken Krone er blevet skjenket med mere Følelse og — det tør jeg sige — med større Tilfredsstillelse — af et frit Folk med det mest uindskrænkede Raaderum for sit Valg.

En Deputation paa 16 Medlemmer med Formanden i Spidsen overrakte mig en for mig saare ærefuld og behagelig Adresse, hvori Kronen tilbødes mig. Jeg svarede, at denne Dag stedse skulde mindes, fordi Forfatningen, dette Folkefrihedens Palladium, var blevet vedtaget af Rigsdagen, og at det var den mest mindeværdige Dag for mig, fordi et frit Folks Valg kaldte mig, mig og min Familie, til paa Norges Throne at hævde denne Forfatning. Jeg bad om nogen Tid, før jeg afgav mit Svar til Rigsdagen, men hvis jeg tog imod Kronen, vilde det ene være, fordi min Pligt lige-overfor Nationen byder mig det, og fordi jeg ved, at det altid vil bero paa Gud, om han vil krone mine Be-stræbelser med Held, eller om han har forbeholdt mig den skjønne Lod at hengive endog mit Liv for Norges Vel. — Jeg bevidnede Rigsdagen min Erkjendtlighed og Hengivenhed.

Samme Dags Aften kom min Marineadjutant Holsten tilbage fra Wennersborg med et Brev fra Feltmarskal Essen, hvori flere Høfligheder fra ham mod min Person fandtes blandet sammen med idelige fornærmelige Udtryk som Oprører o. s. v., og tilsidst forsikrede han mig, at han fra Overløbere og af Meddelelser til ham fra Norge vidste for ganske vist, at jeg saagodtsom intet Parti havde for mig hos den lavere Befolkning, og at det kun var nogle Handlende og andre Smigrere, der vildledte mig. Dette er latterligt, og jeg forstaar ikke, kvordan en Mand som Feltmarskallen kan komme med saadan Snak.

Ligeoverfor Holsten havde han været Høfligheden selv, men truede bestandig Norge med den ulykkelige Skæbne, der forestaar det, idet alle de allierede Magter ere enige om, at det skal tvinges til Foreningen med Sverig. Holsten talte om Muligheden af, at Pontecorvo fik en anden Stilling eller Krone, og at da Valget af mig vilde samle alle Stemmer om sig. Feltmarskallen ytrede, at det ikke var ham bekjendt, at dette var Prinsen af Sverigs Tanke, og berørte forøvrigt ikke mere den Streng.

*

11.

Russiske og preussiske Trusler; Vaklen. — Brev fra Frederik den Sjette. — Kronen modtages; Christian den Fjerde. — Jobspost om stræbelser med Held, eller om han har forbeholdt mig den skjønne Lod at hengive endog mit Liv for Norges Vel. — Jeg bevidnede Rigsdagen min Erkjendtlighed og Hengivenhed.

Samme Dags Aften kom min Marineadjutant Holsten tilbage fra Wennersborg med et Brev fra Feltmarskal Essen, hvori flere Høfligheder fra ham mod min Person fandtes blandet sammen med idelige fornærmelige Udtryk som Oprører o. s. v., og tilsidst forsikrede han mig, at han fra Overløbere og af Meddelelser til ham fra Norge vidste for ganske vist, at jeg saagodtsom intet Parti havde for mig hos den lavere Befolkning, og at det kun var nogle Handlende og andre Smigrere, der vildledte mig. Dette er latterligt, og jeg forstaar ikke, kvordan en Mand som Feltmarskallen kan komme med saadan Snak.

Ligeoverfor Holsten havde han været Høfligheden selv, men truede bestandig Norge med den ulykkelige Skæbne, der forestaar det, idet alle de allierede Magter ere enige om, at det skal tvinges til Foreningen med Sverig. Holsten talte om Muligheden af, at Pontecorvo fik en anden Stilling eller Krone, og at da Valget af mig vilde samle alle Stemmer om sig. Feltmarskallen ytrede, at det ikke var ham bekjendt, at dette var Prinsen af Sverigs Tanke, og berørte forøvrigt ikke mere den Streng.

*

11.

Russiske og preussiske Trusler; Vaklen. — Brev fra Frederik den Sjette. — Kronen modtages; Christian den Fjerde. — Jobspost omBlokade og Anker. — Wergeland prostitueret. — Udnævnelser i Hof og Hær. — Indtog i Christiania. — Taler, Tedeum, falsk Messe. — Cour; Natlig Fest. — Anker og Wedel insulterede. — Brevskaber om Thronbestigelsen. — Kornbetalinger. — Storpraleren; Prins Oscars Giftermaal med Prinsesse Caroline. — Hertugen af Cambridge. — Professorer ved Universitetet.

18. Mai. Imorges fik jeg Brev fra Admiral Bille om, at han var vendt tilbage til Strømstad, fordi han ved Curer havde modtaget den Efterretning, som han tilforn 1 sit Brev af 15. havde omtalt, nemlig at en russisk Udsending, Grev Orlow 1, og en preussisk Major Mårtens vare underveis, for paa disse Stormagters Vegne at erklære, at de aldrig vilde anerkjende Norges Selvstændighed, at de vilde hjelpe Sverig at erobre Norge, og at Keiseren af Rusland ikke engang vilde se mig paa' Danmarks Throne, om jeg skulde blive kaldet dertil. Der sendtes mig ogsaa et Brev fra Keiseren af Rusland til Kongen af Danmark, hvori denne Hersker udtalte, at det fredelige Forhold til Danmark ikke kunde gjenoprettes, for Norge var afstaaet til Sverig; Keiseren vilde af al Magt hjelpe med hertil og vilde sende Grev Orlow til mig med dette Brev for at advare mig og «føre mig tilbage til mine Pligter. — Han kalder de Norske et lille vildledt Folk, der hellere skulde foretrække Handelsfordele (for Ære og Frihed formodenlig).

Om Grev Orlows Sendelse taler følgende Brev fra Frederik den Sjette til Benoni dAubert.

1 Michael Feodorowitsch (uægte) O., 1785 — 1842, keiserlig Fløi-adjutant, Generalmajor.General Grev Orlow ankom for nogle Dage siden hertil; for at overbringe Os et Brev fra Kaiser Alexander angaaende Norges Afstaaelse til Sverrig: Generalen førte i Førstningen et meget myndigt og truende Sprog, men efter at han er bleven oplyst og bekiendt med alle de Skridt Vi have giordt for at bidrage til Norges Afstaaelse, og formaae Prinds Christian Fredrik til at forlade Norge: saa haver Generalen formodentligen indseet, at det ey staaer i Vor Magt at giøre mere, eller handle oprigtigere end Vi virkeligen have giordt; thi han er derefter bleven langt mere moderat og billig i sine Yttringer og lader til at indsee, at Vi have virket alt mueligt til de Allieredes Ønskers Opnaaelse.

Ved at underrette Dig heroin, maae Vi paalægge Dig, saavidt mueligt at bringe i Erfaring, om bemeldte General Grev Orlow har siden hans Ankomst hertil, skrevet General Grev Benningsen (sic!), og hvad Virkning slig Skrivelse da har havt paa Generalen og de øvrige Russiske Authoriteter: thi dette er Os vigtig at vide, om et sligt Brev har givet Anledning til Forandring udi det gode og fredelige Sindelag, som General Grev Benningsen stedse har yttret imod Os og Vort Rige, eller om Du har sporet det Modsatte.

Endelig ønske Vi at vide, hvor stærk det russiske Beleyrings-Corps omtrent nu er, og om det efter Hamborgs Overgivelse ey formindskes, det er at sige, om ey snart en Deel af disse Tropper forlader Vore Grændser, og i saa Fald hvor stort det tilbageblivende Corps omtrent kunde anslaaes, samt om Hamborg og Liibeck bliver besadt af Russiske eller andre fremmede Magters Tropper.

Af et Brev fra Liibeck, see Vi, at en Russisk

General o£ nocrle russiske Cavallerister ere blevne indo oqvarterede i Liibeck: Din Mening om Aarsagen hertil, ønske Vi og at erfare.

Sluttelig ønske Vi, at Du forskaffer Os all muelig Efterretning om Kronprindsen af Sverig og hans Armees Tilbagemarsch, samt om de virkelig have i Sinde at embarquere sig til Sverrig og^ da paa hvilke Steder; endvidere hvad der kan fortienne militair Opmerksomhed.

Kiobenhavn den i8de Mai 1814.

Frederik R.

Til

Vor Oberstlieutenant og Ridder d'Aubert.

I to Timer gik jeg op og ned i mit Værelse. Er dette en Advarsel, eller er det en Prøvelse fra Himlen, spurgte jeg mig selv. Kan jeg vakle; det er jo dog kun Ord, kun Trusler — det er jo ganske naturligt, at de allierede Magter ønske, at der skal være Fred overalt, og at Intet maa forstyrre den. Men hvis de møde Fasthed hos det norske Folk og hos mig, da ville de dog maaske betænke sig paa at ødelægge et fredeligt Folk og atter tænde Krigens Fakkel i Norden.

Jeg har talt med Sommerhjelm, og kun med ham, og han besvoer mig, ikke at vakle; jeg ved jo ogsaa, at Folket forlanger Fasthed i sin Konges Beslutninger, og jeg ved, at en Adresse senere vil blive mig bragt, hvori der udtales, at Nationen ønsker Fred og god Forstaaelse med alle Magter og især med Sverig, men at den vil vove Alt for at værge sin Frihed og Uafhængighed, da den foretrækker Døden for Trældom. Kan jeg da altsaa som Forer for et saadant Folk betænke mig paa, hvad jeg skal gjore — nei, nei — der komme saa, hvad Gud vil.

S*19. Mai. Jeg havde ladet Rigsdagen sammenkalde til Kl. 11 og begav mig dertil med et Følge af Rigsdagens Deputation, mit Raad og min Stab.

Jeg holdt en Tale, hvori jeg erklærede at ville modtage Kronen, og jeg aflagde Ed paa, at jeg vilde regjere Norge efter Forfatningen og Lovene. Jeg mindede 0111 en af mine Forfædre, Christian den Fjerde, og sagde, at min Søn 1 snart skulde lære at elske ham og træde i hans Fodspor — Folkets Kjærlighed vilde da gaa i Arv til ham og være ham endnu mere dyrebar end selve Kronen. — Jeg opfordrede Rigsdagens Medlemmer til ogsaa at aflægge Ed paa Forfatningen, og Formandens Opfordring hertil fulgtes med Begeistring. Derpaa gav jeg en Oversigt over vort hidtilværende fredelige Forhold til de andre Magter, men erklærede paa samme Tid — som sandt er — at mine Sendebud til de fremmede Hoffer endnu ikke havde afgivet Indberetning. Og jeg meddelte min Brevvexling med Kongen af Danmark fra den 23. Februar af om Regentskabet, Briggerne og Commis-sairernes Opfordring til Overgivelse.

Til Slutning hævede jeg Rigsdagen. Bifaldsraab hilste mig ved min Bortgang.

Strax efter var der Cour hos mig; jeg sagde kun faa Ord, da jeg var meget bevæget. Gud skal vide, at det er en stor, stor Beslutning, men hvad gjør man ikke for et Folks Lykke og med Tro til Gud.

Vi gik Alle til Kirken for at bede til Miskundhedens Gud. Professor Leganger holdt en meget vellykket Præken om Himmelfarten, med Anvendelse paa den verdslige Throne, og sagde ligeledes mange smukke Ting til Medlemmerne af Rigsdagen, som de ogsaa idet-heletaget have fortjent. •Ved Middagsbordet afsang man en ny Sang og drak min Skaal med Begeistring; jeg gik ud i de andre Sale oe takkede Gæsterne. Kammerherre Anker forsikrede mig for, at de Mænd, der havde været af anden Mening end Flertallet, havde talt af Overbevisning og nu vilde vise lige saa megen Iver for Fædrelandet som de Andre. Jeg forsikrede ham om, at derom tvivlede jeg ikke, og at det havde været mig særdeles kjært at faa denne Erklæring fra hans Mund.

Feltmarskal Essen har sendt mig Copier af Depecher fra Hr. Rehhausen angaaende en Blokade af de norske Kyster fra Englands Side, og om at Anker skulde være anholdt for en Sum Penge, han skyldte bort i England — dog med Tilføielse af, at han var sat i Frihed og uopholdelig vilde afreise paa Skibet Norge. Disse Beretninger have et Præg af Sandhed, der kunde faa mig til at befrygte det Værste, men jeg stoler meget paa min Ven Ankers Snildhed og haaber, at han maaske har vidst at føre Hr. Rehhausen bag Lyset.

20. Mai. Efterretningen om Ankomsten af engelske Krigsskibe til vore Kyster bekræfter sig; de have, saavidt jeg ved, endnu ikke optaget Skibe — kun har en engelsk Kutter ladet et dansk Skib vide, at Norge var under Blokade.

Jeg har modtaget Rigsdagens Beslutninger, nemlig om Comiteerne, Finanserne og de til næste Rigsdag opsatte Anliggender. Jeg har faaet dem for at underskrive og strax derpaa kundgjøre dem.

Denne Dag gik med at underskrive, og om Eftermiddagen hjemsendte Formanden Forsamlingen. Ved denne Leilighed rakte de Tilstedeværende hverandre Haanden som Brødre og skiltes ad som Venner medLøfte om

gjensidig at glemme, hvad Meningsforskjel der kunde have været dem imellem.

Commandeur Fabritius holdt ved denne Leilighed en lille Tale, der gjorde et stærkt Indtryk paa de Tilstedeværende. Jeg troer, at en Scene, der havde fundet Sted om Morgenen, havde foranlediget ham dertil; nogle Medlemmer havde nemlig forlangt, at Pastor Wergeland skulde afgive en høitidelig Erklæring om, at det ikke havde været hans Mening at fornærme Rigsdagens Medlemmer med de Ord, at de havde mistet deres Uafhængighed og Folkets Tillid. Han forsvarede sig meget daarligt, og det var kun nogle Medlemmers Medlidenhed og Formandens forstandige Bestræbelser for at undgaa larmende Optrin, der frelste ham fra endnu værre Prostitution.

2i. Mai. Under Datum af 22. har jeg udnævnt Generallieutenant Haxthausen til Overhofmarskal, min Staldmester Kaas til Hofmarskal, Hr. Elieson1 til Staldmester. Til Kammerherrer : Stiftamtmand Trampe, Generalkrigscommissair Vibe2, Grev Vargas3, Generalmajor Bløcher4, Generalauditeur Bergh, Etats-raad Falbe, Statssecretair Holten, Amtmand Schouboe5, Oberst Rode, Qvartermester Hafner, Hofmarskal Kaas, Major Brock og Kammerjunker KroghG. Til Kammer-

1 Iver E., Ritmester.

2 Niels Andreas V., 1759—1814.

3 Edvard Romeo Greve af Vargas Bedemar, 1770—1847, Mineralog.

1 Carl Wilhelm Gotlib B.

s Oluf Borch de S., 1777—1844, senere Statsraad.

r' Georg Frederik K., 1777 —1826, Major, senere Oberst.junkere: A dj utanterne Kaltenborn 1 og-Rosenørn, Meidel, Schwartz, Brødrene Mansbach, Sneedorff og Lovenskjold af Marinen, Nissen, Garben og Linstow2 af Ingenieurerne.

I Armeen blev Grev Schmettau udnævnt til General; til Generallieutenanter: Haxthausen, Staffeldt, Lowtzow3; til Generalmajorer: Arenfeldt, Petersen4, Mailænder5, Sejersted, der tillige blev Generaladjutant og Chef for Generalstaben. Denne skal bestaa af en Chef; to General-adjutantlieutenanter, nemlig Rode og Hafner; fire Over-adjutanter, nemlig Reichborn6, Brock, Krogh og Ramm7; fire Divisionsadjutanter: Kaltenborn, Rosenørn, Mansbach, Birchs. — Antallet af Adjutanter ubestemt.

Jeg beredte mig til at reise næste Morgen tidlig.

22. Mai. Ogsaa denne Dag blev mig saare mindeværdig; jeg har hoitideligt holdt mit Indtog i Christiania.

Jeg tog fra Edswold Kl. 6 og kom Kl. n1/» til Hoiderne, der skille Christianias Dal fra de nordligere Egne. Nedenfor disse Hoider kom et Tog af Grund-eiere, mest Borgere fra Byen, mig imøde med Amtmanden i Spidsen og hilste mig med gjentagne Hurra-raab. Ved Grørud kom et Corps af Bønder fra Aggers Sogn i graa Uniformer og rede foran min Vogn; jeg

1 Carl Frederik Ferdinand Wilhelm K., Divisionsadjutant, 1784— 1832, senere Generalmajor.

2 Hans Ditlev Frants L., 178S—1851, Lieutenant, senere Au-diteur.

3 Christopher Frederik Theodor L., Generalmajor.

4 Daniel Frederik P., Oberst, Kammerherre.

5 Johan Georg M., Oberst.

6 Johan Henrik R., Major.

7 Hans Henrik R., Oberst.

8 Poul Hansen B., fodt 1788, senere Generalmajor.havde taget Plads i Assessor Mathiesens Vogn, som han havde sendt mig imøde. I Sinsen var en Frokost serveret til mig, som Anker stod for, og der stødte lidt efter lidt

hele Følget til mig, Stabsofficerer og Andre. Haxthausen var ret i sit Es. Afdelinger af Agerdyrkere og Bønder rede forrest, og Byens Borgervæbning i deres gule Uniformer aabnede Festtoget; derefter kom alle Officererne tilhest, parvis, de fornemste sidst, to Amtmænd, Holst og Krohg, Hofmarskal Kaas, General Arenfeldt, og Commandanten Generallieutenant Overhof-marskal Haxthausen. Umiddelbart derefter kom jeg, tilhest, med Elephantordenen over Dragten og Guld-skjærfet. Kaltenborn gjorde Tjeneste; Staben og mine Adjutanter ledsagede mig.

Efterhaanden som vi nærmede os Byen, voxede Mængden, og gjentagne Hurraraab hilste mig paa Veien. Det var det skjønneste Veir af Verden, og overalt mødte jeg glade Ansigter.

Ved Broen, hvor Byens Grund begynder, mødte Magistraten og Borgerrepræsentanterne, dog uden at holde Taler. Jeg talte nogle faa Ord til dem: «Dette mindeværdige Øieblik og mit Folks Jubel vække saare glade Følelser i min Sjæl, men Intet ligger mig mere paa Hjerte end Christianias Borgeres Lykke.»

Paa den anden Side Broen var der reist en Æresport, og Folkemængden hilste mig med uendelige Leveraab og Hurraer. 24 unge Damer havde Plads foran Æresporten og strøede Blomster; til dem sagde jeg: «Det smukke Kjøn forskjønner enhver Fest, forskjønner vort Liv — med Paaskjønnelse vil jeg tage imod enhver Blomst, det vil strø paa min Vei.» — To unge Damer, F røkenerne Vinge og Ramm, overrakte mig, den ene en Egekrands, den anden et Papir med det betydelige Sammenskud,Christianias Borgere have gjort i Anledning af min Thronbestigelse.

Jeg saa Glædestaarer i flere smukke Dameoine (i Parenthes: Ledda), jeg saa Folkets Kjærlighed give sig tilkjende saaledes, at der ikke kunde være Tvivl om, at det var Hjertet der talte og handlede, kort sagt: det var et af disse herlige Øieblikke, hvis Minde aldrig udslettes.

Tropperækkerne naaede lige til Kirken, og paaveien sagde jeg nogle Ord til Borgerne; jeg mindede om, at det var Aarsdagen for min Ankomst til Christiania — at denne Dag var blevet mig dyrebar, efter at jeg havde lært Normændene at kjende, og at jeg altid vilde drage Omsorg for Christianias Indvaaneres Vel.

Ved Indgangen til Kirken tog Geistligheden og de civile Embedsmænd imod mig og forte mig til Kongestolen. — Den prægtige Choral: Skabningernes Halleluja fik en fuldendt Udførelse. Vor gode Biskop holdt en Tale, der ingenlunde gik til Hjertet, og oplæste mine Proclamationer i en ensformig Tone. Efter Prækenen og Bonnen udførtes Psalmen: Store Gud vi love Dig — af samme Musikchor, og Kanonerne saluterede ligesom under mit Indtog. Den gamle Biskop Lumholtz messede falsk og komisk nok hændte det, at en af Orgelpiberne* af Vanvare blev berørt i samme Øieblik og accompag-nerede med en loierlig Piben. Men man var for vel stemt til at lade sin Opmærksomhed aflede fra denne Dags vigtigste Indhold, og Slutningen, der henvendtes til mig af Biskoppen og Choret, modtoges med Begeistring af hele Menigheden, der atter gjentog Ønsket: Gud bevare og velsigne Kongen og Norge.

Mine Følelser fik Overhaand, og jeg stod frem i Stolen oe sagde disse Ord: «Mit høitelskede norske

o o

Folk, modtag min oprigtige Tak; vær forvisset om, atIntet er mig mere dyrebart end at vide, at Enhver af Eder ønsker mig alt mulig Godt; men tro ogsaa, at jeg kun da kan være lykkelig, naar jeg ved, at I ere det.»

— I sin Begeistring raabte Mængden Hurra i selve Kirken, og Gud vil sikkerlig tilgive dem dette Udbrud af deres Følelser i hans Helligdom.

Da jeg forlod Kirken og passerede gjennem Tropperækkerne, fulgte de samme Bifaldsraab mig; jeg sagde nogle Ord til Tropperne og trak mig derpaa tilbage til mig selv KL 4 omtrent.

Hvor lykkelig er jeg ikke ved at bære en Krone, skjenket mig af Folkets enstemmige Ønske og ikke vundet ved Blod eller Intriger. Hvilken Fyrste kan som jeg glæde sig ved at være elsket og skattet af hele sit Folk; men Gud kjender init Hjerte og ved, at jeg heller ikke har andet Ønske end at se dette Folk lykkeligt — stod det blot i min Magt at gjøre det saa lykkeligt, som jeg ønsker, og som det fortjener.

Jeg gav Audiens, og de forskjellige Corporationer og Afdelinger indførtes af Overhofmarskallen. Jeg bestræbte mig for at sige hver af dem noget Behageligt. Geistligheden mindede jeg om, at denne Dag var mig dobbelt dyrebar og mærkelig, fordi det var min Confirma-tionsdag1 for 11 Aar siden. Universitetet, hvis Doyen Treschow holdt en meget forlegen Tale, forsikrede jeg om, at Universitetets Vel altid skulde ligge mig paa Hjerte.

Til Taffels havde jeg de Øverste af hver Corporation, Afdeling eller Departement, 33 Personer. Sange i Dagens Anledning bleve afsunget, og heller ikke Skaalerne bleve glemt.

Om Aftenen var Haven ved mit Hus illumineret,og Byen beværtede Mængden med Punch og 01. Der herskede dog Orden, og da jeg, ledsaget af mit Følge og nogle Damer, begav mig derned, modtoges jeg med Bifald og Raab af: Kongen leve, der varede ved, saalænge jeg opholdt mig der. Jeg drak paa Norges Sundhed, og hele Mængden svarede med Hurraraab. Mængden forlod ikke Haven den hele Nat; jeg trak mig tilbage ved Midnat — dygtig træt efter en af de glædeligste Dage i mit Liv.

Man lagde Mærke til, at hverken Kammerherre Anker eller Grev Wedel viste sig idag; jeg troer, at de ere blevne i Bogstad af Frygt for at blive insulteret; de foregave at være syge.

Ugen fra 23. til 29. Mai gik ganske stille; jeg ud-arbeidede Brevene til de forskjellige Hoffer og Ministre, med Meddelelse om Rigsdagens Slutning, min Thron-bestigelse og den faste Beslutning hos det norske Folk, at ville døie hvadsomhelst for at værne om sin Uafhængighed og sin Nationalitet.

Jeg har taget den Bestemmelse at sende Etatsraad Aall tilligemed to Rigsdagsmænd, nemlig Hr. Christie fra Bergen, Rigsdagens Secretair, og Rosenkilde fra Stavanger, for at overbringe Prinsregenten af Stor-britanien og de andre allierede Magter disse Breve og Erklæringer fra mig.

Den 29. har jeg afsendt en Curer, Hr. Struve — Hannoveraner af Fødsel, men Kjobmand her — til Holland med Breve til Hardenberg, Konow og Anker og Gjenparter af mine Breve til de fremmede Magter, forat de ved Leilighed kunne blive gjort bekjendt dermed, for hvis Deputationen af en eller anden Grund skulde blive opholdt.

Til Kongen af Danmark og min Broder har jeg sendt Breve med Commandeur Lassen1, der reiste den

25. — ligeledes for at underrette dem om Begivenhederne her. Hvad der særlig volder mig Bekymringer, er Betalingen til Danmark for Korn. De Herrer Rosencrantz, Nielsen, Pløen og Holm have ved deres fædre-landkjærlige Bestræbelser skaffet mig Vexler paa London i 6 Maaneder paa 20000 Pund; Millionen . . . skal snarest muligt sendes til Jylland; jeg har tilbudt Kongen de 100000 Daler, der tilhøre Universitetet, i Betaling for sit Korn, og jeg vil holde Universitetet skadesløs derfor; alt dette har jeg besørget 1. Juni med Zeiner(?), hvem Krohg havde sendt mig dertil, og jeg ønsker inderlig, at han maa komme lykkelig og vel til Danmark.

1. Juni. Reisende, som her hyppigt komme fra Danmark, have bragt mig forskjellige Breve og Efterretninger. Kjøbmændene i Kjøbenhavn vilde tilveiebringe den nøvendige Sum til at betale Regjeringen for Kornet, omtrent en Million Rgbdr. De gode Danske, som saa meget ønske at hjælpe os; hvor jeg dog skylder dem Meget. Jeg har lykønsket min Søster Charlotte til sin Nedkomst med en Datter2 den 9. Mai.

De politiske Efterretninger melde, at Rusland truer Danmark med ilde Medfart, fordi Norge ikke vil overgive sig: det er jo at ville have et Paaskud til Krig. — Den danske Regjering skjælver, svag som den er, og

1 Lorentz Fjelderup L., 1756—1837, senere Admiral.

2 Marie Louise Charlotte.ønsker kun at se Norge fredelig bragt under Aaget. Udsendinge fra Ruslands, Preussens og Østerrigs Hoffer ere i Kjøbenhavn-, jeg kan ikke vide, om Kongevalget ikke vil faa dem til at bie og forlange nye Ordrer.

Prinsen af Sverig vender tilbage med sin Hær, hvoraf en Afdeling gaar til Hamborg for at slutte sig til Ben-ningsen, hvem man har sat under denne Storpralers Commando — som nu efter Sigende tragter efter at faa mig gjort arveløs og faa Danmarks Krone overført paa Kronprinsessen1, som da skulde ægte Prins Oscar — men paa

denne Plan vil han uden Tvil knække Halsen, for de allierede Magter ville ikke være med dertil. Hardenberg har skrevet mig til den 1. October fra Hannover, at England ønskede Norge Held (det havde han hørt af Hertugen af Cambridges egen Mund), og at det ikke vilde vare længe, før Preussen og Østerrig ogsaa erklærede sig for os, men Rusland ønsker at støtte Sverig.

Konow har afgivet Beretning om den venlige Modtagelse, han har fundet selv ved Hoffet i Haag, og vidste desuden ogsaa, at de Allierede have Mistillid til Prinsen af Sverig. — Det gjælder blot at holde ud.

4. Juni. Der er indløbet Efterretning om, at en engelsk Udsending Mr. Morrier er gaaet iland i Christir anssand og i al Skyndsomhed er taget afsted til Christiania, hvor han agter at ankomme imorgen Eftermiddag. Vi faa at se, hvad han har at bringe; jeg spaar mig ikke noget Ubehageligt af hans Ankomst, siden han ikke kan have brudt sig meget om at tale med de andre Udsendinge, før han kom her; men jeg tvivler dog

1 Prinsesse Caroline, 1793 —1881, senere gift med Prins Ferdinand.ikke om, at han vil bruge Trusler, indtil han har ind-seet, at det ingenlunde kun er et Parti, men hele Folket, der vil gjøre Modstand.

Christie er reist for at mødes med Aall, og hvis Chefen for den engelske Flaade vil tage sig af deres Reise, skulle de afreise uopholdelig; ellers skulle de endnu afvente, hvad jeg kan have at sige dem, efter at jeg har talt med den engelske Minister. — Jeg har ladet Oversættelserne af Adresserne gjøre om igjen, før de sendtes med Christie. Forfatningen er først idag kommet fra Pressen.

Captain Holsten skal sendes med et Brev fra mig til Kongen af Sverig under Couvert fra Grev Schmettau til Feltmarskal Essen. Den 5. om Aftenen reiser han. —

I det Indre har jeg (1. Juni) truffet den Bestemmelse

— efter Indberetning fra Comiteen for Oplysningen — at de vigtigste Professorpladser ved Universitetet skulle besættes med følgende dygtige Mænd, nemlig: i Jura Professor Krohg og Justitsraad Diriks; i Medicin Professorerne Skiellerup1 og Sørensen2; i Chirurgi og Accouchering Thulstrup3; i Physik og Chemi Professor Krum4; i Botanik Doctor Smith5; i Theologi Lector Herslebfi, som anden Professor, da Pladsen som første er forbeholdt Professor Krog-Meyer7 i Augustenborg. Lector i Theo-losri bliver Catechet Stenersen5.

4 o

1 Michael S., 1769—1852.

1 Nils Berner S., 1774—1857.

3 Magnus Andreas T., 1769—1844, senere Livlæge hos Carl Johan.

4 o: Jens Jacob Keyser, 1780—1847.

5 Christen S., 1785—1816.

u Svend Borchmann H., 1784—1836.

7 Peter K.-M., 1780—1819, senere Biskop paa Als.

H Stener Johannes S., 1789—1835, senere Professor.Jeg har givet Universitetet min Forsikring om, at det kan stole paa Understøttelse af Staten. Dette er sikkert nok en Suveræns forste Pligt; thi uden intellectuel Oplysning ville Undersaatterne komme til at rave i et Mørke, der vil brede sig over hele hans Regjering.

Det blev (4. Juni) afgjort i Statsraadet, at Forfatningen bød, at et af dets Medlemmer skulde opsætte et Referat af Oplysningscomiteens Sager, og hertil blev Hr. Rosencrantz udseet.

*

12.

Mr. Morrier; Bernadottes Anbringelse, en foederativ Forening; Prins Gustav; Ludvig XVIII. — Notens Oversendelse; Svaret: en Rigdag. — Folkevæbning. — Valglister. — Carl Johan tilbage. — General Ohme. — Snefald i Dovre. — Tour til Drøbak; Operationsplan.

5. Juni kom den engelske Gesandt; jeg lod ham complimentere i Drammen af Kammerherre Holsten, og han viste sig meget venlig ligeoverfor ham. Han sagde rigtignok, at han kom for at erklære, at England ikke kan sige sig løs fra sine Tractater og skaffe Normændene Uafhængighed — men paa same Tid er det dog værd at mærke, at han talte med Ringeagt om Bernadotte — som han kalder ham — og forsikrede, at Englænderne hellere end gjerne saa ham styrtet.

Han er taget ind hos Haxthausen, hvor han skal bo.

6. Juni var en Mærkedag for mig; Kl. 2 modtog jeg den engelske Gesandt paa Ladegaardsøen. Jeg har givet Universitetet min Forsikring om, at det kan stole paa Understøttelse af Staten. Dette er sikkert nok en Suveræns forste Pligt; thi uden intellectuel Oplysning ville Undersaatterne komme til at rave i et Mørke, der vil brede sig over hele hans Regjering.

Det blev (4. Juni) afgjort i Statsraadet, at Forfatningen bød, at et af dets Medlemmer skulde opsætte et Referat af Oplysningscomiteens Sager, og hertil blev Hr. Rosencrantz udseet.

*

12.

Mr. Morrier; Bernadottes Anbringelse, en foederativ Forening; Prins Gustav; Ludvig XVIII. — Notens Oversendelse; Svaret: en Rigdag. — Folkevæbning. — Valglister. — Carl Johan tilbage. — General Ohme. — Snefald i Dovre. — Tour til Drøbak; Operationsplan.

5. Juni kom den engelske Gesandt; jeg lod ham complimentere i Drammen af Kammerherre Holsten, og han viste sig meget venlig ligeoverfor ham. Han sagde rigtignok, at han kom for at erklære, at England ikke kan sige sig løs fra sine Tractater og skaffe Normændene Uafhængighed — men paa same Tid er det dog værd at mærke, at han talte med Ringeagt om Bernadotte — som han kalder ham — og forsikrede, at Englænderne hellere end gjerne saa ham styrtet.

Han er taget ind hos Haxthausen, hvor han skal bo.

6. Juni var en Mærkedag for mig; Kl. 2 modtog jeg den engelske Gesandt paa Ladegaardsøen.Det Forste, jeg sagde til liam, var, at det var med ganske særlig Tilfredsstillelse, at jeg saa en Gesandt fra min Fætter Prinsregenten af Storbritanien her i Norge, hvor man var vant til at betragte Englænderne som vore bedste Venner; og det var som saadan, at jeg tog imod ham.

«Hvad jeg har at sige Deres Høihed, er ikke behageligt; derfor har jeg ogsaa bedt Hr. Haxthausen om, forud at lade Dem dette vide.»

«Jeg beder Dem blot at sige mig Alt, hvad Deres Instructioner lyde paa.»

«Mit Ærinde er ganske ligefrem, sagde han, at erklære til Folkets Repræsentation, at England ikke kan gaa fra sine Tractater med Sverig og følgelig ikke kan tage sig af det norske Folks Sag, før dette har aner-kjendt Sverigs Overhøihed.»

Med megen Ro sagde jeg: «Tør jeg spørge Dem, om man i England ved, at hele Nationen, Alle som En, er besjælet af Iver for at forsvare sin Uafhængighed og sine Rettigheder — eller om mati troer, at det. kun er et Parti, der har været paafærde i Norge.»

Morrier: «Jeg maa tilstaa, at man ikke var vel underrettet herom i England. — Jeg: Nuvel; jeg vil da kun bede

Dem gjøre Dem bekjendt med Alt, hvad her er foregaaet, og med hvilke Følelser hele Nationen er besjælet af, og det turde vel nok stemme med deres Instructioner at give Deres Regjering en nøiagtig Fremstilling deraf. — Morrier: Ganske vist er det netop stemmende med mine Instructioner at oplyse min Hegjering om Forholdene her, saaledes som jeg kjender dem, og som jeg vil se at lære dem at kjende, og det skulde glæde mig meget, om jeg derved kunde faa Leilighed til at spare Norge for Ulykker. —Jeg: Det er netop, hvad vi ønske, og De vil se, at det er i samme Hensigt, jeg har skrevetdisse Breve her til Prinsregenten og Mylord Castlereagh.

— Morrier: Men vilde det ikke, Deres Høihed, være rigtigt, paany at sammenkalde Rigsdagen og meddele den de allierede Magters Erklæring? Den har den fore-gaaende Rigsdag vel ikke vist noget om. — Jeg: De vil af Rigsdagens Erklæring af 19. Mai, som jeg har ladet Dem overlevere, se, at den har udtalt sig selv for det Tilfælde, at de allierede Magter ikke vilde tage Hensyn til det norske Folks Velfærd; det kan altsaa ikke antages, at den skifter Mening, og jeg ønsker idetmindste, at De gjør Deres Indberetning, og at vi afvente Englands Forslag og Mægling, som jeg har anmodet om, før vi lade Folkets Repræsentanter komme sammen og underrette dem derom.»

Morrier gjorde ikke Indvendinger og sagde, at han i Lobet af nogle Dage vilde indsende sin Beretning, og at England uden Tvivl vilde gjøre Alt i Verden for at undgaa en ny Krig i Norden.

Jeg: «Naar blot Forslagene ikke maa være vanærende for den norske Nation, og det ikke forlanges, at man skal opgive den Forfatning, Folkerepræsentationen har udarbeidet; thi der ingen Tvivl om, at den norske Nation vil ofre Alt for den og forsvare den til det Yderste. Forøvrigt maa De indrømme, at det er i Englands, ja selv i Sverigs egen Interesse, at se at undgaa enhver blodig Strid mellem de skandinaviske Folk, som kun kan være til deres Skade og Svækkelse, hvad der vilde gjøre Rusland det muligt at bemægtige sig dem begge; selv de Svenske frygte Russerne mest af Alt.

Den største Lykke for de to Nationer vilde en nøie Alliance, garanteret af Stormagterne, være, hvad der vilde sikre Freden for bestandig. Kunde man ikke tænke sig en føderativ Forening imellem Sverig og Norge? LadKongen af Sverig kalde sig Konge af Norge, og lad os bringe ham vor Hyldest for hans Høimodighed, men lad Norge være en uafhængig Stad ved Siden af Sverig. Eller om det endelig skal være, saa lad os træffe en Familieaftale om, at naar den ene af de regjerende Familier i Sverig eller i Norge uddøer, den anden da skal bestige Thronen; derved vilde man overlade Af-gjørelsen til Tiden og til Forsynet, og man vilde faa Tid til imens at mildne det Nationalhad, som hersker mellem de to Grændsefolk. Tro mig — det vil aldrig blive til Lykke for Sverig, at have Normændene til hadefulde, utilfredse, fjendtligsindede Undersaater. Fornuftige Folk i Sverig kunne ikke ønske dette-, men Adelen, som ønsker Krig, og Kronprinsen, som hverken bryder sig om disse Folks Character eller deres Lykke, hvis Sprog han ikke engang kjender — ville gaa frem med Magt, uden at tage Hensyn til Befolkningens Lidelser.»

Morrier tog disse Forslag til Eftertanke og kom senere i Samtalens Løb tilbage dertil. For'øvrigt skaaner han ikke Bernadotte, som han kalder ham, og siger, at Svenskerne maatte godt kunne skille sig af med denne Efterligner af Bonaparte. I samme Tone har han talt til Haxthausen og Holten og ønsker selv at faa ham anbragt andetsteds — da vilde det Hele faa en lykkelig Udgang. — «Jeg er min Tro ganske af Deres Mening,» sagde han til Haxthausen, der havde talt til ham derom

— «og vort Ministerium maaske ogsaa-, men hvordan skal man bære sig ad, hvordan skal man blive af med denne franske Prins ? Der er ogsaa en stor Vanskelighed endnu (ved at forene Sverig og Norge under Prins Christian), nemlig Prins Gustav, Keiseren af Ruslands Neveu, og hans Fordringer.»

I Slutningen af denne meget vigtige Samtale sagde han: «Nei, man kan ikke nægte, at Stormagterne erenoget forvirrede og ikke ganske paa det Rene med deres egne Interesser. De have foresat sig, at knuse Frankrigs Indflydelse under Napoleon, men de tænke ikke paa, hvad der kan hænde i Løbet af et Aar eller to.»

Ved Bordet fortalte han os, at han havde været i Paris ved Kongens Indtog, at Keisergarden fra Fontaine-bleau ikke havde villet raabe Kongen leve, og at Modtagelsen af Kongen af Frankrig havde været langt mere jublende i

London end i Paris.

Bernadotte havde vist sig i Theatret, men ved hans Ankomst var man hørt op at applaudere.

Det var ham selv, Morrier, som bragte Ludvig den Attende Efterretningen om Bonapartes Thron-frasigelse; han havde været i Sengen og Øieblikket havde grebet ham saa stærkt, at han ikke kunde faa et Ord frem.

Hvilken Lykke det er, at man har sendt os en Mand, der er vant til at bringe gode Efterretninger og Forsoning med sig-, han er ogsaa saa human og venlig som vel muligt, jeg nærer sand Hengivenhed for ham, og venskabelige Breve, han har med fra en Lord Oackland til Anker, Collett og Flere, sige ogsaa, at det er en brav Mand, mild og forsonlig.

Efter Bordet bad jeg ham tjene Norges Deputerede eller Gesandter til England med et Brev, han maaske vilde være saa god at skrive til Chefen for den engelske Flaade ved vore Kyster; han svarede, at da Tallet af Skibene kun var tre, var det lidt uvist, hvor man kunde finde dem, men han vilde lade sit Skib, der skulde bringe hans Secretair til England, løbe ind til Christians-sand, hvor da disse Herrer, Aall, Christie og Rosenkilde, strax kunde gaa ombord. Det Eneste, der vilde sinke noget, var, at Kutteren er gaaet til Gøteborg, men hansSecretair vilde snart komme, og da vilde det kun være nogle faa Dage om at gjøre; det tog han paa sig.

Dette er efter min Mening en stor Vinding — sikker og passende Overfart for de norske Gesandter, og det i Forbindelse med en Indberetning fra Ministeren, der sikkert nok ikke vil blive os ugunstig. Dette gode Budskab har jeg meddelt Aall og Stiftammændene.

Fra Haxthausen ved jeg, at Morrier har været meget vel tilfreds med mig. — «Han er fuldkommen elskværdig,» havde han sagt; «jeg elsker og agter ham. Gud give, jeg ved mine Indberetninger maatte kunne øve en saadan Indflydelse, som jeg ønsker det, til Fordel for Norges Skæbne og dermed ogsaa hans.» Haxthausen sammenlignede ham og Jackson og sagde, at denne havde været keitet nok til at opirre en nordisk Fyrste og gjøre sig ham til Fjende, medens Morrier havde forstaaet at knytte en nordisk Fyrste fastere end nogensinde til England.

Morrier: «Det er ikke nok for mig og for min egen Tilfredsstillelse. Jeg ønsker at vise mit Hof Sagerne og Forholdene i Øieblikket i et saadant Lys, at det kan. faa en ny- Opfattelse deraf, og dertil hører der Meget; det er ikke let at faa Forandringer gjort i Tractater og i et af Alle vedtaget Punkt — men jeg skal gjøre, hvad jeg kan.» —Meget roste han Elliots Aand og Character i 1788, da han havde forhindret Krigen i Norden, og fortalte, at han selv som Øienvidne havde været med til at faa Freden istand, sikker som han var paa, at hans Hof vilde støtte ham.

Han har anholdt hos Feltmarskallen om Pas for sin Secretair til at støde til Skibet i Gøteborg. Holsten er reist iaften; jeg har paalagt ham, ikke at tale om den engelske Ministers Ankomst, der nok vil gjore stor Opsigt i Sverig. „7. Juni. Vi spiste hos Haxthausen idag; Morrier var meget velvillig.

Forresten har han idag oversendt en Note, under Couvert til Holten, med Englands bestemte Erklæring om, at det kun kan handle i Overensstemmelse med sine Traktater med Sverig-, det kan ikke afværge Ulykkerne ved en Undertvingelse med Magt af det norske Folk, hvis dette vedbliver at forlænge Krigen og ikke vil tage imod Englands Tilbud om ved sin Mellemkomst at sikre Norge alle mulige Fordele ved Foreningen med Sverig.

8. Juni. Jeg er ifærd med Svaret paa denne Note, skrevet i Holtens Navn: Efter at have mindet om de Begivenheder, som bekræftes af hvad der foreligger for Offenligheden, af hvad han sel v har erfaret her, og af mine private Breve til Kongerne af Sverig og Danmark, som han har vist ham — paakalde vi Englands Mægling og erklære sluttelig, at hvis Mæglingsforslagene ikke fuldstændig stride imod Forfatningen og Rigsdagens Erklæring af 19. Mai — hvilke fortiden bør være den eneste Rettesnor for Hans Majestæt — da vil Kongen anse det for sin Pligt at sammenkalde en overordenlig Rigsdag og gjøre den Meddelse om Mæglingen. Men i Tilfælde heraf vil det ogsaa være ganske nødvendigt, at England anvender sin Indflydelse i Sverig paa at forebygge mulig unødig Blodsudgydelse. Ligeledes venter Norge sig af en upartisk Mægler, at han skaffer absolut Neutralitet og fri Adgang til England for Normændene, saalænge Rigsdagen varer, hvis Sammenkaldelse og Afholdelse vil tage

en Tid af 3 ä 4 Maaneder.

En engelsk Oversættelse af Forfatningen har hanogsaa faaet idag. — Doctor Muller, en behagelig og fuldendt hæderlig Mand, er hans Fortrolige og oversætter de Aktstykker for ham, som han ikke forstaar; han har endogsaa bragt ham Rigsdagens Protocol, efter hvad jeg havde paalagt ham.. Vore Forhold kunne kun vinde ved at blive kjendt.

jeg har rettet en Opfordring til Fædrelandets Forsvarere om at komme sammen og danne Militscorps under egne Anførere. De skulle indskrives i hvert Sogn og Vaaben og Ammunition gives dem, der mangle det. — Jeg har bestemt, at Nationalcocarden skal være graa og grøn.

9. Juni. Den engelske Gesandt har sendt en kort Note til Holten, hvori han siger: Siden Prins Christian ikke finder det betimeligt at sammenkalde en Rigsdag og gjøre Nationen bekjendt med den kritiske Stilling, den er i paa Grund af de Allieredes Beslutning, forlanger jeg, at min Note af 7. indrykkes ordret i Landets Blade, og Svaret paa dette Forlangende venter jeg endnu idag.

Jeg holdt Statsraad iaften efter Middag hos Rosencrantz, og Statsraaderne havde ikke noget Væsenligt at bemærke imod mit Forslag om, i Holtens Svar at omgaa at ofifenliggjøre Englands Svar med den ganske naturlige Grund, at dette maatte overlades til den engelske Regjering selv, og at man ikke ved en saadan Oftenlig-gjørelse kunde binde sine Hænder endnu mere, og mere end ønskeligt var. I dets Sted var jeg tilbøielig til at erklære ham, at da jeg af hans Note saa, at den engelske Regjering ønskede, at dens Erklæring blev forelagt Rigsdagen, fandt jeg det stemmende med, hvad jeg allerede havde erklæret, strax at give Befaling til Foretagelse afValg til en overordenlig Rigsdag, idet jeg stolede paa, at Storbritaniens Mægling vilde finde Sted paa et retfærdigt Grundlag, der tog Hensyn saavel til Folkeretten som til det norske Folks Vel; og jeg forlangte ligeledes, at Norges Neutralitet skulde anerkjendes, at der skulde gives Amnesti, og at Samkvemmet med England skulde være frit i de tre, fire Maaneder, som Rigsdagens Sammenkaldelse og Møder vilde tage — en nødvendig Betingelse for, at Rigsdagen kunde afholdes i Fred og Ro, og for at en saa extraordinær Samling kunde retfærdiggjøres i Folkets Øine.

Saameget mere er jeg for en saadan Foranstaltning til at kunne forberede en Rigsdag, som jeg uden dens Beslutning ikke kan forandre en Tødel i Forfatningen; men min Samvittighed og den Kj ærlighed, jeg nærer til mit Folk, gjør mig det til Pligt, saa længe som muligt at se at undgaa Krigens Plager, og at forelægge Folkets Repræsentanter antagelige Forslag fra de allierede Magter.

Hvis den engelske Gesandt gaar ind herpaa, vinde vi Tid, og jeg er vis paa, at England ikke vil taale, at Sverig begynder paa Fjendtligheder, saalænge der endnu er Haab om at faa det Hele afgjort i Mindelighed.

Om Aftenen kom der en ny Note fra ham om, at han kun kunde tage imod Forslaget fra Norge paa Basis af, at man anerkj ender Sverigs Overhøihed ifølge Kieler-freden; men i Virkeligheden har han beholdt Noterne fra Holten og sendt dem til England.

10. Juni. Paa den sidste Note har jeg ikke svaret, ligesaalidt som jeg har faaet Svar paa min; men hans Secretair er imorges reist til Goteborg, hvor han gaar ombord og seiler til Christianssand og tager de norske Udsendinge med.Gesandten er forkjølet. Han har ogsaa skrevet til den engelske Gesandt i Kjøbenhavn.

ii. Juni. I Statsraadet idag besluttedes det, at Forordningen om at affatte Lister over dem, som have Valgret til Rigsdagen, strax skal kundgjøres, med det Samme Forfatningen bliver omsendt, hvilken skal offen-liggjøres og Eden derpaa aflægges ved Domstolene til Sommer. Rigsdagsvalgene skulle finde Sted strax i Nordlandene og Finmarken; men Afstanden af disse Landsdele gjør det muligt at udsætte Valgene i de andre. Listerne skulle være færdige i Løbet af Juli Maaned. Imidlertid faa vi Svar fra England.

Vi have modtaget den svenske Gazette med Efterretning om Kronprinsens Ankomst tilbage i Carlskrona den 28. Mai.

12. Juni. Jeg har givet Ordre til, at Beleirings-garnisonerne i Fæstningerne Frederikssteen og Frederiks-stad

skulle rykke ind i disse Fæstninger og General Mailænders Brigade i Laurvig forstærkes med 3 Batail-loner, hvoraf en Landeværn. Commandanten i Frederikssteen, General Ohme, er gammel og er blevet Uvenner med Ingenieuren i Fæstningen Capitain Snitter(?), og jeg har derfor befalet Generalmajor Petersen som Næstcom-manderende, at overtage Befalingen og give mig en Fremstilling af denne Strid.

Da Feltmarskal Essen ikke har villet tage imod General Schmettaus Brev, som Capitain Holsten havde med til ham, har jeg ved en Parlementair ladet ham oversende de officielle Aktstykker og Forfatningen saavel-som mit Brev til Kongen af Sverig under Couvert fra General Staffeldt til Feltmarskallen.

Vi spiste til Middag sammen med den engelske Gesandt paa Bogstad. Kammerherre Anker var i godt Humeur; Grev Wedel forholdt sig ganske som sædvanlig, og jeg tvivler heller ikke om, at han har udtalt sig til Mr. Morrier; men denne er underrettet for hans Vedkommende. Jeg talte kun om ligegyldige Ting med Wedel.

Cureren Due, en Artilleriofficer, som kom igaar fra Throndhjem, har bragt mig sørgelige Efterretninger om et Eftersmæk af Vinteren; en umaadelig Masse Sne er faldet paa Dovrefjeld i Lessø og Lom Sogne og har tilfoiet Beboerne et overordenligt stort Tab af Kvæg. Due havde selv været i Livsfare paa denne Reise, da Veien ikke havde været til at finde for Sne; Flere ere omkomne i dette skrækkelige Uveir, der varede de tre Pintsedage. — Jeg venter nøiere Efterretning for at komme de Stakler tilhjelp.

13.—16. Juni. Disse Dage gik rolig hen; jeg saa den engelske Gesandt flere Gange, og stadig syntes han mig bedre og bedre stemt for os. Dog vilde han ikke indrømme, at Englænderne kunde forebygge, at Svenskerne gaa fjendtlig tilværks, om de skulde finde det for godt. Han ønsker Bernadotte — som han kalder ham — langt borte, men hvordan? Det er Sagen.

16. Juni. Mr. Morrier er taget en Tour til Moss og Frederikshald; Professor Muller er med.17. Juni. Jeg har foretaget en Ridetour fra Christiania idag igjennem Ryen Bjergene og langs Langen Vandet til Vestby i Enebak; jeg fandt Veien fremkommelig med Undtagelse af en halv Mils Vei, hvor der maa mere Arbeide endnu til, før den kan blive farbar.

Til Midag spiste jeg paa Vestby, hvor jeg forefandt Fladebyes Selskab. Og om Aftenen kom jeg til Askim, hos den gode gamle Pastor Hiort.

18. Juni. Morgenen gik med paa Specialkortet at gjennemgaa den af General Sejersted udkastede Disposition eller almindelige Operationsplan, som jeg forklarede i Enkelthederne for General Stafifeldt og Obersterne Hegermann og Stabell. Vi besluttede, at der paa Sletterne i Smaalehnenes Amt ikke skulde gjøres haard-nakket Modstand, men først ved Glommen, og at der skulde være Tropper til, strax at rette sig imod en Fjende, der landede ved Moss eller paa Østsiden af Fjorden.

Jeg besaa Fortificationsarbeiderne ved Langenæs, som langtfra ere færdige endnu. Efter at være kommet til Rovind og have passeret Pontonbroen til Vegger og derfra en Mil endnu omtrent, steg jeg tilhest ved et Sted, der hedder Nyborg ... Jeg begav mig forbi Korssegaarden til Drøbak, en halv Mils Vei, og steg af udenfor den lille By hos Captain Angel en lille Stund, blot for at give Byens Indvaanere Tid til at lave sig til at modtage mig. Uagtet de først Aftenen forud havde faaet at vide, at jeg agtede at besøge dem, var der dog reist en Æresport, og nogle unge Piger og Borgerne stode paa begge Sider og strøede Blomster paa Veien. Stedets Præst holdt en lille Tale, jeg besvarede saa godt jegkunde. En Dame, Fru Parr, Søster til Fru Holsten, overrakte mig en Egekrans. Jeg spiste til Aften hos Captain Angel, hvor endel Herrer og Damer gjorde mig deres Opvartning efter min Tilbagekomst fra Kaholmen, hvor man er ifærd med at opkaste et Batteri, som i Forening med Kystbatterier skal vanskeliggjøre Seiladsen. Her er Nøglen til Christiania Fjord.

Jeg fandt Stemningen særdeles rosværdig hos disse brave Folk. Kl $12^1/_2$ afreiste jeg tilsøes, og om Morgenen Kl. 6 steg jeg iland paa Ladegaardsøen.

*

13.

Aalls engelske Sendelse forsinket. — Depecher fra Anker; this danish prince. — Wedels Rænker. — Anker i London. — St. Hans-dag. — Caroline Amalie. — Guld til Kronen. — Brev til Colbjørnsen. — Billes Advarsler. — De Allieredes Pression; Norges Undertvingelse, Folkenes Ret; Rigsdag, Vaabenstilstand, Garantier. — Frederik den Syvende arveløs. — Frederik den Sjettes svenske Brev; Amerika.

19. Juni. Imorges kom der Efterretning fra Christianssand om, at den engelske Kutter Censor den

15. havde været udfor Christianssand, men at Captainen ikke havde villet vente mere end tre Timer, saa at Aall og de to andre Rigsdagsmænd vare gaaet glip af den gode Leilighed til at komme til England med dette Skib. Jeg har begaaet den Feil, ikke at give dem Ordre til at opholde sig i Flekkerø, hvor dette ikke kunde være skeet; thi den der stationerede Officer havde været ombord i Corvetten, men da de vare i Christianssand, forvoldte Afstanden en Forsinkelse af nogle Timer. kunde. En Dame, Fru Parr, Søster til Fru Holsten, overrakte mig en Egekrans. Jeg spiste til Aften hos Captain Angel, hvor endel Herrer og Damer gjorde mig deres Opvartning efter min Tilbagekomst fra Kaholmen, hvor man er ifærd med at opkaste et Batteri, som i Forening med Kystbatterier skal vanskeliggjøre Seiladsen. Her er Nøglen til Christiania Fjord.

Jeg fandt Stemningen særdeles rosværdig hos disse brave Folk. Kl $12^{1}/_{2}$ afreiste jeg tilsøes, og om Morgenen Kl. 6 steg jeg iland paa Ladegaardsøen.

*

13.

Aalls engelske Sendelse forsinket. — Depecher fra Anker; this danish prince. — Wedels Rænker. — Anker i London. — St. Hans-dag. — Caroline Amalie. — Guld til Kronen. — Brev til Colbjørnsen. — Billes Advarsler. — De Allieredes Pression; Norges Undertvingelse, Folkenes Ret; Rigsdag, Vaabenstilstand, Garantier. — Frederik den Syvende arveløs. — Frederik den Sjettes svenske Brev; Amerika.

19. Juni. Imorges kom der Efterretning fra Christianssand om, at den engelske Kutter Censor den

15. havde været udfor Christianssand, men at Captainen ikke havde villet vente mere end tre Timer, saa at Aall og de to andre Rigsdagsmænd vare gaaet glip af den gode Leilighed til at komme til England med dette Skib. Jeg har begaaet den Feil, ikke at give dem Ordre til at opholde sig i Flekkerø, hvor dette ikke kunde være skeet; thi den der stationerede Officer havde været ombord i Corvetten, men da de vare i Christianssand, forvoldte Afstanden en Forsinkelse af nogle Timer.Captainen paa det engelske Skib havde sagt til Lodsen, at han vilde vente, til han kom tilbage, men han lod mundtlig de Herrer Rigsdagsmænd vide, at han vilde vente tre Timer. Dette Bud kom omtrent tre Timer efter til Christianssand og bragte sikker Efterretning om, at Kutteren var der, som skulde have dem ombord. De spildte ikke et Øieblik, men det var allerede for sent. Da de tre Timer vare gaaet, seilede Captainen til England. Han havde imidlertid været ombord i en engelsk Fregat i Havnen, hvis Captain synes at have faaet ham fra den gode Tanke at vente nogle Timer endnu, saaledes som vor Søofficer søgte at faa ham til, da han nok kunde tænke, at det vilde være Rigsdagsmændene umuligt at komme ombord i Løbet af tre Timer. Jeg-ærgrede mig meget over denne Hændelse, som har skuffet mit Haab om en sikker og hurtig Reise.

Jeg udtrykte min Beklagelse i en Billet til Morrier; men jeg havde en anden endnu vigtigere Grund til at skrive ham til, nemlig for at gjøre Undskyldninger for den ubegribelige Feiltagelse af mig, at jeg kom til at aabne et Brev til Morrier fra Captainen paa Kutteren, hvilket fandtes mellem Brevene fra Christianssand. Holten var Vidne til min Sindsbevægelse ved Opdagelsen af denne Feiltagelse, men jeg tog hurtig en Beslutning og skrev til ham: «Jeg har en Undskyldning at gjøre Dem, som kun kan gjøres og modtages mellem Mænd af Ære, som have

Agtelse for hinanden, nemlig for at jeg af en Feiltagelse er kommet til at aabne et Brev, der ikke var til mig. Det følger af sig selv, at efter at jeg havde seet Deres Adresse, var min Retsindighed Segl for Brevet selv.» Jeg skrev nogle Linier til Doctor Miiller og lod ham Brevets Indhold vide, for at han kunde fortælle mig, hvordan Morrier havde taget dette; man kunde tage det som en Prøvesten for hans per-sonlige Tanker om mig. Ofte afhænger en Stats Skæbne af saadanne Smaating, og med enhver Anden end ham kunde der være kommet store Fortrædeligheder ud heraf. Disse Betragtninger foruroligede mig noget; men om Morgenen den 21. hævedes mine Bekymringer. Morrier skrev til mig: «Jeg tager Pennen for ganske oprigtigt at forsikre Deres Høihed om, at Deres Undskyldninger ere modtagne ligesaa uskrømtet, som de ere gjorte.» Mere kan man jo ikke ønske sig; med hans personlige Følelser ligeoverfor mig er jeg nu ganske paa det Rene.

20. Juni. Krohg er kommet tilbage fra Danmark med flere Breve og ovenikjobet Depecher fra Anker, som Pløen havde bragt til Danmark, hvorfra han nu er vendt tilbage.

Disse Depecher vare fra 11. April. De vise alle de Vanskeligheder, han havde at overvinde, da Ministrene og især Lord Thewkesbury (?) erklærede til ham, at England ikke kunde andet end opfylde sine Forpligtelser imod Sverig, og paa samme Tid tilkjendegav ham, at Begivenhederne i Norge kun kunde være en Intrige, som this danish prince havde faaet igang. Det synes ikke at være lykkedes Anker at bringe dem ud af denne Vildfarelse. Ogsaa med Preussens Gesandt, Baron Jacobi, havde han forhandlet og endog med to svenske Diplomater Rehhausen og La Gardie1, men til ingen Nytte naturligvis. Min Ven Anker har dog ikke tabt Modet,

— han har altid Haab.

Krohg har forladt Danmark for ikke at blive jaget bort af den svenske Indflydelse, som hersker overalt.

1 Jacob Gustaf De La Gardie, paa Veien til Spanien som Gesandt; fodt 176S, senere General.Han haaber, at de danske Kjøbmænd, som have gjort betydelige Forskud til Betaling af Kornet, ville komme ud af det, selv uden de Summer, jeg saa sent havde sendt med Zeiner. For at vise Krolig, hvormeget jeg paaskjønner hans udmærkede Tjenester, har jeg udnævnt ham til Divisionsadjutant — hvad han attraaede meget.

22. Juni. Mr. Morrier spiste hos mig efter at være kommet tilbage fra Touren; han var fuldstændig tilfreds med Reisen, Tanck, den gamle Commandant

o. s. v. Han gjorde Undskyldninger for, at det ikke var ham muligt at give Aall et Leidebrev, som de Svenske maatte respectere, og raadede til at lade ham reise fra Bergen, som ikke er blokeret. Han fortalte mig, at han var blevet indbudt til en Sammenkomst i Strømstad med en svensk Gesandt, men at han havde undskyldt sig og sagt, at de maatte henvende sig til de ved Hoffet i Stokholm accrediterede Mænd. Fra Gesandten Forster i Kjøbenhavn havde han faaet Underretning om, at han var underveis til Norge tillige med de andre Commissairer, og at de den 22. vilde komme til Gøteborg.

Paa Spørgsmaal af mig tilstod Morrier mig, at han havde givet Copi til to Mænd (sandsynligvis Anker og Wedel; jeg ved af Ankers egen Mund, at han har ladet ham læse den) af sin Note af 6. Juni, da han efter sine Instructioners Indhold ønsker at faa den gjort almindelig bekjendt mellem Folk. Det synes jeg slet ikke om af ham, men endnu mindre synes jeg om de Medborgere, der ikke have taget i Betænkning at tage derimod. Jeg skal nok finde den virkelige Traad i denne Sag.

Om Aftenen kom Kammerjunker Sneedorff tilbage fra England med saa vidtløftige Depecher som muligfra Anker og en Mængde Blade. — Nationens Stemning for Norge er steget i England, og de prægtige Taler af Lord Grey og Granville i Overhuset have gjort overordenlig megen Virkning. Anker har bearbeidet Oppositionen dygtig og staar især paa en fortrolig Fod med Lord Grey. Han har gjort Bekjendtskab med Øster-rigs og Ruslands Gesandter. Ministrene taale ham endnu bestandig i England, og en Depeche fra Lord Castle-reagh til Morrier gik endogsaa gjennem hans Hænder. Forøvrigt have Ministrene erklæret ham rent ud, at hvis jeg opgav Norges Sag og vendte tilbage til Danmark, vilde de anerkj ende ham som norsk Gesandt og skafife Norge en saa fordelagtig Forfatning, som en føderativ Stat kunde ønske sig. Da han tilsidst saa sig nødsaget til at svare skriftlig, havde han skrevet et Brev af 9. til Understatssecretairen Mr. Cooke (?), hvori han raadede den brittiske Regjering til at

paavirke det norske Folk gjennem en maadeholden Mægler og at føre Underhandlinger i Norge, hvor der da imens maatte være Vaaben-stilstand.

Jeg mener at turde antage, at Morriers Sendelse er en umiddelbar Følge af dette Forslag af Anker, som denne kun har fremsat for at vinde Tid. Jeg er særdeles glad over, at mit Forslag til Morrier er ganske overensstemmende dermed og støttes af det stærkest mulige Argument, nemlig Forfatningens Ukrænkelighed.

Anker har givet sit Samtykke til hans Søns Forening med Betzy, men det er meget langt fra, at deres Forhold ere helt ordnede.

23. Juni. Jeg har været hele Dagen om at skrive til Anker, og jeg har sendt disse Depecher med Lieute-nant Bryske (?) til Aall, med Ordre til strax at reise —hvis han ikke kan faa engelsk Beskyttelse, da fra Bergen. Jeg har tikjendegivet Anker min ganske særlige Tilfredshed med hans vigtige Gjerning i London og givet ham Fuldmagt til at blive der længere for at bevare sine vigtige og fordelagtige Forbindelser, og jeg har underrettet Aall om Alt dette, for at han kan bevidne ham min fuldstændige Tillid og give ham Beviser derpaa.

Hans Pengesager, der have gjort det nødvendigt for ham at blive i London, selv efter Ophævelsen af hans Arrestation, har aldeles ikke skadet hans diplomatiske Stilling, hvad der glæder mig meget. Vist er det, at en flinkere Underhandler kunde man ikke have.

Hans Broder Generalen er lykkelig ankommet til London med Depecher til ham fra mig.

24. Juni. Denne Dag, der ialmindelighed feires med Folkeforlystelser, blev det ogsaa iaar. Mange, især af de ringere Folkeklasser, vare paa Benene, og der brændte Baal hele Natten. Hos mig dansede Folkene, og man bestræbte sig saaledes for at glemme, at dette ikke er Tider til at more sig i. Jeg besøgte Holten paa hans Landsted.

25. Juni. Et Brev fra* Jylland melder, at man sætter Alt paa Fredsfod; forresten ere Russerne endnu i Holsten, og det svenske Herredømme er utaaleligt i Danmark.

26. Juni. Jeg har raadet Fru Thygeson, som efter sin Mands Beslutning skal forlade Norge og komme til ham, til at anmode Feltmarskallen om et Pas saavel tillands som om mulig tilvands.27. Juni. Efter den gamle Spaadom skal det Veir, vi have idag1, vare i 7 Uger; det har imod al Forventning været smukt, og selv om Spaadommen skulde gaa i Opfyldelse, have vi faaet saa megen Regn før St. Hans, at Jorden ikke kan trænge til mere, og Markerne give Haab om den bedste Høst af Verden.

Efterretning er kommet om, at vi kunne vente os Ankomsten af Commissairerne fra de fire allierede Magter, som skulle opfordre mig til at overgive Norge til Sverig.

28. Juni. Jeg har tænkt meget paa min Cousine 2 paa Augustenborg, hvis Fødselsdag det er idag; jeg har skaaret hendes Navn i et Træ ved Frederikshvile.

29. Juni. Næsten hver Dag kommer der Deputationer fra de forskjellige Byer og forære mig Pengesummer, som man har skudt sammen i Anledning af min Thronbestigelse. Saaledes har Throndhjem sendt (dennegang dog kun med en Lykønskningsadresse) Stiftamtmand Trampe, Major Weiby og Secretair Beck med en Gave af Guld, som Damerne skjenke til Kronen. Byerne Tønsberg, Drammen, Kragerø og Frederikshald have ligeledes sendt Deputationer.

Som givende et godt Billede af Prinsens Tænke-

1 Syvsoverdagen.

2 Caroline Amalie, født 1796, Datter af Frederik den Sjettes Søster.maade i denne Tid og det Haab, han nærede til Morriers Indflydelse, meddeles følgende Brev.

Min gode Ven ! Deres sidste Brev har jeg modtaget. Kan De som indfødt og varmt følende Normand raade mig til at opgive Norges Sag ? Store Gud hvor er det mueligt! Mindes De ikke den Stemning, det National Had som adskiller Norge fra Sverrig; kan den overvindes ved det døde Bogstav, ved Tractater, hører der ikke Aarhundrede

til ? Hvem kan sikre de Norske Opfyldelsen af alle Sverrigs Løfter ? Hvem skulde afværge Borgerkrig, hvis jeg forlod Landet ? Kort meget, saare meget er at overveje førend man kan erkiende at selv et fortvivlet Selvforsvar er at fraraade, fremfor den usalige Forening med Sverrig i hvordan den saa kunde modificeres. — Imidlertid indrømmer jeg Dem at Bestemmelsen til hint Vovestykke er en Samvittigheds Sag. Megen Ulykke kan komme over Landet, dets Kaar kan for en Tid eller for stedse blive trykkende ulykkelige; men Æren maa fremfor alt reddes. Ere de Allierede Magters Paastande ufordragelige med Nationens Ære og Lykke efter dens tagne Bestemmelse i Erklæringen af

19. Mai, da er intet Valg. — leg har idetmindste som Norges Konge intet slet intet Valg; men under disse Omstændigheder vilde jeg ikkedestomindre finde det Pligt at forelægge et Storthing hvad Forslag, samstemmende med Nationens Held og Hæder, som der maatte giøres, redeligen vilde jeg fremstille Rigets Stilling og lade Folket vælge. Personligen kan jeg opofre min Lykke, min Tilfredshed, mit Liv, men aldrig Nationens Hæder og dens Constitution, som skal haand-hæves og forsvares. Saaledes er min Bestemmelse; jeg har meddeelt den til den engelske Gesandt Morrier, som er her siden den 6. Juni og denne er bleven og harsendt Beretning til sit Hof. Imorgen venter jeg de 4 Commissarier fra de allierede Hoffer som saalænge have plaget Kongen af Danmark; de faae samme Beskeed og det vil da vise sig om de ville ødelegge Norge eller have Agtelse for Nationens Rettigheder og Held. leg tilsender Dem Constitutionen, og De vil af samme er-kiende at sand Fædrelandssind har ledet Fleerheden af Rigsforsamlingen ved dennes Udarbejdelse; hverken en Statsstyrers Herskesyge eller Partieaand fremlyser af samme men eene Attraae efter at grundfæste Statens Vel ved en fornuftig Grundlov. Hvor lykkelig kunde Norge vorde ved samme under en Konge som elsker sit Folk og vil dets Vel! Og dette Held skulde opgives for blotte Trusler? Nej ! lader os ikke mistvivle, Forsynets Veje ere mange, af hvad der synes fortvivlet kan megen Glæde beredes. Maatte jeg dog snart igjen erfare gode Tidender fra Dem og om mueligt at Deres Helbred er bedre og at de Bekymringer De nu føler for Norge ikke virker end ufordeelagtigere paa samme. Maatte disse snart forsvinde og ingen skulde være lykkeligere end Deres Ven

Christian Frederik.

Ladegaardsøen d. 29. lun. 1819.

Mit Helbred er upaaklageligt. —

H. Exellence Hr. Geheime Conferenzraad Colbiørnsen Storkors af Dannebrog Iustitiarius i Højeste Ret i Kiøbenhavn.

30. Juni. Imorges ankom Gesandterne, fra Rusland: General Orlow Denisow, fra Østerrig: General

10*Steigenteschl, fra England: Forster2 og fra Preussen: Baron Martens.

Admiral Bille er ogsaa med; han kom til mig om Aftenen, men havde, da han havde været saa længe i Sverig, ikke noget Nyt at fortælle mig fra Kjøbenhavn. Han talte meget om Tilstanden i Danmark, hvilken kritisk Stilling denne Stat er i, under Tryk fra alle Sider, som den er, og uden Hjelpekilder.

Jeg sagde, at jeg beklagede den, men at jeg ikke nu kunde ofre Norges Sag for Danmarks. — Han mente, at det virkelig var Stormagternes Alvor at ville paatvinge Norge Foreningen med Sverig, og at jeg vilde paaføre Nationen meget store Ulykker ved en halsstarrig Modstand, der saa daarligt passede til, hvad man havde at stille imod en saadan Overmagt. Jeg forsikrede ham for, • at jeg vilde rette mig efter Nationens Stemme, og at jeg var rede til at forelægge en Rigsdag Sagernes Stilling. Han indrømmede, at det vilde være heldigt for mig at vinde Tid.

Han talte om et Brev fra Kongen af Danmark; men vel at mærke: han er ikke Overbringeren deraf; dette Brev er overgivet de allierede Magters Befuldmægtigede

— hvilken Svaghed!

1. Juli. De allierede Hoffers Gesandter vare i Svinesund blevet modtaget af Adjutant Rosenørn, hvem General Steigentesch strax bebreidede, at han, skjøndt

1 Friherre August von S., Lystspilforfatter, 1774—1826, senere Gesandt i Kjøbenhavn, Geheimeraad.

2 Augustus John F., Gesandt i Kjøbenhavn, senere Reight ho-nourable sir Augustus.dansk af Fødsel, var blevet i norsk Tjeneste; fra Moss ledsagedes de hertil af Kaltenborn og havde Audiens hos mig Kl. 3.

Medlemmerne af Statsraadet vare nærværende. General Orlow holdt strax ved sin Indtrædelse en Tale og erklærede i de fire allierede Magters Navn, at de som Garanter for Kielertraktaten havde sendt deres Befuldmægtigede hertil for at forlange denne Traktat bragt til Udførelse og træffe Afgjørelse om, hvilke Betingelser der kunde sikre det norske Folks Lykke. Af Hensyn til dette og til mig personlig var det, at man havde besluttet sig til denne Fremgangsmaade; de vilde opfordre mig til at hjelpe dem dermed, og advare mig for den Fare, det norske Folk udsætter sig for, da i værste Fald russiske, preussiske, ja endog østerrigske Tropper staa til den svenske Kronprinses Tjeneste; hvad Norges Skjebne da vilde blive, kunde der ikke være Tvivl om, og det vilde kun blive en Provins, istedetfor at det nu kunde sikre sig sin forfatningsmæsige Uafhængighed under Sverigs Herredømme.

Jeg svarede omtrent saaledes: «Efter hvad De siger, maatte jeg opgive Haabet om mit Folks Frelse, men jeg stoler paa, at Gud ikke vil forlade mit Folks retfærdige Sag. Jeg tilstaar, at jeg havde stolet paa Stormagterne, og paa, at de samme Grundsætninger, der have ledet dem i deres Anstrængelser for at befrie Folkene, ogsaa vilde lede deres Fremgangsmaade ligeoverfor det norske Folk, saa at de ikke vilde gjengive Tydsklands og Spaniens Folk Friheden og paa samme Tid undertrykke Norges Folk, som ikke har gjort Nogen noget Ondt, men kun ønsker at leve i Ro og Fred mellem sine Fjelde: Jeg seer med Smerte, at jeg har taget feil, men jeg har handlet efter bedste Overbevisning og efterde bedste Grundsætninger, og jeg vil leve og dø saaledes.»

Gesandterne talte i Munden paa hverandre og forsikrede gjentagne Gange, at der ikke var Tale om at undertrykke det norske Folk; det kunde stille alle mulige Betingelser, naar det blot vilde anerkjende Kongen af Sverig som Konge.

Forgjeves talte jeg til dem om Nationens uovervindelige Had til de Svenske og Grunden til dette Nationalhad og om det norske Folks Ret til at træffe Af-gjørelse om sin egen Skæbne, en Ret, som kun Vold kunde tilintetgjøre — den offenlige Mening og Folkenes Rettigheder var aabenbart Intet for disse Herrer. Jeg hørte General Steigentesch flere Gange gjentage i en haanlig Tone: «He, Folket! Folket har ikke noget at sige i Suverænernes Raad! Det vilde være at vende op og ned paa Verden.»

Jeg forsikrede de Herrer, at jeg ikke vilde tillade mig Noget, der stred imod Nationens Ære eller imod min egen; jeg kjendte det norske Folk nok til at vide, at det hellere vilde opofre sig selv end samtykke deri, og jeg var fast besluttet paa det Samme. «Rigets Forfatning, som Folket har givet sig selv, er tilligemed Rigsdagens Erklæring af 19. Mai det, som jeg retter mig efter, og jeg kan hverken gjøre Forandring i Forfatningen eller forbigaa den eller opgive mine Rettigheder, uden at Rigsdagen bliver spurgt tilraads og træffer sin Afgjørelse.

— Den eneste rette Maade at forhandle paa om disse for det norske Folks fremtidige Lykke saa vigtige Punkter er saaledes at sammenkalde en Rigsdag, hvilken de allierede Hoffers Erklæringer og Forslag kan forelægges — da kan Nationen selv afgjøre sin Skæbne, og jeg skal ikke lægge den Hindringer iveien med mine Rettigheder til Kronen. Men for at kunne afholdedenne Rigsdag maa jeg have en Vaabenstilstand paa halvtredie Maaned og fri Skibsfart og Proviantering imens; thi Norge maa betragtes som en beleiret Fæstning, der ikke maa udhungres under en Vaabenstilstand.»

Gesandterne gik ind paa denne Betingelse, men hvad Vaabenstilstanden angik, fordrede de Garantier. Orlow talte om Udfaldet af et seierrigt Felttog, og om at Svenskerne da kunde holde Norge besat; men jeg inde-stod ham for, at det skulde der ikke blive Noget af — de svenske Tropper skulde ikke med det Gode nogensinde komme ind i Landet, og hvis der fordredes Garantier, kunde saadanne kun tilstaaes de allierede Magters Tropper. Dette afsloge de Herrer, men jeg fastholdt det og forlangte Tid til at tage min Beslutning angaaende Garantierne og til at tales nøiere ved med dem.

Steigentesch overrakte mig Brevet fra Kongen af Danmark, som jeg ikke aabnede i deres Nærværelse, men

hvoraf han sagde mig, jeg vilde erfare Kongens Befalinger, og hvad der ventede mig, hvis' jeg ikke adlød dem. Jeg svarede, at jeg meget godt vidste, at Kongen kunde gjøre mig arveløs, og at han kun behøvede at sige et Ord for at bryde ethvert Baand mellem os; men at min Søn da vilde træde ind i mit Sted. Steigentesch yttrede, at den samme Skjebne ventede ogsaa ham, og da jeg sagde, at det vilde være uhørt, om man vilde drive Uretfærdigheden saa vidt, paastod han uforskammet, at det vilde være den største Retfærdighed at handle saaledes imod min Søn.

Mærkeligt er det ogsaa, at han vredt sagde, at aldrig havde han seet sin Herre mere opbragt end over Normændenes ulovlige Modstand.

Forøvrigt forsikrede de Herrer og især Preusseren, at hele Europa erkjendte, at jeg havde frelst Folket fraAnarki, men ventede nu ogsaa af mig, at jeg, selv med personlige Ofre, vilde sikre dets fremtidige Lykke. «Det er desværre,» sagde jeg, «netop det, jeg troer, ikke lader sig forene med en Forbindelse med Sverig, men ene Rigsdagen kan afgjøre dette» — hvorpaa Orlow gjentog, at jeg kunde stille hvilkesomhelst Betingelser, jeg vilde: «Alt hvad De blot kan tænke Dem, og De skal ved de fire Garantimagters Indflydelse faa det.»

Gesandterne vilde ikke tage imod min Indbydelse til Taffel og havde iforveien gjort General Haxthausen deres Undskyldninger i den Anledning.

Brevet fra Kongen af Danmark, som General Steigentesch levenede mig, var meget truende og indeholdt følgende sex Befalinger:

1. Hans Majestæt tilbagekaldte al Magtfuldkommenhed, han havde overdraget mig, da han sendte mig til Norge.

2. Ved Modtagelsen af denne Befaling skulde jeg frasige mig Magten og den Titel, jeg havde antaget, og erklære, at da Sverig havde samtykket i Alt, hvad der kunde sikre det norske Folks Selvstændighed efter Foreningen og under Sverigs Scepter, betragtede jeg mig som fuldstændig løst fra mine Forpligtelser imod Norge.

3. Jeg skulde forlade Norge inden fjorten Dage, efter at have ofifenliggjort dette og underskrevet mig Prins af Danmark.

4. Disse fjorten Dage skulde anvendes til at føre Norge tilbage til sine Pligter. — Kongens Kundgjørelse af 20. Juni og Forordningen til de danske Embedsmænd skulde oflenliggjøres.

5. Fæstningerne skulde overgives til de danske Commissairer og af disse til de svenske Tropper.

6. «De er ansvarlig, De med Deres Person, Eien-domme og Rettigheder, for Udførelsen af disse Be-falinger, og hvis De undtager en eneste af dem, se vi os nød til at lade Dem domfælde efter Artikel 25 af Kongeloven. .

Vi opfordre Dem til at lystre Deres Ordrer».

Dette Brev — som aabenbart er dicteret af Tawast, og som vil have tilfølge, at jeg aldrig mere vil gjøre Tjeneste i Danmark — er ikke værd at svare paa, siden det forlanger, at jeg skal vise mig som en Usling for den norske Nations og for hele Europas Øine. Lad Kongen af Danmark dømme mig, lad ham gjøre mig arveløs — jeg kan undvære hans Gunstbevisninger; hellere vil jeg være en simpel Privatmand i Amerika end svensk Undersaat i Danmark.

Nu da det synes, som om de allierede Magter selv er-kjende, at man ikke kan gaa saaledes tilværks imod mig eller den norske Nation, nu maa Kongen af Danmark dog stikke sine Trusler i Lommen igjen, og paa hvem falder da Skammen derved ? Mit Valgsprog er: Hellere opgive Alt end Æren.

*

14.

Orlow; en Afhandling; Nationalhadet, Vicekonge. — Svensk Occupation; hemmelig Artikel. — Steigentesch;

Norge farligt. — Forster; England imod Norge. — Statsraad; Garantierne. — Orlow ehagelig. — Gesandternes Punkter; svenske Tropper, delvis Blokade-'•hævelse. — Mårtens; fra Gesandterne til det norske Folk. — Frederik . 1 Sjette Kniven paa Struben. — Castlereagh; Thronfrasigelse og ening. — Orlow og Martens om Carl Johan; Norges Erobring. — oostskærmydsler.

2. Juli. Jeg havde en lang Samtale med Grev falinger, og hvis De undtager en eneste af dem, se vi os nød til at lade Dem domfælde efter Artikel 25 af Kongeloven. .

Vi opfordre Dem til at lystre Deres Ordrer».

Dette Brev — som aabenbart er dicteret af Tawast, og som vil have tilfølge, at jeg aldrig mere vil gjøre Tjeneste i Danmark — er ikke værd at svare paa, siden det forlanger, at jeg skal vise mig som en Usling for den norske Nations og for hele Europas Øine. Lad Kongen af Danmark dømme mig, lad ham gjøre mig arveløs — jeg kan undvære hans Gunstbevisninger; hellere vil jeg være en simpel Privatmand i Amerika end svensk Undersaat i Danmark.

Nu da det synes, som om de allierede Magter selv er-kjende, at man ikke kan gaa saaledes tilværks imod mig eller den norske Nation, nu maa Kongen af Danmark dog stikke sine Trusler i Lommen igjen, og paa hvem falder da Skammen derved ? Mit Valgsprog er: Hellere opgive Alt end Æren.

*

14.

Orlow; en Afhandling; Nationalhadet, Vicekonge. — Svensk Occupation; hemmelig Artikel. — Steigentesch;
Norge farligt. — Forster; England imod Norge. — Statsraad; Garantierne. — Orlow ehagelig. — Gesandternes Punkter; svenske Tropper, delvis Blokade-'•hævelse. — Mårtens; fra Gesandterne til det norske Folk. — Frederik . 1 Sjette Kniven paa Struben. — Castlereagh; Thronfrasigelse og ening. — Orlow og Martens om Carl Johan; Norges Erobring. — oostskærmydsler.

2. Juli. Jeg havde en lang Samtale med GrevOrlow, hvis Hovedindhold var, at Keiseren af Rusland havde sat sit Æresord i Pant paa Foreningen med Sverig, men at det var ham ligesaa magtpaaliggende, at denne Forening skeer paa en saadan Maade, at Norges Selvstændighed, den frie Handel o. s. v. sikredes, for at Sverig ikke skulde misbruge sin Overhøihed. Han bemærkede, at han hellere end gjerne vilde se sig løst fra denne Forpligtelse, men hvad skulde han gjøre. (Nutidens Suveræner opofre Nationernes Lykke for deres Egenkjærligheds Skyld.)

Jeg har forelæst ham følgende Udvikling: Jeg har af Dem erfaret — hvad jeg ikke havde troet — at de allierede Magter erkjende, at jeg har frelst Norges Folk fra Anarki ved at gribe Regjeringens.Tøiler under Navn af Regent i Riget her. De erkjende altsaa, at den mest fremherskende Følelse hos Folket er imod Forbindelsen med Sverig, og de tro ikke blindt hen paa de Svenskes Tale, som vil gjøre Alt, hvad der er foregaaet i Norge efter Kielerfreden, til en Partisag.

Det er mit inderlige Ønske, at denne gunstige Mening om os maa komme os til Gavn, og aldrig vilde den bedre kunne det end ved Hjelp af de Herrer Gesandter fra de allierede Hoffer.

De befinde Dem paa Stedet, De kunne skaffe Dem Underretning om Alt, hvad her er foregaaet, om hvilken Aand der besjæler hele Folket, om Forhandlingerne paa Rigsdagen, om jeg nogensinde har tilladt mig at indvirke paa dens Beslutninger — Noget, hvorom Forfatningen noksom giver Oplysning — endelig om det enstemmige Valg, der har hævet mig til Thronen, og som jeg mente ikke at burde nægte mit Samtykke, fordi det saa afgjort var Nationens Ønske, og fordi enhver Modstand fra min Side vilde have røbet en Ængstelighed for min personlige Sikkerhed, der kun daarligt vildesvare til Folkets Tillid eller til den faste Beslutning, som Rigsdagens Adresse af 19. Mai udtaler, hvilken jeg herved meddeler Dem.

Jeg stolede dengang paa de allierede Suveræner — de samme Grundsætninger, der havde bevæget dem til at

bestræbe sig for at befrie de undertrykkede Folk, vilde ogsaa nok stemme dem gunstig for en saa retfærdig Sag som det norske Folks-, jeg troede ikke, at man vilde befrie Tydsklands og Spaniens Folk fra det forhadte Aag for derpaa at bringe et andet Folk i en for dets Følelser ligesaa utaalelig Stilling. Jeg tilstaar med Smerte, at jeg har taget feil-, men jeg tager ikke feil, naar jeg paastaar, at disse ellers saa høisindede Fyrster kun have bestemt sig til at gaa saaledes tilværks, fordi de ikke vidste, hvor ulykkeligt de gjøre dette Folk ved at ville tvinge det til en Forbindelse med sin Arvefjende; og det maa De ogsaa underrette dem om, mine Herrer, for at de ikke skulle række Haand til en Uretfærdighed, de ville komme til at angre, naar det er for sent.

De ville hurtig overbevise Dem om, at Nationalhadet imellem Normændene og de Svenske er fuldkommen saa stærkt som imellem Spanierne og Fransk-mændene; hine vilde ikke have en Konge under fransk Indflydelse, og Normændene ville ligesaa lidt af med en Konge, som deres Kjærlighed og Tillid har sat paa Thronen, og tage imod en Konge, som staar i Spidsen for den Regjering, de hade mest i hele Verden, og som har mishandlet dem værre, end Menneskelighed og Ære-kjærhed nogensinde skulde kunne tillade nogen civiliseret Regjering at gjøre det.

. Jeg anerkjender de rigtignok endnu ikke ret for-staaelige Tilbud om Mægling til Fordel for det norske Folks Rettigheder under svensk Herredømme, men man maa nødvendigvis bibringe Folket den Overbevisning, atde mæglende Magter ville det vel, før det kan betvinge dette nedarvede Had, og kun Gud ved, om ikke Borgerkrig vil blive den uundgaaelige Følge af en Forbindelse med Sverig; i det Øieblik svenske Tropper overskride Grændsen, vil dette sikkert blive Følgen. Norge er for Øieblikket med sin Forfatning og sin Regjering saa lykkeligt, som det nogensinde kan blive; det trænger kun til Fred for at nyde godt af de Fordele, dets geografiske Beliggenhed og naturlige Rigdomme byde det. Et nøie Forbund med Sverig, garanteret af Stormagterne, er Alt, hvad Norge endnu vilde kunne ønske sig, og denne Garanti vilde ogsaa sikre Sverigs Fred og gjøre ethvert Forsøg imod denne Magt fra en ærgjærrig Konge paa Norges Throne — saa taabeligt det allerede i og for sig vilde være — umuligt og frugtesløst. De Svenske ville ved at vise mere Maadehold gjøre deres Naboer til Venner, medens de aldrig ville kunne vente sig Andet end fjendtligsindede Brødre, hvis Foreningen skal ske efter Kielertraktaten.

Hvis disse Forslag er en altfor skjøn Drøm, grundet, som den er, paa Noget, man ikke mere kjender til, nemlig Folkenes Ret — da er det jo muligt, at Norge med Taalmod vil anerkjende Kongen af Sverigs Over-høihed, da han jo i Øieblikket paa Grund af sine Forbindelser med Stormagterne er saa farlig — naar de blot kunne være visse paa at beholde deres Forfatning og deres Regjering, saaledes som den er for Øieblikket, om det saa blev under Navn af Konge, Vicekonge eller Regent. Kongen af Sverig skulde da have Titel af Konge eller Protector over Norge, en aarlig Tribut skulde betales ham, og ingen Rustninger maatte finde Sted i Norge uden hans Samtykke. Denne Tingenes Tilstand skulde ogsaa garanteres af Stormagterne, og jeg beder Dem om at have deres Opmærksomhed henvendt paadette Forslag, der, som jeg mener, vilde tage Hensyn til begge Parters Ære og Interesser. (Dette maatte jeg læse to Gange for ham, men tilsidst sagde han: «Nei, det lader sig ikke gjøre.»)

Rigets Forfatning, som jeg har aflagt Ed paa at regjere efter, — og Rigsdagens Erklæring af 19. Mai — foreskrive mig, hvorledes jeg har at forholde mig lige-overfor Norges Folk, og jeg stoler paa, mine Herrer, at De ikke i Deres Underhandlinger ville forlange Noget, der ikke stemmer med Nationens Ære eller min egen; selv om der ventede mig en Skjebne som Frants den Førstes, ønsker jeg dog altid at kunne sige som han: Alt er tabt, kun ikke Æren.

Naar Hensyn tages til de.de afgivne Erklæringer1 . . .

General Orlow lovede mig ved sin Bortgang at tale med de andre Gesandter om allierede Tropper istedetfor svenske, og jeg kunde mærke, at det var ham særdeles magtpaaliggende at føre sine Underhandlinger lykkeligt tilende.

4. Juli. Ved den Audiens, som General Orlow efter Anmodning atter idag havde hos mig, meddelte han mig sit Forslag til Vaabenstilstanden, hvilket indeholdt den hemmelige Artikel, at otte Dage efter Fæstningernes Besættelse skulde de svenske Tropper rykke ind, hvor-paa da Blokaden skulde være hævet overalt.

Jeg svarede, at jeg ikke kunde samtykke i at handle lumsk imod mit Folk, og aldrig i at lade Fæstningerne besætte af svenske Tropper; jeg blev ved mit Forslag og bad ham vel overveie, om det var mig muligt at gaa ind paa at handle saaledes, at jeg mistede FolketsTillid til mig — det Eneste jeg havde at paavirke det med til Fred og Forsoning.

Han gik fra mig med gode Hensigter om at gjøre, hvad han kunde, for at faa de andre Gesandter til at gaa ind paa mine Forslag, at tage Hensyn til den ofifen-lige Mening og ikke engang forlange at besætte Fæstningen Frederikssten, som er Folkets Øiesten. Om Aftenen sendte jeg ham Copi af den sidste Del af Optegnelserne, som jeg oplæste for ham den 2., med endnu bestemtere Hævdelse af det Umulige i at tillade svenske' Tropper at rykke ind i Fæstningerne.

Igaar den 3. Juli1 saa jeg Østerrigs og Englands Gesandter hos mig. Hr. Steigentesch var idag meget maadeholden, og da jeg sagde ham Behageligheder om, at mine Venner i Danmark havde rost ham meget for hans Maadehold, lod han mig forstaa, at Privatmanden førte et andet Sprog end Diplomaten; jeg svarede, at jeg forstod nok at gjøre Forskjel herpaa, men at Sindelaget dog godt kunde blive ved at være det samme.

Han talte vidt og bredt om Nødvendigheden af at gjøre Betingelserne for Vaabenhvilen saa fordelagtige som muligt for Sverig for at faa dem til at gaa ind paa noget for dem saa Ufordelagtigt. Jeg lagde meget Eftertryk paa, hvor umuligt det var mig at lade svenske Tropper rykke ind, og han lovede mig ogsaa at gjøre Sit til, at dette kunde undgaaes; men jeg mærkede tydeligt, at det Vanskeligste derved er, at de Herrer slet ikke ere med: Deres Anskuelser om Folkenes Rettigheder ere endnu bestandig de samme, og han sagde ganske ligefrem til mig, at det norske Folks Exempel

1 Herfra omtrent føres Dagbogen ikke regelmæsig som forinden. Modløshed og Uvished griber Prinsen mere og mere.kunde blive farligt — (det vil sige: for Folkenes Undertrykkere).

Forster forekom mig mindre venligsindet, end jeg kunde have ønsket det af Englands Gesandt. Han sagde, at han ansaa det for sin Pligt, ikke at dølge Sandheden, da man troede, at England var anderledes tilsinds — og Folket var virkelig vor Sag gunstigt-, men det kunde man ikke rette sig efter. Oppositionen kunde sagtens tale, men Regjeringen var bundet til Traktaterne, og de Fornuftige, Flertallet i Parlamentet, havde erklæret sig imod Norges Sag. Derved var der nu ikke Noget at gjøre; men det var sikkert i Englands Interesse og overensstemmende med dets formelige Erklæring, at drage Omsorg for Norges Velfærd, saasnart blot Kongen af Sverigs Overhøihed var anerkjendt. Jeg betydede ham, at netop dette var det Vanskelige og det store Spørgsmaal, hvordan en saadan Forholdsregel lod sig forlige med den offenlige Menings Stemme og Nationens Ære.

Jeg talte forgjeves om Folkenes Rettigheder; Omkvædet var bestandig: Norges Redning fordrer, at man undgaar Krig, og vi ere istand til at udvirke dette for Eder, men dog med det Forbehold, at dette fører til en venskabelig Afgjørelse.

Jeg kan ikke vige fra min Pligt, eiheller handle anderledes, end jeg kan forsvare for min Samvittighed og mit Folk.

5. Juli. Atter saa jeg Admiral Bille, og han sagde mig, at Orlow havde været meget ærgerlig efter at have faaet mit Brev, da han ansaa sig for compromit-teret i de andre Gesandters Øine, hvem han hidtil havde givet godt Haab om et lykkeligt Udfald af Underhand-lingerne; og han paastod, at jeg var gaaet fra, hvad vi mundtlig havde aftalt sammen.

Jeg lod ham sige, at jeg ønskede at tale med ham den 6. om Eftermiddagen, og at vi da kunde komme tilbage til, hvad vi havde forhandlet sammen.

Jeg havde om Morgenen berammet et extraordinært Statsraad, hvortil jeg ogsaa havde tilsagt de fire Præsidenter for Rigsdagen: Kammerherre Anker, Oberst Hegermann, Commandeur Fabritius og Professor Sverdrup tilligemed Kammerherre Brock.

Jeg gav en kort Fremstilling af Sagernes Stilling i Øieblikket, og jeg mente, ikke at kunne handle i bedre

Overensstemmelse med min Pligt, ledet af en ophøiet Fornuft, end ved at erklære mig villig til at opgive min lykkelige Stilling og atter give mine Rettigheder tilbage i Folkets Hænder, hvis derved Nationen kunde frelses fra en ødelæggende Krig med alle Europas Magter i Forening; jeg havde derfor erklæret for Gesandterne, at en Sammenkaldelse af Rigsdagen var nødvendig og en Vaabenstilstand ligeledes. De vare gaaet ind derpaa, og nu dreiede det sig kun om, hvilke Garantier der maatte gives Sverig. Gesandterne forlangte, at svenske Tropper skulde besætte Fæstningerne, hvad jeg ikke kunde indlade mig paa; jeg havde ment, at man kunde tage imod allierede Tropper, saafremt vi til Gjengæld kunde op-naa en Vaabenstilstand og fri Skibsfart saalænge. Jeg spurgte Raadet om deres Mening, og om jeg kunde gaa videre.

Alle fandt, at min Beslutning var ædel, og som Fornuften bød det; med Hensyn til allierede Tropper, kunde man, naar det endelig skulde være, finde sig deri, men hvad svenske Tropper angik, maatte man hellere udsætte sig for hvadsomhelst, Krig og dens Rædsler, end tilstede, hvad der vilde bringe hele Folket iOprør, ved at krænke den offenlige Mening og Forfatningen.

Ifølge denne Statsraadets Mening, der ganske stemmede med min egen, udkastede jeg da en Plan til en Vaabenstilstand, saaledes at den skulde vare til den

30. September, 14 Dage af October medindbefattet; de to Fæstninger Frederichssteen og Frederichsstad skulde rømmes af de norske Tropper, ligesom ogsaa Hvaløerne og en Strækning i tre Miles Omkreds af Fæstningerne paa Glommens Østside, der skulde være neutral; en af Fæstningerne (eller to; jeg havde to Planer) kunde besættes af et vist Antal allierede Tropper, der selv skulde sørge for sin Ernæring; Ophævelsen af Blokaden af Norges Havne skulde følge strax efter Rømningen af Fæstningerne; de allierede Magter skulde garantere Vaaben-stilstanden og dens Varighed, Blokadens Ophævelse og Tilladelsen for de andre Stater til at forsyne Norge og handle derpaa imens.

6. Juli. I Eftermiddag kom Grev Orlow til mig med bister Mine og beklagede sig over mit Brev og over, saa lidt Haab der nu var for ham om at bringe Underhandlingerne lykkeligt tilende; han sagde, han havde været syg af Ærgrelse hele Dagen igaar. Men snart blev han atter som ellers, og da jeg sagde, at jeg havde afpasset Vaabenstilstanden saa meget som muligt efter hans Ønsker med Undtagelse af Modtagelsen af svenske Tropper — hvad Raadet enstemmig havde forkastet — bad han mig gjennemgaa Udkastet med ham, og tilsidst bleve vi enige om alle Punkter. Først holdt han paa Rømningen af Kongsvinger, men gav, for at føie mig, efter ogsaa i dette Punkt; med Hensyn til Commissairer paa Hvaløerne og Fæstningernes Be-sættelse paany af norske Tropper, maatte jeg lade det staa hen — for ikke at vise Mistro, som han udtrykte sig.

Altsaa tør jeg da antage, at enhver Hindring for Vaabenhvilen er ryddet afveien; thi uden Tvivl ville de Herrer gjøre deres Bedste for at faa den vedtaget saa-ledes, som de have fundet den antagelig.

Vi bleve enige om, at jeg skulde skrive til den svenske Konge, at Gesandterne havde fordret, at svenske Tropper skulde besætte Fæstningerne, og at jeg skulde anføre de Grunde, der ikke tillode mig at gaa ind derpaa, og paakalde Kongen af Sverigs Ædelmodighed, der vist ikke vilde tillade ham, fremdeles at holde bestemt paa en Forholdsregel, der fornærmede Folket og krænkede dets Følelser.

Jeg kan sige, at jeg aldrig har havt en saa behagelig og let Forhandling med Nogen som den idag med General Orlow. Jeg gik hen til Haxthausen og meddelte ham denne glædelige Nyhed.

8. Juli. Om Morgenen kom General Orlow atter til mig i Byen, og jeg forelæste ham Udkastet til Vaabenhvilen, som vi vare blevet enige om, saavelsom mit Brev til Kongen af Sverig, som jeg havde skrevet næsten ganske overensstemmende med et Udkast, han havde givet mig ved Audiensen den 2. Juni. Han var fuldkommen tilfreds dermed og tog det med sig for at vise sine Colleger det.

Major Mårtens, den preussiske Gesandt, bragte mig det igjen Kl. 2, da han kom til Audiens. Han gjorde nogle Udsættelser, der vare undgaaet Orlows Opmærksomhed, nemlig at de andre Magters Garanti kunde udbedes i en Note for sig selv og ikke i selve Forslaget til Vaabenstilstanden.Orlow havde om Morgenen overleveret mig Gesandternes officielle Note dateret 7. Juli, hvori de, som befalet, opfordre mig til at lade Kielertraktaten træde i

Kraft; men hertil indrømme de, at Sammenkaldelsen af en Rigsdag — og altsaa en Vaabenhvile — udkræves (da jeg havde erklæret, ikke at kunne overgive de Rettigheder, Nationen havde overdraget mig, i andre Hænder end Rigsdagens).

Som Grundlag for denne Vaabenhvile foresloge de følgende Punkter: 1. At jeg skulde afgive en formelig Erklæring til Kongen af Sverig om at ville nedlægge mine Rettigheder i Rigsdagens Hænder og at ville anvende al min Indflydelse paa Nationen, for at faa den til at tage imod Foreningen. 2. At de tre Fæstninger paa Grændsen skulde rømmes af de norske Tropper, ligesom ogsaa Strækningen indtil Glommen og Hvaløerne, der skulde være neutral, men Fæstningerne skulde besættes af svenske Tropper. 3, At mens Fæstningerne holdtes besat, skulde Blokaden være hævet for Christiania, Christianssand og Bergen. — Paa disse Fordringer forlangte de et bestemt Svar.

Det er rigtignok helt anderledes Betingelser, maa jeg tilstaa, end de, Orlow og jeg var kommet overens om. Men det er ganske ligefrem, at de fordre Mere, end de kunne opnaa; det maa de ifølge deres Instructioner, især hvad de svenske Tropper angaar. Med Forslagets delvise Ophævelse af Blokaden var jeg mindre tilfreds; thi Orlow havde selv i sit første Udkast foreslaaet fuldstændig Ophævelse af Blokaden — aabenbart havde de andre Gesandter faaet ham fra dette ædelmodige Forslag.

Preussens Gesandt sagde, at de vare nød til at gjøre saadanne Forslag, som Svenskerne ikke vilde tage ilde op, men at jeg jo kunde svare, hvad jeg fandt for godt, og han bragte mig endog paa den Tanke,at sige nogle Ord om Kongen af Danmark og hans nuværende Stilling for Normændenes Skyld, som han saa lidet har fortjent.

Mårtens er Skjønaand og forelæste mig en Afhandling, han forsikrede mig, han havde skrevet i Kjøbenhavn, i Form af et aabent Brev fra Gesandterne til den norske Nation; heri gjendriver han meget daarligt de Grundsætninger, der have ledet Folket til Forsvar af deres Rettigheder, og udmaler i det Følgende, hvilke Farer og Ulykker der vente Norge, hvis det holder fast ved at værge sin Selvstændighed ligeoverfor alle Europas Magter i Forening, saavelsom ogsaa hvilke Fordele der vil blive det tildel, naar det vil gaa ind paa en Forening med Sverig.

Jeg sagde ham Complimenter for, saa godt det var skrevet, og sagde, at saaledes kunde de Herrer godt tale til Rigsdagen; men mig var det umuligt, nogensinde at antage de Grundsætninger, det gik ud fra, ei heller kunde jeg anbefale dem til Folket. Derved blev det.

Mårtens foreslog mig ogsaa, at forelægge mig et Udkast til et Svar til Kongen af Danmark, og jeg mente, ikke at kunne afslaa det. Hvad dette Brev an-gaar, sagde han mig ganske som Orlow, at de, efter deres Instructioner, rigtig havde sat Kongen af Danmark Kniven paa Struben for at faa ham til at skrive Brevet, og at ene min Thronbestigelse havde bevæget dem til at tilsidesætte deres Ordrer og gaa ind paa en Underhandling, hvortil der udkrævedes en Vaabenhvile og Sammenkaldelse af Rigsdagen.

Altsaa har jeg da i ingensomhelst Retning Grund til at være utilfreds med min Beslutning om at tage imod den Krone, som Folkets Tillid rakte mig. — Enten vil jeg haandhæve den til Norges Frelse, eller ogsaa kanjeg, hvis Rigsdagen gaar ind derpaa, opgive den og derved bringe et Offer, der stemmer med de ophøiede Følelser, der bør lede mig, naar jeg vil række Haand til at fri Norge fra endnu større Ulykker — eller fra den visse Undergang, det Eneste der kunde gjøre Nationen uvis om, hvad den har at gjøre.

Den 11. Juli sendte Forster mig Mylord Castle-reaghs Svar til Morrier, hvilket Captain Lucas af Briggen Censor havde bragt til Frederiksværn.

I denne Note udtrykker den engelske Minister sin Tilfredshed ved at erfare, at Prins Christian synes at være kommen paa mere maadeholdne Tanker angaaende Norge; men hans Forslag ere ikke bestemte nok, siger han, til at Storbritanien kan tillade sig eller tilraade sine Allierede at ophøre med deres Forholdsregler imod Norge. Men saasnart man faar Grund til at antage, at det er Prinsens oprigtige Hensigt at spare Norge for store Ulykker og række Haand til dette Riges Forening med Sverig, da vil Storbritanien med Iver og Kraft tage sig af det norske Folks Rettigheder og Ukrænkelighed.

Jeg sendte dette Brev tilbage til Ministeren og udtrykte for ham min Smerte ved atter at se det norske Folks Tillid skuffet, men jeg smigrede mig med det Haab, at min Fremgangsmaade nok skulde gjøre Hans Majestæts Ministre det muligt, at optræde til Fordel for Norges Folk.

General Orlow havde ogsaa under Forhandlingerne ved sin anden Audiens seet sig istand til at vise mig en Depeche, han havde modtaget fra Grev Strogonof1, den russiske Gesandt i Stokholm, hvori han meddelte

1 ell. Stroganow.ham, at Kronprinsen stolede paa, at han med Iver vilde fremme Sagerne her. Herved syntes Orlow at føle sig smigret, thi han bemærkede: «Seer De, det er pokker til Menneske, ikke en eneste Feil har han endnu begaaet i Politiken.» — Og dog hverken agter eller elsker han denne Lykkeridder, men han kan ikke nægte, at han har gjort Rusland store Tjenester i Aabo, ved ikke at angribe Finland og ved at stille Tropper, som landede i Riga og bidrog saa meget til det heldige Udfald af Felttoget, og fremdeles ved bestandig at raade til, ikke at slutte Fred med Napoleon. Og for alle disse Tjenester — thi under Felttoget har han ikke gjort meget Gavn —• maa han belønnes.

Major Mårtens, der har været Adjutant hos den preussiske General Biilow under Kronprinsens Overcommando, kjender ham tilbunds og siger, at han har megen Snar-raadighed og Overblik over Forholdene, men ikke nogen fast Besluttethed.

Selv blev han ved Dennewitz, før Slaget begyndte, sendt til fyam for at bede om Undsætning og faa ham til at sende Tropperne afsted; ved saadanne Leiligheder har han seet ham yderst heftig, men man skulde blot holde ud, saa gav han efter. Saaledes vilde han ogsaa efter Slaget ved Dennewitz have, at Kongen af Preussen skulde kalde General Biiiow tilbage, men paa Mårtens Forestillinger havde han kaldt den Adjutant tilbage, som allerede var sendt afsted med hans Brev til Kongen. — (Jeg troer, at det kan blive til Gavn for vor Sag, om Mårtens, der rigtig kjender ham, kan komme til at bearbeide ham angaaende Vaabenhvilen.)

Forøvrigt indrømmer Mårtens, at han under Felttoget udretttede meget lidt — Preusserne maatte gjøre Alting, og Ponte Corvo sagde en Dag meget naivt, at han maatte spare paa sine Svenskere, da han gjernekunde komme i det Tilfælde at maatte tage Norge med væbnet Haand (en aabenhjertig og mærkelig fortrolig Meddelelse!).

Ved hin samme Audiens den 4. bragte Orlow mig med meget alvorlig Mine et Brev til ham fra Feltmarskal Essen, hvori han underrettede ham om, at de norske Forposter havde skudt paa de svenske Baade, og at følgelig Normændene havde begyndt Fjendtlighederne. Orlow beklagede, at Sligt skulde hænde netop nu, men da jeg forklarede ham, at en Feiltagelse af Forposterne, saaledes som her, ikke burde give Anledning til Krig, taltes der ikke mere om den Sag.

I Virkeligheden har ogsaa Commandanten for de svenske Forposter, da man gjorde ham Undskyldninger for denne Sags Skyld, erklæret, at den forrige Tingenes Tilstand og Neutraliteten i Svinesund skulde blive gjen-oprettet, saa at dette Budskab fra Feltmarskallen kun har været et Signalskud for at faa Gesandterne til at føre et mere bestemt Sprog eller maaske endog afbryde Underhandlingerne.

*

15.

Christian Frederiks Svar til Gesandterne; ingen svensk Occupa-tion, Danmarks Befrielse, Norges Forfatning. — Svaret til Frede» rik den Sjette. — Gesandternes Svar. — En Spydighed; Breve fra Frederik den Sjette og Rosencrantz; en fransk Parvenu, Thronḍ-hjems Amt. — Gesandternes Afsked; Haab. — Ultimatum. — Hovedkvarteret i Moss. — Sverig forkaster Forslaget. — Gesandterne i Moss; Thronfrasigelse. — Benningsen i Jylland, Danmarks Deling, Eidsvolds- kunde komme i det Tilfælde at maatte tage Norge med væbnet Haand (en aabenhjertig og mærkelig fortrolig Meddelelse!).

Ved hin samme Audiens den 4. bragte Orlow mig med meget alvorlig Mine et Brev til ham fra Feltmarskal

Essen, hvori han underrettede ham om, at de norske Forposter havde skudt paa de svenske Baade, og at følgelig Normændene havde begyndt Fjendtlighederne. Orlow beklagede, at Sligt skulde hænde netop nu, men da jeg forklarede ham, at en Feiltagelse af Forposterne, saaledes som her, ikke burde give Anledning til Krig, taltes der ikke mere om den Sag.

I Virkeligheden har ogsaa Commandanten for de svenske Forposter, da man gjorde ham Undskyldninger for denne Sags Skyld, erklæret, at den forrige Tingenes Tilstand og Neutraliteten i Svinesund skulde blive gjen-oprettet, saa at dette Budskab fra Feltmarskallen kun har været et Signalskud for at faa Gesandterne til at føre et mere bestemt Sprog eller maaske endog afbryde Underhandlingerne.

*

15.

Christian Frederiks Svar til Gesandterne; ingen svensk Occupa-tion, Danmarks Befrielse, Norges Forfatning. — Svaret til Frede» rik den Sjette. — Gesandternes Svar. — En Spydighed; Breve fra Frederik den Sjette og Rosencrantz; en fransk Parvenu, Thrond-hjems Amt. — Gesandternes Afsked; Haab. — Ultimatum. — Hovedkvarteret i Moss. — Sverig forkaster Forslaget. — Gesandterne i Moss; Thronfrasigelse. — Benningsen i Jylland, Danmarks Deling, Eidsvolds-forfatningen ulovlig. — Angreb paa Hvaløerne. — Tilbagetog. — Sidste Villie.

9. og 10. Juli brugte jeg til at skrive mit Svar paa de Herrers Note.

Om Morgenen den 10. Juli indfandt Etatsraad Collett og Oberst Hegermann sig hos mig for at gjøre mig Forestillinger angaaende Fæstningernes Besættelse af allierede Tropper, Noget de forsikrede var den offenlige Mening i den Grad imod, at man maatte være belavet paa meget alvorlig Misfornøielse blant Tropperne og hele Nationen over. Jeg lod de Herrer vide, at de burde være kommet med deres Mening i Statsraadet og ikke bagefter-, nu var jeg gaaet for vidt i mine Underhandlinger med Gesandterne til at kunne trække mig tilbage, og ret betænkt opveiede Fordelene ved Vaaben-hvilen langt det Mislige ved, for en Tid at se Fæstningerne i fremmede Troppers Hænder. De indrømmede, at dette kunde og burde bestandig være en sidste Udvei, men som man kun i yderste Nød maatte tage sin Tilflugt til. .

Disse Bemærkninger foranledigede mig til at gjøre nogle formelle Forandringer i mine Noter. I min store Note A. gav jeg først en Fremstilling af, hvilke Grundsætninger og Anskuelser der havde ledet og skulde være ledende for min Fremgangsmaade; og paa de Betingelser eller Hovedpunkter for Stilstanden, som Gesandter havde foreslaaet, svarede jeg, at mit Brev til Kongen af Sverig tilkjendegav, at jeg gik ind paa det første Punkt; til det andet svarede jeg, at jeg vilde tillade mig at rømme en Strækning ligetil Glommen og de to Fæstninger, saavelsom Hvaløerne, paa den Betingelse, at denne Strækning og Fæstningerne skulde være neutrale under Vaabenstilstanden. Hvad Kongsvinger angik, vilde det være betimeligt, ikke at fastholde Røm-ningen deraf, da denne ligger paa den vestlige Side af Glommen. Svenske Tropper kunde under ingen Omstændigheder tilstedes Adgang, da en saadan Forholdsregel kun vilde tjene til at opirre Folket og krænke den offenlige Mening.

Hvad det tredie Punkt angik, indvendte jeg, at Hensigten med at vise Retfærdighed og Menneskelighed imod det norske Folk kun halvt vilde opnaaes, hvis man kun delvis ophævede Blokaden, hvad der kun al for let vilde foranledige bestandig Strid, Brud paa Vaabenhvilen og Forhandlinger om det tilsigtede Formaals Opnaaelse.

Jeg tog idetheletaget, som mine Noter vise, Vaaben-stilstanden fra dens gode Sider, ikke blot hvad os selv angik, men især for det tilsigtede Maals Skyld, nemlig en Forening i Mindelighed-, og jeg lod mig forstaa med, at Kongen af Sverig selv i sin Klogskab maatte vælge milde og humane Midler til at vinde det norske Folk for sig, og at han ikke burde ville krænke den offenlige Mening. Af disse Grunde foreslog jeg Vaaben-stilstanden og saadanne Betingelser derfor, der bedst stemmede med de fælles Interesser og det forønskede Maal.

Men i en Note B. lagde jeg tillige den aftalte Ud-vei i Gesandternes Hænder, nemlig at allierede Tropper, naar det endelig skulde være, under Vaabenstilstanden kunde holde en eller to Fæstninger besat-, dog stolede jeg paa, at de ikke vilde benytte dem deraf, uden den mest tvingende Nødvendighed, for at undgaa Krig.

Vær forvisset om, mine Herrer, skrev jeg ret ud af mit Hjerte, at min Samvittighed byder mig, ikke at lade Noget uforsøgt for at spare Norge for en Krig.

I en tredie Note C. udbad jeg mig de allierede Magters Garanti for Stilstanden og for den forestaaendeOverenskomst imellem Norge og Sverig, og jeg henledte ogsaa Opmærksomheden paa den ufortjente Stilling, hvori Kongen af Danmark befandt sig for Norges Skyld, og bad Gesandterne sørge for at faa hans Undersaater skilte af med de talrige fremmede Tropper, de maatte underholde.

Statsraadet, hvortil jeg endvidere havde tilsagt Diriks, var ifærd med at udarbeide et Forslag til den Forfatning, den svenske Konge skulde antage under de andre Magters Garanti, og som jeg vilde forelægge Rigsdagen, naar der blev Tale om en Forening i Mindelighed og om de Bestemmelser tilgunst for Norge, jeg forlangte af Kongen af Sverig.

Det Hele er udarbeidet med megen Eftertanke og med en slig Forening for Øie, som Norge maatte kunne ønske sig, saasnart en saadan ikke mere var til at und-gaa. — Der er ogsaa taget Hensyn til Sverigs Fordel, saaledes at man ikke kan miskjende mine redelige Hensigter.

13. Juli. Alt dette viste jeg Orlow den 13., og han sagde ikke videre om det, da han, som han sagde, ingen Ret havde dertil; det maatte være de Andres Sag at svare derpaa; dog mishagede Forandringen i Note B. ham ikke, og om Morgenen den 14. oversendte jeg mine Brevskaber til de Herrer.

Endnu den 11. var Preussens Gesandt hos mig og viste mig sit Udkast til Brevet fra mig til Kongen af Danmark-, han havde deri indflettet, at jeg i alle Tilfælde vilde frasige mig Thronen, og at jeg vilde lade svenske Tropper rykke ind i Fæstningerne — Punkter, jeg strax gjorde ham opmærksom paa, gik ud over, hvad jeg var kommet overens med dem om.Jeg gav mig til at skrive et Brev til Kongen af Danmark paa Dansk og viste Orlow en Oversættelse deraf; han fandt det lidt vel skarpt og bemærkede, at jeg med Urette havde sagt, at Gesandterne havde er-kjendt, at ene en Rigsdag kunde træffe Afgjørelse om Norges Skjebne, hvis det ikke skulde ske ved Vaaben-magt, og ligeledes at Gesandterne havde erkjendt, at jeg havde gjort Alt for at undgaa Krig.

Jeg gjorde nogle smaa Forandringer og betjente mig i den første Udtalelse af Gesandternes Notes egne Udtryk den 7. og i den anden af et «jeg troer».

15. Juli modtog jeg Gesandternes Svar paa mine Noter: det var fuldstændig diplomatisk. De beklagede, ikke at se deres Forslag antagne, og erklærede, at Fordelene ved de foreslaaede Hovedpunkter for Foreningen paa ingen Maade opveiede de Ofre, der krævedes ved Vaabenstilstanden.

De saa sig saaledes skuffede i deres Haab om et heldigt Udfald af deres Underhandlinger, men priste sig ikkedestomindre lykkelige ved, helt og holdent at kunne overlade til Hans Svenske Majestæts Samvittighed, om han vilde antage Hans Høiheds Betingelser og saaledes begynde sin Virken for Norge med en storartet Velgjerning.

Hvad de fire Magters Garanti angik for Grundlaget for Foreningen og for Vaabenhvilen, skulde den bli ve givet, saasnart Kongen af Sverig havde antaget disse.

Angaaende Danmark bemærkede de temlig uhøfligt, at ene min Adfærd havde paadraget Danmark Mistanke, hvad de beklagede at maatte udtale i en officiel Note.Et omtrent samtidigt Brev fra Frederik den Sjette meddeles her, der ret viser Kongens vanskelige Stilling ligeoverfor Christian Frederik og Bitterheden mod Carl Johan.

Naar redelige Hensigter miskjendes, saa er det lykkeligt, naar man kan afbevise de Beskyldninger, som deslige ildesindede Mennesker opdigte, for at besmykke deres egne Nedrigheder; Kajser Alexander er ført bag Lyset af Kronprindsen af Sverrig, og dette var let for ham, da Prinds Christians uforstandige og ubesindige Adfærd, gav ham Anledning dertil, thi hvem kunde eller burde troe, at en Tronfølgers Handlinger, stode i aaben-bar

Modsigelse med Statsbestyrerens ? Men dette var just Tilfældet med Prinds Christian Fredrick og Mig. Thi Jeg saae Mig nødsaget til, at afslutte Tractaten i Kiel af 14. Januari, for ei at lade det hele Monarchie tilintetgjøre, imod Europas samtlige mægtige Magthavere; at Jeg gjorde alt for at hindre det, var naturligt, men at Jeg endnu i Januari Maaned haabede, ei at at have havt nødig at afstaae Norge, var naturlig, deels gav mig Europas Jnteresse Grund til at troe, at Jeg ei skulde have et Stød, for at hjelpe en fransk Parvenu, — deels gav Grev Bombelles Sendelse Mig et fornyet Haab, særdeles da denne var sendt af Kajseren af Østerig og Rusland, Kongen af Preussen, samt efter Overeenskomst med den i det Russiske Hovedqvarteer værende Engelske Ambassadeur. — Men at Jeg skulde kunne have givet Jnstructioner til Prinds Christian som vare simulerede, eller som vare saaledes, at Jeg i Tilfælde, at Jeg blev nødsaget at afstaae Trondhjemsstift, havde paalagt ham, at overtage det for sig, med videre, — det er ikke sandt; — Men derimod vil De af Statsminister Rosen-crantzes Beretning til Mig, see, hvad Jeg har skreventil Prinds Christian Fredrick om Trondhjems Stift, og dette kan Jeg være bekjendt.

Endvidere vedlægges en Oversættelse af et Brev Jeg confidentiel skrev Prinds Christian Fredrick, som De gjerne kan overlevere Grev Benningsen for at beholde, som et Beviis paa min Tiltroe til ham, og som nøje kan giøre ham Bekjendt med Min Maade at bedømme Sagen paa.

Jhenseende til Grev Benningsens Armee, ere alle De-marcher gjordte for at rædde Landet fra denne haarde Byrde. — Grev Moltke har havt Audience hos Kajser Allexander, og afleveret Mit Brev; Jeg vil haabe, at naar Grev Orloffs Relationer ankomme, vil meget jevne sig for Os, men det besønderligste er, at Engelland vil Blokkere de Norske, men at de selv sige, at da den Engelske Nation tager Partie af Sagen, maae de see igjennem Fingre. — En Engelsk Agent er ankommen den 2den Juni til Christiania, og en ventes hertil; — de øvige 3de allieredes Commissairer ere uroelige og tale daglig om deres Reise til Norge som dog endnu ei er skeedt.

Denne Depeche kan De benytte Dem af ved Deres Samtale med Grev Benningsen, og som Jeg haaber med Nytte.

Frederik R.

Kiøbenhavn d. 11. Juni 1814.

Til Oberst Lieutenant d'Aubert Ridder af Dannebrog.

Videre følger her Rosencrantzes Brev om Mistanken mod Frederik den Sjette.

Deres Mavestæt *

forelægges efter allerhøyeste Befaling herved føyet Over-settelse af Deres confidencielle Skrivelse til Prinds Christian under 2ide Martij, som ved Lieutenant Falsen blev overbragt.

Af det som Deres May estæt længe forud, da Greve Bombelles var hid kommen, skrev til Hs. Høyhed har ieg ingen Oversettelse forfattet og ingen Afskrift beholdt.

Skulle Deres Mayestæt befale at samme oversettes da skal ieg strax efterkomme allerhøyeste Befaling naar Brevet maae vorde mig tilstillet.

Da General Tawast stedse efter Kron Prindsens Befaling paastod, at være i Besiddelse af en Afskrift af en af Deres Mayestæt udstedt Befaling til Prinds Christian at forsvare Norge indtil den almindelige Freds Slutning om De endogsaa skulle see Dem nødsaget til at aftræde Landet, saa tillod Deres Mayestæt mig allernaadigst, efter at have ladet mig giennemlæse en Følge af Deres Breve til Prindsen, at sige Generalen, at i et Brev, skrevet da Greve Bombelles underhandlede om Trondhiems Stifts Aftrædelse, havde Deres Mayestæt yttret, at De mueligen kunde see Dem nødsaget til at aftræde den Deel af Norge; men at De formodede a t Jndvaanerne ikke ville finde sig deri.

Jeg viiste ham derved hvor stor en Forskiel der er paa at paalægge Prindsen at forsvare Landet indtil den almindelige Fred uagtet Deres Mayestæt aftraade det, og paa at formode, at i Tilfælde af Aftrædelse af en Deel deraf, Jndbyggerne da ikke ville finde sig deri.

allerunderdanigst

N. Rosenkrantz.

F re dag d. iode Junij 1814.De anmeldte deres Afreise den 17.

Den 16. Juli om Aftenen indfandt Major Martens sig hos mig og gjorde mig opmærksom paa, at et Udtryk i de foreslaaede Bestemmelser, nemlig at Kongen af Sverig skulde antage den foreslaaede Forfatning med de Forandringer, som Rigsdagen fandt nødvendige, gjorde selve Grundlaget ubestemt og dermed uantageligt; jeg lovede at slette dette Udtryk.

Han billigede særdeles, at jeg havde gjort en Forandring i Artikelen om Vicekongen, og han bad mig sende dem et Par Ord angaaende mit Ønske om at se svenske Gesandter ved Rigsdagen, hvad der vilde vise Oprigtigheden af mine Hensigter.

Jeg skrev endnu to Breve til dem — et med Brevene til Kongen af Sverig, Kronprinsen og Kongen af Danmark; et andet om, at jeg ønskede, at Gesandter fra de allierede Hoffer maatte være tilstede ved Rigsdagen, og at Valget maatte falde paa disse Herrer, og tillige at jeg vilde gaa ind paa, at svenske Gesandter vare tilstede her under Rigsdagen, men at det beroede paa Valget af Personerne hertil, om dette skulde blive til Gavn eller ei.

Gesandterne opsatte deres Afreise til den 18. forat gjøre mig deres Opvartning den 17. De kom til mig en for en, og jeg talte aabenhjertigt med dem.

Steigentesch var meget tilbageholdende, men lovede at gjøre sit Bedste for et heldigt Udfald af Underhandlingerne.

Orlow var mere kold end sædvanlig; han sagde i en næsten mistroisk Tone, men dog godmodigt: «Kan jeg nu ogsaa stole paa Oprigtigheden af Deres Hensigter?» Jeg forsikrede ham derom. «Hvad Udfaldtroer De da, at Rigsdagen kan faa?» «Jeg troer,» svarede jeg, «at Rigsdagen kan blive overbevist om Nødvendigheden af en Forening-, men jeg troer ikke, at indre Uroligheder ganske ville kunne undgaaes, da Bjergboerne ikke ville være Svenske.»

Forster sagde iblant andet meget ligefrem: «Selv om vi kunde ønske, at det var anderledes, er det os ikke muligt at afvige fra Traktaterne, uden at faa hele Europa paa Nakken af os. Hvis England understøttede Dem, saaledes som det gjorde ved Spanien, med Mandskab, Ammunition og Levnetsmidler, vilde det faa Rusland til Fjende, og det er det, det ikke kan ville. Vi ville have Fred.»

Om Danmark sagde han: «Vi ere overbeviste om, at det ikke har Noget at gjøre med Begivenhederne i Norge, og jeg vil heller ikke have Noget imod, ved min Tilbagekomst til Kjøbenhavn at udvexle Ratificationen af Traktaten; jeg er blevet enig med Orlow om at se at befrie Danmark for de Tropper, der tynge paa dets Provinser».

Mårtens straalede af Glæde og smigrede sig med Haabet om at have tilstrækkelig Indflydelse paa Kronprinsen af Sverig til at faa ham til at antage Vaaben-stilstanden.

Den 18. Juli reiste de. I Moss mødte de en svensk Officer, Oberstlieutenant Essen og en anden Officer med Depecher fra Kronprinsen til Gesandterne. — Jeg ved, at Orlow har yttret: det er en Pralhans, og at Mårtens endnu havde Haab om et heldigt Udfald af Underhandlingerne. Mine gode Ønsker følge dem.

Jeg gav mine Befalinger til Commissairerne ved Underhandlingen om Vaabenhvilen. Ultimatum var:Rømningen af Strækningen indtil Glommen og af de tre Fæstninger, Friderikssteens og Frederiksstads Besættelse af allierede Tropper, og delvis Ophævelse af Blokaden.

21. Juli tog jeg mit Hovedkvarter i Moss for at være nærmere ved Underhandlingerne eller ved Krigsbegivenhederne.

26. Juli fik jeg, som vi sad ved Bordet i Tom, en Depeche fra de allierede Magters Gesandter, fra Udevalla, hvori de underrettede mig om, at Sverig havde forkastet mine Forslag til Vaabenstilstand, og at det fastholdt de Hovedpunkter, som Gesandterne havde foreslaaet i deres Note af 7. Juli: min Stilling var nu saa fortvivlet, at de

ikke engang turde beklage mig.

27. Juli svarede jeg dem, at det var med Urette, de beskyldte mig for, ikke at have brudt mig om deres Forestillinger og Indvendinger; Alt hvad Nationens Ære tillod, havde jeg gjort for at undgaa en Krigs Rædsler i Norden. At optage svenske Tropper i Fæstningerne kunde jeg ikke gaa ind paa, og hvis dette Afslag foranledigede Stormagterne til at støtte Sverigs Fordringer, var det kun al for klart, at det var besluttet at give Norges Velfærd tilpris, og der var da ikke Andet tilbage for os end at gjøre den mest haardnakkede Modstand imod den Voldsmagt, der truede med at underkue det norske Folk.

Om Aftenen den 27. kom de Herrer til Moss, og jeg gav dem Audiens den 28. om Morgenen.28. Juli. De gjentoge, hvad de havde skrevet, og tilføiede, at Sverig fordrer en formelig Thronfrasigelse af mig og Optagelsen af svenske Tropper i de to Fæstninger som Garanti for Vaabenstilstanden.

Martens gjorde den skarpsindige Bemærkning, som han sagde kom fra Kronprinsen af Sverig, at naar først Thronfrasigelsen var skeet, angik den offenlige Mening — som jeg sagde, jeg ikke vilde saare ved at lade svenske Tropper rykke ind i Fæstningerne — ikke mere mig, men kun Svenskerne.

Jeg svarede dem, at de Betingelser, han foreslog mig, vilde gjøre mig til en Forræder rnod den norske Nation, hvad aldrig skulde ske.

Orlow viste mig Engestrøms Note, hvori Kongen af Sverig gaar ind paa Vaabenstilstanden paa ovennævnte Betingelser, fuldstændig Ophævelse af Blokaden med-indbefattet; men hvad angaar Grundlaget for Forfatningen, nævner han kun Hovedpunkterne, uden at tage Hensyn til Forfatningen af 17. Mai 1814.

Jeg maatte atter gjentage for dem, at det var mig umuligt at gaa ind paa Optagelsen af svenske Tropper i Fæstningerne — hvorpaa de toge bort, dog uden at erklære Krig fra deres Suveræner.

Forster anholdt om endnu en Privataudiens, som det synes for at faa mig fra den Tanke, at England endnu kunde ville støtte Norge: det vilde paadrage os en ny Krig med Rusland, var stadig Omkvædet.

Han fortalte mig ogsaa, at Kronprinsen af Sverig, der føiedes af Rusland i Alt, hvad han vilde, allerede havde givet Ord re til Benningsens Hær til at rykke frem gjennem Jylland til Angreb paa Norge, eller rettere for at dele Danmark, som det aabenbart var besluttet.

«Og det vilde De finde Dem i?» spurgte jeg. «Ja, saalænge disse Forholdsregler nødvendiggjøres af NorgesModstand.» «Men De seer jo,» sagde jeg, «hvad man ikke længer kan tage feil af — at Sverig ikke vil vide af Fred.»

Dette og — som jeg allerede har sagt til de andre Gesandter — Kongen af Sverigs Proclamationer, hans Erklæring om Ulovligheden af Rigsdagen paa Eds-wold og nu Angrebet paa Hvaløerne den 27. vise det ogsaa.

Og dog fandt disse Herrer idag, at Sverig var gaaet meget hæderligt tilværks, og at mine Forslag til Vaabenhvilen havde været uantagelige. (I den Grad vare de blevet bearbeidet i Sverig.)

Alle talte de om Sverigs umaadelige Forberedelser og sagde, at jeg maatte have upaalideligere Omgivelser, end jeg fortjente, siden Kronprinsen iblant andet var vidende om Alt, hvad Gesandterne havde talt med mig om ved deres første Audiens, hvor dog kun Statsraadet var tilstede.

Efter deres Afreise den 28. udstedte jeg en Kund-gjørelse til Folket, hvori jeg meddelte, hvorfor jeg havde seet mig nødsaget til at forkaste Forslagene til Grundlaget for Vaabenstilstanden, og at Krigen, der allerede var begyndt af de Svenske, nu blev uundgaaelig; jeg stolede paa dem — det gjaldt om at forsvare Norges Uafhængighed.

Den 29. Juli udstedte jeg en Proclamation til Hæren af samme Indhold.

Angrebet paa Hvaløerne fandt Sted den 27., efter at Storadmirai Puke1 den 26. havde opfordret dennorske Flaade til at overgive sig, hvad Commandeur Fasting1 naturligvis havde afslaaet. Efter min Befaling til ikke at prisgive Flaaden imod en alt for overlegen Styrke, bestemte Commandeurcapitainen sig, efter den 26. at have seet hele

den fjendtlige Styrke i Slaglinie, til at rømme Pladsen med 40 Fartøier og om Natten gaa over til Vestsiden af Fjorden og kun lade 8 Baade blive tilbage under Lieutenant Klincks Commando.

Kl. 5 om Morgenen den 27. satte den svenske Flaade sig i Bevægelse, nærmede sig Øerne, satte Tropper iland og gav den lille norske Afdeling kun ti Minutters Tid til at trække sig tilbage under Batteriet Slevig, hvorhen den naaede uden Tab; ti Minutter senere vilde den have været omringet.

Den 29. om Aftenen bleve Forposterne trængt tilbage ved Berby i Enningdalen.

Den 30. Juli trængtes de tilbage til Idesletten.

31. Juli rømmedes Idesletten af Captain Spørck2, der lader til at have trukket sig tilbage for tidlig.

1. August. Fjenden tog Stillingen ved Ween (?) i Tistedalen, hvorfra Captain Spørck atter trak sig tilbage; Major Butenschøn forlod Svinesund med Jæger-corpset. General Staffeldt lod dem tage Stilling mellem Skiermølen og Ingedal, men han angreb ikke de svenske Forposter ved Westgaard.

1 Thomas F., senere Statsraad.

2 Johan Ilenrik S., 1778—1849, senere Generalmajor.Misfornøiet hermed sendte jeg Kaltenborn afsted for at være til Hjelp ved Jægerne. Oberst Hegermann fik Ordre til at rykke frem med sin Brigade til Høland, og gjentagne Gange afgik der Ordre til General Staffeldt om at rykke frem tilligemed Stabell og drive Fjenden tilbage.

Den tredie August vil jeg begive mig til Onstad-sund og tage Overbefalingen over de forenede Tropper. General Arenfeld skal beholde Commandoen over Reservebrigaden paa Kysten ved Moss.

Strax imorgen vil jeg sammenkalde Statsraadet og lade en Erklæring fra mig føre til Protokols, indeholdende min sidste Villie, for det Tilfælde at Krigslykken skulde bringe mig i Fjendens Magt, eller om det skulde behage Gud at bortkalde mig fra denne Verden.

Jeg erklærede da enhver Indrømmelse, Erklæring, Frasigelse o. s. v. for ugyldig, som kunde blive mig aftvunget, naar jeg faldt i Fjendens Hænder. Ingen Erklæring skulde være gyldig, før en lovmæsig Rigsdag havde tiltraadt den. Regjeringen skulde da føres i mit Navn af Statsraadet.

I Tilfælde af min Død stolede jeg paa, at Nationen vilde vise den samme Troskab imod min Søn som imod mig. Regjeringen skulde da føres i hans Navn og Statsraadet have Ret til at tilkalde ny Medlemmer, at forandre Stedet for sine Møder og at regjere. Enhver Erklæring, enhver Indrømmelse af Kongen af Danmark eller Andre i min Søns Navn under hans Mindreaarighed erklærede jeg for ugyldig, hvis han ikke bekræftede den efter at være blevet myndig, eller en lovmæsig Rigsdag gik ind derpaa.

Overbefalingen over Hæren skulde Generaladjutant Sejersted have i Kongens Navn; de, som paa Grund afderes Anciennitet ikke vilde tjene under ham, kunde erholde deres Afsked.

Jeg mente, at man skulde værge sig til det Yderste, da Sverigs og de andre Magters Fremgangsmaade viste, at det gælder det norske Folks Lykke og Frihed.

*

16.

Indskibningen; sønderrivende Smerte. — Brev til Anker; Prinsessen af Wales. — Vallø; «Briseis» affærdiget. — Storm; 12 Dage i Frederikværn. — Venskabsbevisninger. — Efterretning om Foreningen; ombord i «Bornholm». — Ankers Breve sendte til Statsraadet. — Reisekammerater; Grev Holstein Holsteinborg, Pastor Strøm. — Forsells Besøg. — Afseiling, Kongesalut. — Paa Grund ved Læsø. — Dronningens Skaal. — Storm ved Hjelm.

Med min Afreise fra Norge begynder saa at sige et nyt Afsnit af mit Liv, og jeg har bestemt disse Blade til at give en nøiagtig Skildring deraf.

Det var da altsaa om Aftenen den 10. October 1814, at jeg forlod mit Landsted paa Ladegaardsøen for at gaa ombord paa Commandeur Fastings Lugger, der laa lige ved Kysten. Det var meget mørkt den Aften, og med Faklernes Lys paa Vandet var det et Sørgetog, ret til at sønderknuse selv et Hjerte af Staal.

Jeg støttede mig til Falsens Arm og talte roligt om, hvordan jeg skulde kunne correspondere med ham den korte Tid, han endnu vilde blive i Norge. Lykkeligvis havde Ulykkerne i den Grad nedtrykt mig eller gjort mig saa følesløs, at jeg i Øieblikket følte mindre Bitter-hed ved detté Optrin, end nu bagefter naar jeg tænker derpaa.

Jeg tog bevæget Afsked med Elieson og Krogh, der havde fulgt mig lige til Strandbreden, og gik strax ind i Luggerens Kahyt. Snart efter kom Holsten ind og trykkede min Haand, saa det gjorde ondt, og brød ud i fortvivlede Klager, i sin varme Hengivenhed for min Person.

Jeg sagde rolig til ham: '<Lad os takke Gud for, at det nu staar meget bedre til med mig end sidste Gang her-, da (ved min Tilbagekomst fra Moss) var jeg som vanvittig, nu er jeg kommet til Fornuft igjen, og jeg er rolig.»

«Ja, Deres Høihed,» svarede han mig, «De har havt al for megen Modgang — selv en Engel fra Himlen vilde ikke have kunnet føre dette lykkeligt tilende med saa ringe Midler.»

11. October. Hele Natten roede vi, og næste Formiddag befandt vi os Side om Side med Briggen Allart, der laa for Anker ved Gjeløen udfor Moss.

Det var stille-, jeg brugte Tiden til at skrive til min Ven Anker i London og underrette ham om min Stilling i Øieblikket, berolige ham og paalægge ham, selv uden Statsraadets Vidende, at stræbe at opnaa engelsk og russisk Garanti for den Forfatning, som den norske Rigsdag skal træffe Bestemmelse om, for øieblikket i Forening med Kongen af Sverigs Commissairer. Hvad mig personlig angaar, bad jeg ham, snarest mulig underrette mig om, hvorvidt jeg vilde være velkommen i England, og især deleshed om der skulde være Noget der at udrette med Hensyn til en Forbindelse med Prinsessen afWales1, hvad der kunde blive af stor Betydning for Danmark, ligesom ogsaa maaske med Tiden for Norge

— man vil altid gjerne smigre sig med Haabet. Mit Hjerte hænger endnu bestandig ved dette gæve Folk.

Den 12. October om Morgenen lettede vi Anker, men fuldstændig Vindstille hindrede os i at krysse; en Kanon-baad, der kom til os, blev sat til at ro foran Briggen indtil den lille Havn Laurkullen, hvor vi bleve Natten over.

13. October. Om Morgenen bragte en gunstig Vind os til Bugten ved Vallø, hvor vi kastede Anker lidt fra den engelske sloop ofwar Briseis, Captain Jackson, der var sendt efter Forsters Ordre, den engelske Gesandt ved Hoffet i Kjøbenhavn, for at føre mig til Danmark, hvilket jeg havde taget imod for det Tilfælde — hvad der jo var muligt — at uforudsete Hindringer skulde vanskeliggjøre min Nedreise paa en norsk Brig. Men da disse Grunde nu ikke vare tilstede, idet det norske Mandskab var besjælet af den fortræffeligste Aand og deres Officerer hengivent — gjaldt det om paa en høflig Maade at skille sig af med den engelske Captain; jeg skrev til ham og takkede ham for hans Tjeneste, hvilken jeg dog ikke kunde benytte mig af, og Holsten gik ombord med det til ham.

Han havde indrettet sin Kahyt paa det Bedste, og mit Portrait hang der. Captain Jackson kom ombord i Galauniform, og jeg sagde ham nogle passende Høflig-

1 Charlotte Caroline Augusta, født 1796, 1816 gift med Prins Leopold af Sachsen Coburg Gotha.heder; han spiste Frokost ombord og drak paa min Sundhed. En Time efter saa vi Briseis sætte Seil til mod England med den bedste Vind.

Captainen tog mit Brev til Anker med sig under Hornemanns Couvert, og han sagde til Holsten, der spurgte ham derom, at han var rede til at føre mig til hvilkensomhelst Havn i England, jeg vilde; men af Mangel paa Efterretninger fra Anker turde jeg ikke engang tænke herpaa.

Vor Brig fulgte efter Briseis i en Mils Afstand indtil Færder, men derfra var vor Vei en anden, hvorfor vi ogsaa fra nu af havde ugunstig Vind; den var meget stærk og s. s. ø., saa at Captainen besluttede at vende om, og vi kastede Anker i Frederiksværns Havn Kl. 11 om Formiddagen.

14.—26. October. Jeg havde sovet meget godt under Uveiret om Natten, men jeg maatte være glad ved at se mig vel i Havn, thi Stormen tog til, og Havet blev voldsom oprørt Jeg havde ikke tænkt mig, at vi skulle blive nød til at blive her i 12 Dage, men det var stadig Modvind, og vi havde i Løbet af disse Dage tre voldsomme Uveir.

Men dette Uheld havde sine virkelig gode Sider; derved fik den danske Brig Bornholm Tid til at træffe mig i Frederiksværn, og tillige erfarede jeg allerede i Norge, at Rigsdagen havde taget den Beslutning, at vælge Kong Carl den Trettende, saasnart man var kommet overens om de nødvendige Forandringer i Edswolds-Forfatningen, hvilken de Svenske havde anerkjendt i det Væsenlige.

Hvad den førstnævnte Begivenhed angaar, var detChefen for den danske Brig Captain Kaas1 selv, der bragte mig Efterretningen om sin Ankomst i de norske Farvande, med Ordre til at stille sig under min Commando for at bringe mig til Danmark; og i Tilfælde af, at jeg ikke vilde benytte mig af dette Skib, havde han Befaling til at udbede sig en udtrykkelig Erklæring herom. (Jeg havde i September Maaned anmodet Hoffet i Kjøbenhavn 0111, ikke at sende noget Skib til Norge efter mig; dette forekom mig at ville være at vise al for megen Hensynsfuldhed ligeoverfor en ulydig Embedsmand som mig, og jeg frygtede for, at det skulde gjøre et ubehageligt Indtryk i Norge, at se et dansk Skib komme for at vente paa mig. Jeg havde jo den engelske Brig til Afbenyttelse, men allerhelst vilde jeg vende tilbage til Danmark paa et Skib af den norske Marine, for derved at vise, at jeg forlod denne Nation saa sent som muligt, og at den med Savn fulgte mig til mit andet Fædreland. Men hvad der havde været rigtigt, mens Underhandlingerne stode paa og jeg endnu ifølge mine svorne Løfter tilhørte Norges Sag, hvis den skulde trænge til Forsvar — gjaldt ikke længere nu, da Rigsdagen havde besluttet at forene Riget med Sverig, og jeg maatte derfor være særdeles veltilfreds med den Beslutning, den danske Regjering ved nærmere Eftertanke havde taget — at sende mig Briggen Bornholm til Afbenyttelse trods mit Afslag; jeg formoder, at man heri mere rettede sig efter Kongens udtrykkelige Befaling end efter politiske Hensyn, skjøndt disse utvivlsomt bøde Danmark, ikke at lade Noget uforsøgt for at faa mig til at vende tilbage.)

Briggen Bornholm var kommet udfor Færder Natten mellem den 10. og 11. October, men Signalerne efter

1 Wulfgang K.Lods havde været forgjeves, saa at Briggen havde maattet staa tilsøes og af Strømmen var blevet ført langt mod Vest, saa at den d. 11. kastede Anker i Lyngør Havn, saa bekjendt af Fregatten Najadens ulykkelige Undergang i 18111.

Captainen gik som Curer til Christiania, men fandt mig ikke mere der; og stor var hans Overraskelse ved at finde Briggen Allart endnu i Frederiksværn. Han tog tilsøes til Lyngør, var nær gaaet under paa Veien og kom tilbage med den danske Brig den 18. October.

Den 17., da vi allerede ventede ham, fandt en morsom Feiltagelse Sted. Der signaliseredes, at en Brig var under Opseiling; snart saa vi den udfor Havnen, og alle Søofficererne kom op paa Dækket og betragtede dens Bevægelser og sparede ikke paa deres Bemærkninger om Sømænd af en anden Nation end deres egen — saa overbeviste vare de om, at det var Briggen Bornholm, den eneste de ventede. Imidlertid faldt det mig ind at se efter Flaget gjennem Kikkerten, og jeg opdagede da, at det viste den norske Løve; jeg meddelte dette, og i samme Øieblik raabte de Alle: det er Seagull — en norsk Brig, Englænderne havde taget, og meget mindre og med bedre Master end de danske Brigger og især Bornholm, hvilken vi fik at se Dagen efter, og som har Master af en aldeles uforholdsmæsig Høide, medens Skibet selv derimod maa roses meget for den Styrke og Hensigtsmæsighed, hvormed det er bygget.

Hver Dag modtog jeg Beviser paa Velvillie fra Embedsmænd og Indvaanere i Frederiksværn og Laur-vig, men jeg havde gjort mig det til en Regel, ikke at gaa iland, for ikke at vække Mistro til mine Hensigter eller stille Nogen blot under de nye Forhold, jegforuasaa, snart vilde indtræde. Den eneste Motion, jeg for min Sundheds Skyld tog, var paa Dækket og en Gang paa den befæstede 0 i Havnen — der opsamlede jeg endnu engang nogle

Stykker Fjeldspat Labrador, som jeg vil gjemme til Erindring om min sidste Vandring paa Norges Klipper. Grev Vargas og Brock vare med mig.

Under mit Ophold i Frederisksværn modtog jeg Depecher fra Anker, som hans Broder havde med, og som Cureren Lieutenant Bing bragte mig. Da Anker lige til Slutningen af September havde været uden Efterretninger fra mig, indeholdt disse Depecher kun Betragtninger, som man sagtens kunde anstille langt borte fra de Begivenheders Skueplads, som uimodstaaelig havde afgjort Norges Skjebne. Meget og med Rette talte han om Nødvendigheden af de allierede Magters og især Englands Garanti for Norges fremtidige politiske Stilling.

Disse Depecher sendte jeg tilligemed mine Bemærkninger derom til det norske Statsraad, og dette sendte mig Samme i Duplicat, det havde erholdt ad anden Vei. Jeg skrev til General Anker og takkede ham for hans Sendelse, der nu var tilende.

E11 Grev Holstein Holsteinborg1, der har Besiddelser paa Sjæland og er meget ivrig for alt Godt — den Samme, der i April Maaned havde sendt mig en Afhandling om de forskjellige Forfatninger — havde begivet sig til Norge paa sit eget Fartoi, ladet med Korn, i den Hensigt at tilbyde sig at tjene den skjønne Sag, jeg havde forsvaret; han var kommet for sent til Norge, men han skyndte sig at bevidne mig sin Deltagelse og sin Sorg over den Stilling, jeg nu var i; jeg gav ham minTale ved Aabningen af Rigsdagen, hvilken bestyrkede ham i hans Anskuelser, og foreslog ham at følge med mig til Danmark paa den samme Brig, hvad han med Taknemmelighed tog-imod; denne Adelsmands Sindelag og retsindige Tænkemaade synes jeg godt om.

En sjælandsk Præst ved Navn Strøm1, som har en Mani for at reise, og som havde begivet sig til Norge af samme Bevæggrunde som Ovennævnte og ved Uheld to Gange var kommet til svenske Havne, men desuagtet havde beseiret alle Vanskeligkeder og var naaet til Christiania — fik ogsaa Tilladelse til at følge med mig ombord paa Briggen, og jeg forsynede ham med de nødvendige Penge. Dette taabelige Menneske var kommet til Norge med 50 Rd. i Lommen, og han fortalte mig, at han forstod at reise saa økonomisk som muligt, dels tilfods, dels med Retourvogne. Det er et besynderligt Menneske; thi trods dette Anstrøg af Æventyrer er han i Besiddelse af megen Levemaade og et behageligt Væsen. Hans Reiselyst gaar saa vidt, at han ikke kan se Nogen kjøre eller seile, uden at han vil med.

26. October. Det sidste Besøg, jeg fik ombord, var ogsaa det mindst behagelige; det var en svensk Oberstlieutenant Forsell2, som de svenske Commissairer i Christiania r havde sendt for at erkyndige sig om Forsinkelsen af min Reise, og — som jeg formoder — tilskynde mig til at opfylde Overenskomsten i Moss og forlade Norge.

Ved et mærkeligt Træf begyndte Vinden, der hid-

1 Christian Ludvig S., 1771 —1859, Præst i Kregome, senere Consistorialraad. •

2 Carl af F., 1783 —1848, Adjutant hos Carl Johan, adlet 1817.indtil havde umuliggjort min Afreise, selvsamme Dag' at begunstige den, og da den svenske Udsending saa Forberedelserne til Afreisen, var han taktfuld nok til ikke at komme frem med sit egenlige Ærinde, men nøiedes med nogle høflige Talemaader og med fra Statscom-missairerne at forhøre sig om mit Helbred, som om det var det Eneste, han var kommet for.

Jeg tog meget høfligt imod ham i min Kahyt og-fortalte ham, at jeg havde det bedre, men at jeg savnede Bevægelse, da jeg havde gjort mig det til Regel, ikke at gaa iland, for ikke at vække ugrundet Mistanke; jeg haabede at kunne reise endnu samme Dag o. s. v. Jeg roste Rigsdagens Handlemaade, som han ogsaa priste, og jeg gav ham Hilsener med til Kronprinsen, Admiral Platen1 og Grev Essen.

Han forlod mig med skjønne Talemaader om den Høiagtelse han nærede for mig — hvad jeg tog for, hvad det var, svenske eller falske Høfligheder.

Dette Budskab kom altsaa 5 Dage efter, at vi havde faaet Efterretning om, at Rigsdagen havde taget sin Beslutning om Foreningen mellem de to Riger (den 19.)

— ikke Andet end hvad jeg kunde vente, efter hvad jeg hørte fra Christiania, og i Betragtning af Forholdene og

det Umulige i at holde et nyt Felttog gaaende i Længden.

Som Følge heraf havde jeg ogsaa den 21. om Aftenen forladt den norske Brig — dog ikke uden Sindsbevægelse; thi at gaa ombord i den danske Brig var det Samme som at forlade Norge og gaa til Danmark.

Og dog — hvis Rigsdagen havde besluttet sig til at gjøre Modstand, da skulde jeg have mindedes minEd, enten jeg saa havde været i Norge eller i Danmark, og snart skulde man have seet mig, i England forfægte dette undertrykte Folks Sag — og derfra til Bergen, i Spidsen for den mest haardnakkede Modstand. Men saaledes som det er gaaet og maatte gaa, mener jeg at have gjort vel i, at rydde de Hindringer afveien, der vare, for en fredelig Afgjørelse, og ligeledes var det forstandigt af mig, dengang at gaa over paa den danske Brig.

Ikkedestomindre glæder jeg mig over, at det guddommelige Forsyn har villet det saa, at jeg endnu i Norge erfarer Afslutningen paa dette store Optrin; saa meget mere ville Normændene kunne forvisse sig om, at jeg hverken har villet paaskynde min Afreise eller forlade dem, før Rigets Skjebne var afgjort.

Vi lettede Anker den 26. October Kl. halvto, og baade Fortet og de norske Brigger i Havnen gave Kongesalut, som jeg lod besvare med ni Skud fra den danske Brig; det var smukt nok med disse Kanonskud, som gjentoges af Ekkoet fra Fjeldene, men Øieblikket var derfor ikke mindre sønderrivende for mig, og jeg fældede Taarer ved, maaske for sidste Gang, at se dette skjønne Land, som jeg maatte forlade for at frelse det fra den visse Undergang, uden dog at kunne sikre dets Lykke, saaledes som det havde været mit Ønske. — Men hvad formaar Menneskets Villie imod Forsynets Beslutninger, der sigte til det Heles Vel.

Vi havde Medvind hele Dagen (N. N. O.) og til ud paa Natten, saa at vi naaede til Høiden af Marstrand, i8 Mile i 12 Timer; men om Natten maatte vi paa Grund af Vinden krysse, ligesom hele den følgende Dag, imellem Sverigs Kyst og Høiden af Flandstrand.

28. October. Om Natten indtraadte der næstenVindstille, og vi kunde om Morgenen knap skjelne Jyllands Kyst vest for Læsø.

Strømmen var saa stærk og Vinden saa svag, at Skibets Bevægelser sloge feil just i det afgjørende Øie-blik, da Skibet var nær ved de Grunde, som udgaa fra Læsø og pludselig stige fra ti til to Favne, hvad der foranledigede at Briggen pludselig stødte, dog saa sagte, at den ikke kunde tage Skade deraf. Men nu gjaldt det, at gjøre Alt, for at komme ud af en saa mislig Stilling.

Captain Kaas tabte ikke Hovedet, men var dog yderst ærgerlig over en Hændelse, der kunde blive skjebnesvanger for hans Omdømme og for Kongens Tjeneste, og ikke mindre var Holsten det, der havde beregnet Skibets Gang efter Søkortet; men jeg bad dem begge berolige sig, thi med dette Vindstille var der sikkert ikke Noget at befrygte for Skibet. Men hvis det blæser op, var Svaret stadig, staar Skibet ikke til at redde.

Vi skøde det ene Skud efter det andet efter Lod-serne fra Læsø, og snart saa vi dem komme i deres Baade; man satte Briggens Baade i Vandet for at kunne anbringe Ankere deri og saaledes rykke Briggen tilbage fra den Banke, den sad fast paa, men Tilfældet vilde, at dette skulde blive meget lettere for os, idet et andet Skib kom til, nemlig den oldenborgske Kuf de jonge Hedevig, Captain Cassen. Dette lod man lægge sig en hundrede Favne bagved os med to Ankere ude, og et stærkt Toug befæstedes nu fra Briggen til Fartøiets Mast, hvorefter man satte Mandskabet til at dreie. Og paa denne Maade havde vi den Glæde at se Briggen gaa tilbage og glide af Grunden og saaledes at redde den. Jeg forærede Captainen, som havde hjulpet os, etTelescop, og han, som kom fra London, forsynede os med nogle Flasker Porter.

Vi beholdt nogle Lodser ombord til om Aftenen, men da tvang Vindstille os til at kaste Anker. Vi drak Dronningens1 Skaal (hvis Fødselsdag jeg havde troet, jeg skulde feire i Kjøbenhavn), og vor Pastor Strøm fremsagde til denne Skaal et rigtig kjønt Impromptu om, at denne Dag gav fornyet Haab om, at Danmark endnu stod til at redde udaf Farerne, ligesom det lille Danmark eller nærværende Kreds af Danske ved Guds Naade var blevet det.

29. October til 2. November. Dagen efter begyndte Sydostvindene igjen og toge til de følgende Dage, indtil vi

omsider den 2. November bleve kjede af en saa ubehagelig Forsinkelse og saa mislig en Stilling

— thi ihvorvel vor Ankerplads var sikker nok med den Vind, vi nu havde, gjorde Grundenes Nærhed den dog ikke til nogen heldig Havn — og bestemte os til at lande i Fladstrand, hvor jeg ved et Tilfælde endnu havde Kjøretøier staaende, der vilde lette min Reise over Land \ men knap havde vi lettet Anker, før Vinden sprang om en lille Smulig østlig, hvad der bevægede Captain Kaas til at gaa langs Jyllands Kyst i sydlig Retning, og hele Dagen havde vi den behageligste Seilads.

Det var Hensigten, at blive ved at seile om Natten og om mulig Dagen efter kaste Anker i en Havn i Storebelt. Men en — efter eget Sigende — kjendt Mand, vi havde ombord, vilde, da det kom til Stykket, ikke vove Seiladsen langs med Kysten om Natten, og som vi nu lavede os til at krysse, vilde Ulykken, aten af Ræerne paa Stormasten brast, saa at vi ikke mere vare istand til at manoeuvrere. Man vilde kaste Anker, men dette kunde ikke holde, før der var sat Seil til; aldrig havde Manglerne ved Mandskabet vist sig tydeligere end i dette farlige Øieblik.

Det bestod forstørstedelen af unge Mennesker, Sønner af Matroser i Kongens Tjeneste, hvilke man har indrulleret i et Lærlingecorps, der har at afgive Mandskab til Krigsskibe, som ikke gjøre lange Reiser. Man sender dem altsaa ombord under Opsyn af en Officer, som Skoledrenge eller Lærlinge, og om Sommeren i gunstigt Veir er der ikke Tvivl om, at de kunne gjøre Fyldest, men paa dette vigtige Tog og paa en saa fremrykket Aarstid forekommer det mig utilgiveligt, at have stillet et saa daarligt Mandskab.

Ved ovennævnte Leilighed var det kun altfor tydeligt, at deres Kræfter ikke sloge til, og tilmed vare flere af dem ikke engang søstærke; længe arbeidede de til aldeles ingen Nytte, og hele Tiden førtes Skibet afVind og Strøm nærmere og nærmere til Jyllands farlige Kyst, hvor ingen Havne byde den betrængte Seiler Ly. Man kastede endnu et Anker ud, og Lykken vilde virkelig, at i samme Nu det andet Anker holdt, og Skibet standsede midt i det farlige Løb, det lod til at ville tage>

Det var et Glimt af Haab om at redde Skibet og-deres Liv, det havde ombord; men Vinden tog stadig til, og de voldsomme Bølger, der brøde sig over Skibet, gjorde Stillingen yderst mislig.

3. November. Dette blev ved om Natten, den følgende Dag og endnu en Nat. Himlen var formørket, Vindstødene hyppige, og Synet af det skummende Hav, der vædede Skibets Dæk, som stadig overskylledes afBølgerne, lod befrygte det Værste; ja selv et Skibbrud var aabenbart uundgaaeligt, hvis Touget, der holdt os til Ankeret, skulde briste for Bølgernes Magt. Men saalænge Touget holdt, var der heller ingen Fare for at strande paa Kysten, vi saa en halv Mil fra os og, som vi saa, var udfor Grenaa.

Næsten hele Dagen blev jeg i Køjen; thi det var ikke muligt at gaa paa Dækket, i saa voldsom Bevægelse var Skibet — jeg bad Gud frelse os fra denne Fare, og aldrig før havde jeg dybere følt, hvorledes en en brændende Bøn og Tro paa Gud kunne berolige og trøste under denne Verdens Modgang; det var en Prøvelse, jeg aldrig glemmer, og som har været til Gavn for min Sjæl.

Jeg ved, at man i Løbet af Dagen havde truffet alle Forberedelser til, i Tilfælde af Skibbrud at frelse mig ved Hjelp af en Flaade og Skibets bedste Svømmere.

Man var fire Timer om at faa det andet Anker op, man havde kastet ud Dagen før, for at have et i Reserve, for om .Ulykken skulde berøve os det, som endnu var vor eneste Frelse i den truende Fare.

*

17.

Breve til Frederik den Sjette og til Augustenborg. — Landing i Aarhus; Jubel. — Statstidenden; Breve til Suveræner. — Festligheder i Aarhus. — Sværmeri; Fru Guldbergs Drøm. — Møde med Charlotte Frederikke; Hertuginden af Augustenborgs Cabaler, Prinsessen af Wales. — En uheldig Hofchef.

4. November. Endelig Dagen efter bestemte Captain Kaas sig til at se at faa os ud af denne pinlige Bølgerne, lod befrygte det Værste; ja selv et Skibbrud var aabenbart uundgaaeligt, hvis Touget, der holdt os til Ankeret, skulde briste for Bølgernes Magt. Men saalænge Touget holdt, var der heller ingen Fare for at strande paa Kysten, vi saa en halv Mil fra os og, som vi saa, var udfor Grenaa.

Næsten hele Dagen blev jeg i Køjen; thi det var ikke muligt at gaa paa Dækket, i saa voldsom Bevægelse var Skibet — jeg bad Gud frelse os fra denne Fare, og aldrig før havde jeg dybere følt, hvorledes en en brændende Bøn og Tro paa Gud kunne berolige og trøste under denne Verdens Modgang; det var en Prøvelse, jeg aldrig glemmer, og som har været til Gavn for min Sjæl.

Jeg ved, at man i Løbet af Dagen havde truffet alle Forberedelser til, i Tilfælde af Skibbrud at frelse mig ved Hjelp af en Flaade og Skibets bedste Svømmere.

Man var fire Timer om at faa det andet Anker op, man havde kastet ud Dagen før, for at have et i Reserve, for om .Ulykken skulde berøve os det, som endnu var vor eneste Frelse i den truende Fare.

*

17.

Breve til Frederik den Sjette og til Augustenborg. — Landing i Aarhus; Jubel. — Statstidenden; Breve til Suveræner. — Festligheder i Aarhus. — Sværmeri; Fru Guldbergs Drøm. — Møde med Charlotte Frederikke; Hertuginden af Augustenborgs Cabaler, Prinsessen af Wales. — En uheldig Hofchef.

4. November. Endelig Dagen efter bestemte Captain Kaas sig til at se at faa os ud af denne pinligeStilling og benytte sig af en lidt mere gunstig Vind (Østen) til at gaa langs Kysten og søge Aarhus Havn, 7 Mile omtrent fra vor Ankerplads. For at vinde Tid og kunne benytte sig af Vinden besluttede han sig til at kappe Touget og lade Ankeret blive liggende, med et Mærke ved Touget om, at det hørte til Briggen Bornholm.

Henimod Kl. 10 om Morgenen satte vi Seil til, og to Timer efter passerede vi Øen Hjelm ved det farlige Punkt, hvor vi vare kommet forbi. Kl. 2 kastede vi Anker paa Aarhus Rhed med Tak til Gud, fordi han havde frelst os fra en stor Fare.

Jeg lod Stiftamtmand Giildencrone1 underrette om min Ankomst og min Hensigt, snarest mulig at gaa iland. Jeg skrev til Dronningen, til mine Søstre, min Broder og til nogle Venner og underrettede dem om min Tilbagekomst til Danmark, og til samme Tid til-kjendegav jeg min Beslutning, paa Veien at besøge mine Slægtninge i Augustenborg, hvorhen Mindet og Rygtet om min Cousine Carolines Yndigheder uimod-staaeligt drog mig.

Nu var det, sagde jeg til mig selv, just'- det rette Øieblik til at tænke paa den huslige Lykke i Hjemmet

— en sandere Lykke end den, som en gunstig Skjebne kan erhverve os ude i Verden, og hvis Ustadighed jeg lige havde förnummet; thi trods de bedste Hensigter og personlig Uegennyttighed fra min Side havde jeg maattet døie Modgang, og jeg trængte nu til Husvalelse baade for Hjerte og Aand. Det at jeg saaledes var kastet ind til Jyllands Kyst, syntes mig at betegne den Vei, Forsynet anviste mig, og jeg mente at maatte betragtedenne Tilskikkelse som det første Skridt paa en ny, men lykkeligere Vei, jeg nu skulde betræde.

Jeg skrev derfor til Hertuginden, at da jeg var kommet til Aarhus og vilde reise hjem over Land, vilde jeg ikke tage saa nær forbi Als uden at besøge hende og fornye Bekjendtskabet med mine kjære Slægtninge; det var min Hensigt at bede Kongen om at maatte begive mig til ham i Wien eller møde ham paa Hjemveien i Berlin, og jeg vilde gjerne tilbringe Tiden, til der kom Svar, paa Augustenborg, medmindre Dronningens Ordrer skulde kalde mig tilbage til Sjæland forinden. Alle disse Breve sendtes med en Curer, Lieutenant Sneedorff, og det til Hertuginden med Stafet fra Veile.

Vor Reisefælle Grev Holstein forlod skyndsomst Skibet og kom før Cureren, saa at han var den Første, der

bragte Efterretning til Sjæland om min Tilbagekomst.

Kl. 4 forlod jeg Briggen, og faa Minutter efter steg jeg lykkelig iland, hvor de gode Folk i Aarhus havde flokket sig paa Broen og hilste mig med Jubel-raab, der kom fra rørte og oprigtigt glade Hjerter. Stiftamtmanden er min Barndomsven, og han kunde ikke beslutte sig til at lægge Baand paa dette saa naturlige Udtryk for Folkets Følelser for sin Fyrste; maaske faldt det ham ikke engang ind, at Regjeringen med sin frygtagtige Politik uden Tvivl kunde have ønsket, at han havde handlet mindre patriotisk.

Kort sagt — uophørlige Jubelraab, der rørte mig i mit Hjertes Inderste, fulgte mig lige til min Bolig (i Hotellet), hvorhen de, som trak Vognen (Biskoppens1)

— thi man havde spændt Hestene fra — førte mig.

Jeg saa nogle Personer af mit Bekjendtskab hos migom Aftenen, men den øvrige Tid anvendte jeg til at skrive, og jeg sov udmærket godt om Natten.

Hvor stor var ikke min Overraskelse ved i det første danske Blad (Statstidende) at se de særskilte og hemmelige Artikler1 ved Overenskomsten i Moss trykte, hvilke Kronprinsen af Sverig, gjennem Grev Platens Mund, havde lovet mig ikke at offenliggjøre. Jeg besluttede at skrive ham saadan et Brev til herom, som han fortjente det, og endnu mere magtpaaliggende var det mig at berigtige de Tanker, som de Suveræner, der havde sendt Underhandlere til Norge, kunde have om min Handlemaade og Bevæggrundene dertil. Jeg lod min Tale til Rigsdagen i Christiania den 7. October oversætte paa Fransk, og jeg skrev et Brev til Keiseren af Rusland, Kongen af Preussen og Keiseren af Østerrig, hvori jeg udtalte, at jeg skyldte saavel Deres Interesse for Norges Anliggender som mig selv at meddele for dem Bevæggrundene til min Handlemaade.

Ligeledes skrev jeg til Kongen af Danmark i Wien for at melde ham min Ankomst og bede ham om Tilladelse til snarest mulig at komme til ham, og for at bede ham at lade disse Breve, hvoraf jeg medsendte Copier, komme vedkommende Suveræner ihænde. Major Brock fik som Curer til Wien disse Papirer overleveret, men af Hensyn til Trykningen af Talen kunde han ikke forlade Aarhus før den 8. November. '

Strax ved min Ankomst havde jeg sendt Bud til P"ladstrand efter mine Vogne, men de kom ikke til Aarhus før den 9. Disse Dage fra den 5. til den 9. gik saa fornøieligt og behageligt som muligt for mig i Aar-

1 Om at Prinsen i hvert Fald skulde forlade Norge.hus, thi de brave Jyder gjorde Alt for at vise deres Deltagelse og deres Glæde over at se mig hos dem.

5. November. Dagen efter min Ankomst var der stor Cour hos mig, hvor jeg bragte dem min oprigtige Tak for den venskabelige Modtagelse, jeg havde fundet hos dem; jeg spiste hos Stiftamtmanden.

6. November. Vi vare i Kirke og takkede Gud for vor Frelse; Biskoppen prækede, og atter idag spiste vi hos Stiftamtmanden.

Om Aftenen morede vi os særdeles ved en fortræffelig Forestilling, givet af det dramatiske Selskab og med en Prolog i Anledning af min Nærværelse. Det var altsaa for disse gode Mennesker tre Aftenselskaber i Træk; aldrig vil jeg noksom kunne takke dem for al denne Uleilighed for min Skyld.

7. November gav jeg til Gjengæld en Middag for de mere fremragende Mænd og Embedsmænd i Byen og Omegnen, og den 8. overværede jeg, efter at have be-seet Byen og dens Institutioner, et Bal i Klubben, hvor Alle vare i den bedste Stemning.

9. November. Den Middag, som Biskop Birch gav denne Dag, var mig dobbelt interessant paa Grund af den Deel, denne værdige Familie tager i min Skjebne; isærdeleshed har Datteren 1f paa tretten Aar, sværmet for

1 Caroline Eleonore B., født 1801, 1824 gift med Andreas C. W. Norup, Ritmester.mig under mit Ophold i Norge, af Medfølelse for den Sag, jeg kæmpede for; hun havde været meget bevæget ved at se mig og havde beholdt et Lommetørklæde, jeg havde glemt i Vognen, som en dyrebar Reliqui. Hun vilde give mig det tilbage, men jeg bad hende strax at beholde det til Erindring om mig, og det en saa meget mærkeligere Erindring, som

jeg havde havt dette Tørklæde (af ostindisk Bomuld, med gule Pletter) om Halsen, ikke blot paa Tilbagereisen fra Norge, men ogsaa da jeg kom dertil 1 i en lille Baad, forklædt som Matros, den 20. og 21. Mai 1813. Hun vil sikkert nok gjemme det som en Skat, der vil være baade hende og hendes Børn dyrebar. Det er Begivenhederne, der give ubetydelige Ting Værd.

Endnu mærkeligere blev denne Dag for mig ved en Opklarelse, jeg længe har eftertragtet, men som aldrig før idag har fremstillet sig for mig i tydelige Træk. .

Sagen er: I Aaret 1803, da jeg hos min salig Fader var sammen med den bekjendte Ove Høegh Guldberg 2, fortalte denne, der tog sig særdeles meget af mig og min Opdragelse, mig en Dag i sit Studereværelse, at den Nat, da jeg blev født, havde hans Ægtefælle3 havt en underlig Drøm. Hun drømte, at min Fader, Prinsen, havde sendt Bud til Guldberg og spurgt, hvad han skulde kalde den Søn, han havde faaet; da havde en Engel vist sig for hende og nævnet Barnets Navn paa Persisk og havde befalet hende at sige dette til sin Mand. Den gamle Guldberg fortalte mig, at han strax havde for-staaet Betydningen af Navnet, men da jeg vilde have at

1 Til Hvaløerne 21. Mai 1813.

' Ove H. G., 1731—1808, Statsminister.

3 Lucia Emerence Norlem.vide, hvad han mente, lovede han mig at aabenbare mig mig det engang med Tiden. Imidlertid døde Guldberg, og jeg fik det ikke at vide.

Men da jeg nu traf min afdøde Vens høitelskede Datter1 som Enke efter Baron Giildencrone i Aarhus, skyndte jeg mig at spørge hende om Navnet og dets Betydning, og jeg erfoer af hende, at det persiske Navn, hendes Moder havde hørt idrømme og havde fortalt sin Ægtefælle, betød: den lykkelige Overvinder.

Dette slog mig i høieste Grad; thi enten har jeg forfeilet mit Kald i denne Verden — og det just lige før jeg erfarede dette — eller ogsaa er det mig forbeholdt at gjenvinde, hvad jeg har mistet, og maaske læge mit arme Fædrelands Saar. Gud give det; men jeg føler mig ikke i Besiddelse af de Talenter og udmærkede Egenskaber, som en Seierherre maa have.

Maaske vil det, hvis denne Røst kom fra Himlen for at forudsige min Skjebne, ikke sige Andet, end at dette Barn eller dette Væsen skal gjennemgaa svære Prøvelser, og han skal overvinde sig selv, sine Lidenskaber og denne Verdens Laster, som findes omkring ham. — Vi ere for kortsynede til at gjennemskue vor Skabers Hemmeligheder, men -hvad jeg med Sandhed kan sige er, at jeg i denne Forudsigelse har fundet ny Opfordring til at gjøre mig bestandig mere værdig til Hans Beskærmelse, som vil gjøre alle dem lykkelige, der adlyde Hans Villie og gjøre sig til Herre over deres Lidenskaber og det Onde, som findes omkring dem. Det vigtigste Skridt hertil er at være dydig, og jeg skal sikkerlig bestræbe mig for at være det, betvinge mine Lidenskaber og finde Lykken i min Families Skjød hos

1 Juliane Marie H.-G., født 1770, Enke efter Major Wilhelm Baron G., 1768—1806.en dydig og høitelsket Hustrue. — Naar man er dydig, kan man vente sig Naade af Gud. —

Jeg havde ogsaa i Aarhus et Møde — enestaaende i sit Slags, om man vil, men som med de Følelser, hvoraf jeg var opfyldt, kun kunde have heldige Følger.

Prinsesse Charlotte Frederikke1 (den Ægtefælle, jeg blev skilt fra ved Kongelig Kundgjørelse af 11. Mai 1810) erfarede ikke saa snart min Ankomst hertil, før hun besluttede at se at faa en Sammenkomst med mig. Efter hvad jeg kjendte til hendes urolige Charakter, og hvor meget hun holder af at sætte sig ud over alle Hindringer, som Former, og undertiden endogsaa dem, som Sømmeligheden lægger hende iveien, var jeg belavet herpaaog skrev til hende om Morgenen den 5., at forudsat, at hun vilde saa, vilde jeg ikke have noget imod dette Møde; men jeg kunde ønske, at det fandt Sted paa Moosgaard 2, og i hvert Fald maatte hun, hvis hun kom til Aarhus, ikke tage ind i det Hotel, hvor jeg boede — det skyldte vi vor gjensidige Stilling.

Prinsessen modtog Brevet, jeg troer underveis; hun var reist fra Horsens uden andet Følge end sin Kammerpige i sin Vogn, medens Grev Holstein, hendes Hofchef, var nogle Mile borte paa et lille Gods, han eier; hun kom til

Aarhus og tog ind hos en Kjøbmand, hun kjendte — meget simple Folk, som hun gjerne indlader sig med — lod Stiftamtmanden vide, at hun var kommen og bad mig komme til hende.

Efter Middagsbordet tog jeg Stiftamtmanden Baron

' Charlotte Frederikke af Mecklenburg - Schwerin, 1784—1840, gift 1806, separeret 1809; blev senere Catholik, døde i Rom, ligger begravet bag St. Peterskirken, hvor Frederik den Syvende satte hende et Epitaphium. •

2 Tilhørende Stiftamtmanden.Giildencrone med mig, og vi begave os hen, hvor Prinsessen boede (hos Kjøbmand Ross, faa Skridt fra Hotellet.)

Med underlige Følelser gjensaa jeg min Søns Moder, denne Kvinde, der som Ægtefælle havde gjort mig saa ulykkelig med sit urolige Væsen, sine Løgne og sin upaalidelige Charakter, der førte hende til Afgrundens Rand, efter at hun uværdigt havde bedraget mig. Men hun havde lidt mere end jeg efter vor Adskillelse; hendes Ophold — eller, om man vil, Landflygtighed — i Horsens er en haard Prøvelse for en Kvinde med hendes Charakter, og Ulykken vækker Medlidenhed, selv om den er forskyldt. Vreden var da ogsaa forlængesiden forbi i mit Sind, og jeg saa i hende ikke den brødefulde Kvinde, men min Søns ulykkelige Moder.

Stille og rolig traadte jeg hen til hende; hun brast i Graad. Jeg sagde, at jeg gjerne fulgte hendes Opfordring, og at jeg mødtes med hende uden Uvillie. Hun svarede, at hendes Søn, der var hende kjærere end Alt i Verden, knyttede hende til mig, og at hun ikke havde kunnet modstaa den Tanke, at faa mig at se engang endnu og se at faa Tilgivelse; hun var uden Skyld, et Offer for Cabaler imod hende.

Jeg afbrød hende og bad hende, ikke at berøre Begivehheder, der ikke mere lode sig ændre, og som det var bedst ikke at tale mere om; det var nok, at jeg ikke bar Nag til hende, og dette havde jeg villet vise hende ved denne min ligefremme Adfærd. Denne Ven havde jeg taget med for at stoppe Munden paa al Sladder, dette Besøg kunde give Anledning til, men forøvrigt vilde jeg bede hende betro mig, hvad hun havde paa Hjerte, for hvis jeg kunde hjelpe hende.

Hun talte om sit Ønske om at se sin Søn, hvadjeg fandt meget naturligt — men Opfyldelsen af dette Ønske afhænger ikke af mig alene, men ogsaa af Kongen og en Mangfoldighed af Omstændigheder. Hun beklagede sig over den Behandling, hun sommetider maatte taale af sin Hofchef; jeg gjorde hende opmærksom paa, at denne Embedsmand var ansvarlig ligeoverfor Kongen for Alt, hvad der skete, og for Udgifterne ved hendes Hof, men jeg skulde nok tale med ham om, at han utvivlsomt maatte være hensynsfuld i sin Optræden ligeoverfor hende.

Vi drak The hos hendes Vært, og hun fortalte mig Mangt og Meget, der sikkert var blottet for al Sandhed, og som hun nok mærkede, at jeg ikke brød mig synderligt om.

Det laa hende meget paa Sinde at faa at vide, hvad mine Hensigter var angaaende Prinsessen af Augustenborg — om jeg vilde frie til hende eller ei. Jeg aaben-barede hende selvfølgelig ikke mine Hensigter, men jeg talte godt om Prinsessen. Hun vilde fortælle mig, hvorledes hendes Bortfjernelse var bevirket ved Cabaler af Hertuginden af Augustenborg, men jeg bad hende, ikke at tale mere herom. Hun besvoer mig at vælge en hvilket-somhelst anden Forbindelse end denne og talte især om Arvingen til Storbritanien; jeg svarede hende spøgende, at det jo rigtignok var det bedste Parti i Europa, men hvem incfestod mig for, at Prinsessen vilde have mig.

I det Hele mærkede hun tydeligt nok min Kulde i Alt, hvad jeg sagde, og hvis Tanker om Forsoning og Gjenindsættelse i hendes fordums Stilling vare dukket op hos hende, var vor Samtale, skjøndt meget venskabelig, dog særdeles vel egnet til at bringe hende ud af hendes Vildfarelse. Jeg kyssede hende til Farvel efter en Times Samvær, og hun forekom mig mere rolig, skjøndt rørt til Taarer.Min Kammertjener, der saa hende samme Aften, traf hende veltilmode; men hun fortalte mange underlige Ting og spurgte ham især ud om min Reiseplan og mine Tanker om Augustenborg.

Prinsessen reiste næste Morgen ganske tidligt, og hun var taktfuld nok til at lade mig vide, at hun selv vilde bede mig om, hvis jeg fandt det rettest, da ikke at tage igjennem Horsens.

Grev Holstein kom til mig Dagen efter (den 6.), ganske modfalden over sit Uheld med at have været fraværende

just i det Øieblik, det havde været allermest om at gjøre, at han ikke var borte fra det Hof, som han skulde vaage over og forekomme sin Prinsesses noget dristige Indfald.

Jeg tilkjendegav ham min Misfornøielse hermed, men tog forøvrigt saa venskabeligt som muligt imod ham og lagde ham blot, idet jeg indrømmede alle Vanskelighederne ved hans Post, paa Sinde, at behandle Prinsessen saa mildt som muligt og se at gjøre hendes Stilling saa taalelig, som det stod i hans Magt. Det lovede han mig, og vi skiltes ad som Venner. (Det har glædet mig senere at erfare, at mine Raad til begge Parter have havt den bedste Indflydelse, saavel paa Prinsessens Forhold til Greven som paa hans overfor hende.)

Hvad Behandlingen af det originale Haandskrift til denne Dagbog angaar, skal der her kun bemærkes, at Oversætteren overalt har søgt at holde sig muligst nær til Originalen, for saa nøie som muligt at træffe Prinsens Tanke i det Nedskrevne. Hvor Udeladelser ere foretagne, antydes dette ved Punkter . . ., og de ere da foranledigede enten ved Haandskriftets Ulæselighed paa paagældende Sted eller ved en formentlig altfor unødig Gaaen i Detailler — som hvor der f. Ex. i Throndhjem opregnes alle de Institutioner, Prinsen har beseet. Selvfølgelig taber denne Vidtløftighed sig mere og mere, efterhaanden som Vanskelighederne optaarne sig om Forfatteren — og tilsidst standser Dagbogen endogsaa ligefra i. August til io. October. Optegnelser fra hele Krigstiden savnes desværre. —

Ved Noterne har det ikke været Formaalet at henvise fra de mange Steder i Prinsens Fremstilling af Begivenhederne til andre Forfatteres af de samme Forhold — en Sammeligning f. Ex. med Aalls «Erindringer» og Schinkel-Bergmans «minnen» frembyder sig af sig selv. Derimod har man ment, at nogle smaa personalhistoriske Oplysninger om de i Dagbogen nævnte Personer kunde være paa deres Plads.

Alle de meddelte Breve findes i Geheimearchivet og ere her gengivne bogstavret.

Endnu maa det tilføies, at i Dagbogen kun ganske enkelte Ord ere skrevne paa Dansk — disse ere her udhævede. I det første Hefte af Haandskriftet findes foran den egenlige Dagbog nogle faa, flygtige Optegnelser fra en Reise gennem Drammen, Tønsberg, Laurvig, Frederiksværn, Kragerø, fra den 9. Januar til den 15. Disse ere skrevne paa Dansk og her udeladte som ubetydelige. I Navne er i Regelen Prinsens Skrivemaade bibeholdt.

Ch. Brøndsted.

* RETTELSER OG TILFØYELSER * Side 3, Linie 2, f. n. Sognefogederne, læs: Amtmændene.

S. 19, L. 9, f. o. August, bortfalder.

S. 19, L. 12, f. n. Juni, læs: Januar.

S. 29, L. 10, f. o. Moltke, ɔ: Frederik M., 1754—1836, Geheimestatsminister, 1815 Stiftamtmand i Aalborg; tidligere Stiftamtmand i Agershus.

Side 33, Linie 2, f. o. Kragh, læs: Krohg.

S. 54, L. 8, f. n. Kongen, læs: Konge.

S. 72. L. 11, f. 11. Flock, læs: Flach, ɔ: Fredrik Ferdinand F., 1776 —1826, Herredshøvding i Tøsse og Wedbo Herreder, tituleret Lagmand 1810.

Side 147, Linie 7 f. n. 1819, læs: 1814.

*